

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 800 d broj 773

VIA

YU ISSN 0353-2399
9 770353 239006

Milton
Bass

✓
SERIF JORY

Milton Bass

ŠERIF JORY

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog
odбора Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja
(direktor Božidar Radman)
Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Ave-
nija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija
Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. ured-
nika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac (pomoćnik gl. i
odg. urednika) Tisak: NIŠPRO »Vjesnik«, OOUR Novin-
ska rotacija i OOUR TM

**Urednik: Ana Hrastović
Grafčki urednik: Ivica Bartolić**

Milton Bass: Šerif Jory
Naslov originala: Sherif Jory
Copyright: VPA

Recenzija: Tomislav Odlešić
Prijevod: Ivan Ott

Laso broj 773 izlazi 5. 8. 1988.
u nakladi od 61.000 primjeraka.

I

Dobro usmjeren konj sam će vas dovesti kući.

Vjerojatno se i meni to dogodilo, jer kad sam prepoznao okolicu u kojoj sam se odjednom našao, djelomično sam bio iznenađen, a djelomično sam bio svjestan toga da sam došao onamo kamo sam želio.

Kad malo bolje razmislim, nikada nisam ni imao doma. Mama mi je umrla dok sam još bio sasvim mali, a tata, pravnik, vratio se iz Philadelphie, propio se i umro nakon pet godina. Bilo je nekoliko mjesta i nekoliko ljudi koji su mi pokušali pružiti dom – poput Jordanovih koji su me uzeli pošto je Ab Evans do smrti iscipelario moga tatu – ali nakon što sam od njih otišao, nikad nisam ni poželio da im se zauvijek vratim. Naravno, rado bih ih jednom posjetio, uzeo tatine pravne knjige i pojeo nekoliko komada pite gospode Jordan, ali konj me nije poveo u tom smjeru. Vraćali smo se prema ranču gospodina Barrona.

Moram priznati da nikada, u te dvije godine koliko sam bio odsutan, nisam zaboravio Amy Barron. Gospodin Barron je želio da se oženim njome, naročito nakon onog slučaja s njemačkim doseljenicima, kad sam je požrtvovno obranio, ali nisam još čuo da se netko ženi u šesnaestoj. Ona je bila dovoljno stara – dvadeset i jednu, tako su mi bar tada rekli – ali iako sam mož-

da izgledao kao da mi je devetnaest, što su svi oni mislili, nisam se tako osjećao. U svakom slučaju, imao sam mozak šesnaestogodišnjaka. Spakirao sam se i naglo zbrisao.

I sad se eto vraćam, iako ni sam ne znam zašto. Možda zbog toga što imam samo osamdeset centi u džepu i siguran sam da će mi gospodin Barron ponuditi ili lov ili posao. Možda i zbog Amy. A možda i zbog toga što je to jedino mjesto na kojem sam bio sretan otkako mi je mama umrla u Philadelphiji. Nije mi se baš svidalo da se vratim poput prosjaka pošto sam onako bez veze zbrisao prije dvije godine, a naročito kad pomislim kako svi problijede čim krenem rukama prema revolverima. Jer, otkako sam došao u Teksas, živio sam s revolverima, što znači da sam ubijao lijevo i desno. Sada su već osam mjeseci koltovi mirovali na dnu mojih bisaga i nisam ih ni jednom ni odmotao, čak ni da ih malo naučim. Ipak, stare navike teško se gube. Baš neki dan, približavala mi se ogromna čegrtuša i poletio sam rukama prema bedrima, da bih odjednom ustanovio kako revolveri više nisu na tom mjestu.

Često sam pokušavao smisliti što bih mogao raditi – bez revolvera, naravno – ali ništa mi nije padalo na pamet. Znao sam da se uvijek mogu vratiti Jordanovima, poma-

gati ima u dućanu i oko stoke, ali valjda se baš zbog toga i nisam k njima vraćao. Toliko se ipak nisam mogao promijeniti.

Prvo sam pomislio da sam na krivom mjestu, jer mi se učinilo da u Barronvilleu ne može biti toliko kuća. Izgradilo se toliko ulica i uličica, u sredini se nalazila velika, nova crkva, a najvjerojanije i škola. Sjetio sam se priče što mi ju je tata pričao o Ripu Van Winkleu koji je prespavao po svijetu dvadeset godina, pa kad se vratio, zatekao je sve potpuno izmijenjeno. No, ja sam bio odsutan samo dvije godine, a činilo mi se, eto, kao da tu nikada nisam ni bio.

Jahao sam glavnom ulicom, nikoga nisam prepoznao, nitko mene nije prepoznao, pa sam pustio konja da me odvede do saluna „Emily Morgan“. Vani je pisalo to ime. Pretpostavio sam da je vlasnica. Koliko je meni poznato, vlasnik Billovog bara se uvijek zove Bill, a vlasnik Cotterova saluna mora biti Cotter. Nisam još čuo da je neka žena vlasnica saluna, ali čovjek uvijek nauči nešto novo.

Nikada nisam pio, valjda zbog onog što se dogodilo tati. Znao sam popiti pivo, a nakon okršaja s njemačkim doseljenicima popio sam cijelu bocu viskija, mislio sam tada da sam glavni, ali nikad mi se to nije svidjelo. Viski izaziva tolike nevolje da se ne bih čudio kad bi ga jednom ukinuli. Ne znam kakav bi bio svijet trezvenjaka, ali zacijelo bi bio bolji od ovoga u kome sad živimo.

Bilo je još prilično rano, ali neki su gosti već bili sasvim na putu prema onome što nazivaju srećom. Držao sam se zida i sjeo u kut kako me naučio Jocko, moj prvi učitelj životnih vještina.

— Kad sa svjetla uđeš u tamu nikada ne stani u sredinu — govorio je i to mi je prešlo u naviku.

Sve što je u vezi s revolverima prihvaćao sam prirodno, poput disanja, čak i sada kada ih više nisam nosio. Jadni Jocko, naletio je na pravog macana, nekog Jacka, koji ga je sredio tako da sad leži negdje usred Teksasa. No, prije nego što smo ga pokrili prljavom zemljom, položio sam i njegove omiljene revolve-re s bjelokosnim dršcima i kićenim pojasom da zauvijek počiva ju s njime. Ne znam mnogo ni o raju, ni o paklu, ali neće mu valjda škoditi da ima nekoliko dobrih kol-tova sa sobom. Napunio sam ih i otkočio, jer nisam želio da jasnog Jockoa netko iznenadi.

U salonu je zaista bilo mračno, pa sam se morao oprezno kretati da ne naletim na kakvu stolicu, pljuvačnicu ili nečije tijelo. Ponekad noću nitko ne počisti, pa ujutro možete na svašta naletjeti. Zahvaljujući tati, znao sam sve o tome. Jednom ga dva dana nisam mogao pronaći, a poslije se ustanovilo da je zaspao u sanduku za drva i nije znao izaći iz njega.

Bio sam žedan, ali uvijek sam se tako glupo osjećao kad sam morao barmena zamoliti neko bezalkoholno, osvježavajuće piće. Ponekad bi glasno ponovili moju narudžbu, i to ne baš uvijek zbog toga što su bili ljubazni. Jednoć su se svi u salonu stali ceriti i kikitati, ali budući da sam tada nosio pljuce, samo sam se jedan korak odmaknuo od šanka, prijeteci spuštenih ruku, pa je cere-nje naglo prestalo. Zapravo bi mi najbolje prijala dobra, hladna voda, ali njima se nije svidalo da ne platiš ono što naručiš, a još nitko nije naplatio čašu hladne vode.

Stoga sam se privukao kraju šanka gdje nije bilo nikoga i pričekao da napuhani barmen došepa do mene. Odmah me je prepoznao, prije svega zato što se baš nisam mnogo promijenio, a zatim mu je bio i posao da prepozna je ljude.

– Oho – rekao je, pokazavši da je u međuvremenu izgubio pet zuba, uz druge boljetice koje su ga snašle – vidi, vidi, koga to moje oči vide!

– Roy? – nesigurno sam upitao, sumnjajući jesam li mu dobro upamtio ime.

– Kako si, što radiš, Jory, staro momče? – zapitao je i pružio mi ruku. Stisak mu je bio sasvim pristojan. Ne baš kao u stara vremena, ali sasvim pristojan.

– Dobro sam – rekoh – ali ti izgledaš kao da si se namjerio na nekog bika jačeg od sebe.

– Da, baš to se i dogodilo – odvratio je. – Slomio mi je nogu, iščabio rame, izbio zube i lišio me posla.

– Hej – zaustavio sam ga – iako si ostao bez pola zubala, još uvijek bi mogao biti najbolji predradnik gospodina Barrona.

– Barron je mrtav – rekao je Roy. – Amy se udala za nekakvog Crutchfielda i on me je odmah otpremio.

– Tko je ubio Barrona? – zapitao sam, pokušavajući da saznam sve po redu.

– Sam se ubio. Vikao je na jednog pomoćnika, lice mu je pocrvenilo i samo se srušio. Otišao. Mislio sam da će živjeti zauvijek.

– A gospodica Amy, kako je ona uhvatila tog došljaka?

– Ah, on ti je neki oficir, kaptan. Došao je ovamo da kupi neku stoku, a ona je nakon smrti staroga bila kao izgubljena. I dok si se okrenuo, ona se već udala.

– I kako su tebe povrijeđenog otpustili? Samo tako?

Što je na to rekla gospodica Amy?

– Rekla je da žali, da je pokušala govoriti s njime da mi dade neki drugi posao, ali on nije htio ni čuti. On ti se prema njoj i toj farmi odnosi kao da je još uvijek u vojsci.

Ona mi svaki put kad dođe u grad želi dati nešto novaca, ali ja sam se snašao. Sad sam vlasnik ovog saluna. Ostavio mi ga je bivši vlasnik. A što je s tobom?

Po mojim sporim odgovorima i oklijevanju shvatio je da baš nisam u nekoj sjajnoj situaciji.

– Slušaj, ako ti treba novac... – već je krenuo rukom u džep.

– Ah ne, ne dolazi u obzir – odmahnuo sam rukom, ali sam, čini se, ispao prilično neuvjerljiv.

– Evo ti deset dolara – izvukao je iz džepa dvije novčanice – i to shvati kao pozajmicu. Okupaj se, ošišaj, kupi što ti treba, a onda se vrati ovamo, pa ćemo zajedno večerati i popričati o starim danima.

– Dobro, to je samo pozajmica – rekoh. – Vratit ću ti ovo prije no što misliš.

Izašao sam iz saluna i pogledao niz ulicu, tražeći mjesto gdje bih se mogao okupati i kupiti nešto čiste odjeće i rublja.

Deset dolara! Morat ću negdje nešto zaraditi da vratim Royu taj novac. Nisam htio ovisiti o bilo čijoj milostinji.

S druge strane ulice nalazila se velika trgovina, pa sam krenuo tamo da vidim imaju li nešto za mene.

Međutim, moju pažnju nisu privukle majice i košulje u izlogu, nego jedan plakat što ga je netko zalijepio u izlogu, a na kojem su bile ispisane samo tri riječi:

TRAŽI SE ŠERIF

II

Ušao sam u dućan i zaputio se prema dugačkom pultu iza kojega je stajao jedan postariji, niski čovjek koji je upravo uzvraćao sitniš nekoj ženi. Pričekao sam da dodem na red.

– Kupio bih nove hlače – rekao sam – košulju i par čarapa. A onda

mi treba obavijest gdje se nalazi najbliže kupalište u gradu.

Došao mi je što sam tražio, izvjestio me o kupalištu, a tek tada sam postavio pitanje koje me je zapravo cijelo vrijeme kopkalo:

— Što je s tim plakatom u vašem izlogu, da se traži šerif?

Trenutak me je promatrao, a onda se malo odmaknuo, drugačije me pogledavši.

— Grad traži šerifa — napokon je izustio.

— Dobro, a što je sa sadašnjim šerifom? — zapitah.

— Mrtav je, Prije dva tjedna netko ga je napucao s leđa, pa tako sada u ovom gradu nema službenog zakona.

— Tko ga je napucao?

Vidio sam kako mu znoj izbija na licu i pitao se koji mu je vrug.

— Zašto vas sve to zanima? — zapitao je pomalo drhtavim glasom. Odjednom je izgledao dvadeset godina stariji. Čega se toliko uplašio? Namjerno sam mu se tako okrenuo da može vidjeti kako ne nosim revolvere.

— Tražim posao — rekoh.

— Nisam htio da taj plakat stave u moj prozor, ali me žena nagovorila, nažalost — objasnio je, a onda shvatio što sam rekao, pa je nastavio — Tražite posao? Da budete šerif?

— Možda.

— Jeste li već štitili zakon? Tko ste vi uopće?

— Zovem se Jory i prije nekoliko sam godina radio na Barronovu ranču.

— Ali vidim da čak ne nosite revolvere.

— Pa, samo ih treba opasati — odvratih.

— Ali revolvere nije dovoljno samo opasati, njima treba znati i rukovati.

— Bez brige, znam ja to vrlo dobro — rekoh, iako ni sam nisam

znao zašto. Smjestio sam po njegovim očima vidio da je shvatio kako bih bio kadar ubijati ljude. Odmaknuo se još jedan korak.

— Gradski će se savjet sastati večeras u školi — rekao je dok su mu se različite misli očito kovitlale po glavi. — Sastat ćemo se u pola sedam, a vi dodite u pola osam, pa ćete porazgovarati sa svima.

Nisam više ništa rekao, samo sam kimnuo i otišao. No tek kad sam ležao u kadi punoj tople vode, shvatio sam u što sam se upetljao. Jesu li mi revolveri toliko nedostajali? I kakve ja uopće imam veze s poslovima jednog šerifa? Pa ipak, nekako sam osjećao da mi to neće biti osobito teško, jer napokon, osim gonjenja stoke jedino sam se još razumio u revolvere.

— Jory — rekoh mjehurićima sapunice koji su plivali ispred mene — osamnaest ti je godina i gotovo si odrastao.

III

Roy i ja smo polako večerali u stražnjoj sobi saluna. Jedna od djevojaka nas je služila, a onda nam donijela pivo i limunadu. Kad sam se najeo tako da sam mislio da ću puknuti, Roy je progovorio:

— Bogami, Jory, pa ti zbilja možeš pojesti kao trojica odraslih ljudi. Nego, zbilja, koliko ti je godina? Dvadeset jedna?

Neodređeno sam kimnuo. To i nije bila baš neka laž. Osamnaest nije tako daleko do dvadeset jedne.

— Imaš lice djeteta, a oči metuzalema. Nikad ne znam hoću li te poučavati životu ili ću od tebe zatražiti savjet.

— Ali si zato ti metuzalem — rekoh — pa mi daj jedan savjet. Zanima me posao šerifa.

Lice mu se otegnulo, a zatim se namršćio. Ispio je dugi gutljaj piva prije nego što je progovorio:

— Da, što se tiče revolvera, tu se dobro snalaziš, a nikoga se i ne bo-

jiš, međutim, ako prihvatiš posao šerifa, bit ćeš mrtav za tjedan dana.

– Onaj mi je čovjek rekao da je bivši šerif bio ubijen s leđa.

– Šerif prije njega je pobjegao iz grada, a onaj još prije bio je tako pretučen da više nije progledao na jedno oko. Otkako je Crutchfield preuzeo Barronovo imanje, šerifi nam ne traju dugo. Dok je stari bio živ, nas dvojica smo nekako uspijevali održavati red, ali sada je sve otišlo do vraga. Čini mi se čak da je Crutchfield na njihovoj strani. Svi su se poštene ljudi povukli. Subotom navečer nitko se ne usudi izaći iz kuće.

– Zar se baš ništa ne može učiniti?

– Predaleko smo od normalnih mjesta. Jedino što bismo mogli učiniti je to da dovedemo vojsku, pa da ona napravi red.

– Čini se da bi vam čvrsti šerif dobro došao?

– Svakako. Bar jedan na dan. Samo, ne bih baš volio da te moram pokopati, tek si se vratio.

– Dovraga, Roy, nije baš tako crno.

– I gore nego što očekuješ. Vidim da si već donio odluku i da te ne vrijedi razuvjeravati. Računaj na mene.

– Možda me odbiju.

– Šališ se. Uzet će bilo koga.

– Dobro – uzdahnuo sam i odgurnuo stolicu. – Hvala na večeri. Stvarno mi je prijala.

– Gdje ćeš večeras spavati?

– Nisam još razmišljao o tome.

– Vрати se ovamo, pronaći ćemo ti nešto.

– Hvala ti – odgovorio sam. – Moram izvaditi revolvere i vidjeti u kakvom su stanju. Valja ostaviti dobar dojam na gradski odbor.

– Primit će te čak ako se pojaviš s pračkom. I pazi, traži bar sto dolara na mjesec.

Grad je bio prilično miran dok sam se slabo osvijetljenim uličicama približavao školskoj zgradi. Nisam znao koji je dan u tjednu, ali očito nije bila subota. Mogao je biti utorak. Bogzna, pretjeruje li Roy ili je moguća takva subotnja promjena.

Kad sam ušao u školu, tamo je već sjedilo pet muškaraca, naravno i onaj koji mi je prodao uškrobljenu košulju. Promatrali su me pozorno, ali nisu pokazali ni trunke srdačnosti ili pokušaja dobrodošlice. Nijedan od njih nije bio rančer ili farmer, svi su bili građani. Nisam mogao odgonetnuti što misle.

– Zovem se Jory – započeo sam – i zanima me posao šerifa.

– O njemu sam vam pričao – rekao je onaj što mi je prodao i duge gaće.

Još su me bolje pogledali, ali nisu ništa rekli. Nisu se predstavili, tako da sam odmah uvidio kako su loše odgojeni, ali što se može, nisam došao prosi ti ruku njihove kćeri. Zapravo, već sam se počeo pitati želim li ja uopće raditi za taj grad ili ne. Možda bi bilo najbolje da posudim koji cent od Roya i ujutro napustim grad.

– Zbog čega želite biti šerif? – upitao je jedan koji je izgledao kao da se upravo sprema na nečiji sprovod.

– Tražim posao i čini mi se da bih to mogao raditi.

– Znate li što se događa u ovom gradu? – upitao je netko.

– Nešto sam našao.

– Imate li kakvih iskustava sa zakonom?

– Otac mi je bio odvjetnik, pa sam dosta naučio iz njegovih knjiga. Nisam na to mislio. Hoćete li moći održavati red?

– Imam i takvih iskustava.

– Prije je radio na Barronovom ranču, pazio mu je kćer – umiješao se onaj što mi je prodao i čarape.

– Hej – uzviknuo je jedan od prisutnih – sjećam se ja tebe. Jednom si se potukao s Nijemcima. Kažu da si brz u potezanju revolvera.

– Kad zatreba – odgovorio sam. Razgovor se otegao, ali sada su se bar malo odobrovoljili.

– Dovraga – uzviknuo je jedan – ako to želiš, ja se slažem. Što vi ostali mislite?

Svi su se dugo pogledavali, kimali, a onda se složili.

– Dobro, to smo uredili – progovorio je jedan. – Plaća je sedamdeset i pet dolara na mjesec i sam nabavljaš metke. Možeš uzeti dva pomoćnika, platili bismo ih po četrdeset dolara, ali da se sami pobrinu za municiju.

– Pristajem za sto dolara na mjesec, tri pomoćnika po pedeset dolara – odgovorio sam.

Nisam baš bio siguran što bih mogao raditi i s jednim pomoćnikom, ali što se može, trgovina je trgovina. Konačno smo se pogodili da ću dobiti sto dolara na mjesec i dva pomoćnika po pedeset dolara.

– Posao ti je da po svaku cijenu držiš mir u ovom gradu. Dodi k meni u radnju sutra ujutro i pokazat ću ti grad i sve što se od tebe očekuje da čuvaš – rekao je onaj tip zbog kojeg me je svrbjelo svježe okupano tijelo.

– Hoću svojih sto dolara unaprijed – rekao sam.

– Dobit ćeš ih. Ali kako možemo biti sigurni da nećeš uzeti novce i zbrisati? – upitao je jedan.

– Vi stvarno niste imali sreće s izborom šerifa. Ako mislite da unajmljujete lopova, možda bi bilo bolje da se odmah rastanemo – rekao sam i zaputio se prema vratima.

– Čekaj malo! Čekaj malo! – uzviknula su dvojica u isti mah.

Jedan je čak ustao i pojurio za mnom. Shvatio sam da je Roy bio u pravu. Potreban sam im više nego

oni meni. Morat ću se tako i postaviti.

– Pripremit ćemo ti novce kad dodeš ujutro u Tomovu radnju. Ne možemo tek tako izvući sto dolara iz rukava. Ako hoćeš, možeš odmah položiti zakletvu.

Pristao sam. Podigao sam desnu ruku u zrak, a lijevu položio na čitanku, jer u školi nisu mogli pronaći Bibliju. Jedan od njih odmah se iznervirao i posumnjao da ne plaćaju baš najboljeg učitelja. Drugi je promrmljao nešto o očuvanju reda i zakona, a ja sam se zakleo na sve što je izgovorio. Prikačili su mi stvarno lijepu značku, čak je bila i dosta teška, tako da mi je istegla košulju i stalno me podsjećala na moj novi položaj. Svi su se rukovali sa mnom. Ostavio sam ih i krenuo natrag k Royu.

Kod Roya nije bila naročita gužva. Baš kao da je stvarno utorak. Ljudi su me znatizeljno promatrali dok sam ulazio. Prišao sam šanku i stao pred Roya.

– Eh, vidim da si se odlučio. Častim te limunadom – pozdravio je.

Upravo u tom trenutku prišao mi je ogromna ljudeskara s nisko položenim revolverima i očima crvenima od prašine ili pića.

– Oho – ho – započeo je dovoljno glasno, tako da su se svi gosti okrenuli prema nama – što to vidimo? Čini se da smo dobili novog šerifa. Konačno će netko uvesti red u ovaj grad. Pripazite na ponašanje, momci, inače ćete dobiti po prstima – obratio se svima u salunu.

Nekoliko gostiju se zahihotalo, ali to ga nije dovoljno usrećilo. Roy mi je donio limunadu i mirno stao iza šanka. Pretpostavio sam da se negdje u blizini nalazi i otpiljena saćmarica. Bučan govornik nije bio baš oduševljen ponašanjem prisutnih.

– Oho, a što to imamo ovdje? – uskliknuo je, pokazujući na čašu s

limunadom. – Bogme, ovo mi izgleda kao limunada.

Podigao je čašu i dugo je njuškao prije no što je opet tresnuo njome o šank.

– Šerif pije limunadu! Dovraga; šerife, pusti da te častim pravim pićem.

– Ne – rekoh glasom dovoljno jasnim da su me svi mogli čuti. – Ja ću tebe častiti pićem. Naručit ću ti limunadu.

– Nikad u životu nisam popio limunadu – zagroktao je.

– Moraš jednom u životu i to probati – rekoh mu i klimnuh Royu koji je smjesta natiočio jednu čašu.

Šaljivčina je bio pomalo zbunjen razvojem događaja, pa je samo promatrao kako mu Roy puni čašu.

– Nitko me neće natjerati da popijem limunadu – zarežao je na mene.

Spustio sam čašu na šank, odmakao se jedan korak i okrenuo se sasvim prema njemu.

– Ja ću te natjerati da popiješ limunadu – rekoh mu, ovaj put nešto tišim glasom.

– A što ako neću? – zapitao je sada već nešto nesigurnijim glasom.

– U tom slučaju, možda u životu nećeš popiti ništa više – rekoh.

Lagano spustih ruke blizu držaka revolvera. Trbuh mi se malo stisnuo jer već osam mjeseci nisam ni pipnuo revolvere, a znao sam da se koža od korica osušila i stvrdnula. U tom trenutku nisam čak bio siguran jesu li revolveri napunjeni. Nisam ih pregledao, nego sam ih samo opasao da se pokažem pred gradskim vijećem.

– Što to pokušavaš? – zapitao je ljudeškara istinski zbunjen.

– Pokušavam ovdje svima pokazati da si jedna obična šaljivčina i kukavica koji će radije popiti čašu limunade nego umrijeti – rekoh. –

Naime, moraš se odlučiti za jedno ili za drugo.

Nije se dugo dvoumio. Posegnuo je rukom za čašom limunade i počeo je ispijati u velikim gutljajima. Ali to je učinio prebrzo, pa se zagrcnuo i tako se snažno zakašljao da se činilo kao da će sve povratiti. To je u salunu izazvalo smijeh. Uskoro je šaljivčina teturajući izjurio iz saluna.

– Bogme – reče Roy brišući suze krpom – to je zbilja bio cirkus.

– Tko je od nas dvojice ispao klaun? – zapitah.

– U to nisam siguran – odvratio je – ali će već sutra ujutro svi znati da imamo novog šerifa.

– Je li to dobro ili loše?

– Jedno i drugo – rekao je.

– U svakom slučaju, više bih te volio vidjeti opet u sedlu. Više nisi dječak, ali ne znam kakav si čovjek postao. Zamalo si ubio jednog od Crutchfieldovih pomoćnika.

– Da nisam učinio ono što jesam – odvratioh – mogao bih odmah skinuti ovu značku i odložiti je na šank pokraj limunade. Čini se da ću zapravo uživati u ulozi šerifa.

– Idi dovraga! – reče Roy. Nadi kakav krevet i odspavaj malo.

IV

Nakon dobro prospavane noći ležao sam još desetak minuta u krevetu i razmišljao što ću toga dana raditi kao šerif, kako ću se ponašati i sretati ljude. Hoću li im pomagati ili ih trpati u zatvor?

Vidio sam u svom životu mnogo različitih šerifa, i to u većim gradovima. Neki od njih su hodali ulicama sa smiješkom na licu, pozdravljali svakoga, drugi bi sjedili na trijemu, zavaljeni u stolicu, ne obraćajući se nikomu; neki su djelovali mirno, a neki su bili bučni. U nekoliko obraćuna u salunu, kojima sam bio svjedok, šerifi su se pojavili tek kad je sve bilo gotovo. Samo sam

jednom vidio šerifa koji se suočio s čovjekom koji je ubio nekog kockara, ali to je bio obični uplašeni kaulboj kojemu su se gaće tresle od tog slučajnog ubojstva.

Što šerif rad cijeli dan? I dokle noću mora biti budan? Može li ići spavati prije no što se saluni zatvore ili mora ostati budan sve dok svi u gradu ne pozaspu. Sobičak u kojem sam spavao vonjao je na pivo i viski, pa sam odlučio da tu neću provesti još jednu noć. Netko je bio spomenuo zatvor i možda je to prikladno mjesto za spavanje.

Napokon sam se obukao i s osjećajem velike praznine u želucu zaputio preko puta u trgovinu koju je vodio moj jučerašnji poznanik.

— Ne mogu vam odmah dati sav novac — bilo je prvo što mi je rekao. — Imam šezdeset dolara, a ostatak ću prikupiti do večeri.

Izvadio je iz džepa veliki svežanj novčanica i izbrojao šezdeset dolara. Činilo se kao da ih ima barem tristo, ali to je vjerojatno bio njegov, a ne gradski novac. No nisam htio biti uporan. Bilo je to, u svakom slučaju, pedeset devet dolara i dvadeset centi više od onoga što sam imao u džepovima kad sam jučer ušao u grad.

— Mogu li spavati u zatvoru? — zapitao sam. — I gdje bih se mogao hraniti?

— U zatvoru je samo prostorija za zatvorenike, peć, stolica i mali stol. Nema mjesta za krevet — rekao je i razmislio trenutak. — Čuo sam da Leona Davis iznajmljuje sobu, a stanaru nudi i hranu. Nije joj lako otkako je Herb ubijen, to jest vaš prethodnik, pokojni šerif. Bio je dobar. Nikoga se nije bojao i dobro je održavao red i mir.

— I zna li netko tko mu je pucao u leđa?

— Ako netko i zna, taj ne priča — rekao je, a zatim mi pokazao kuću gospode Davis.

Hodajući do nje, razmišljao sam je li pametno stanovati u kući bivšeg šerifa, s njegovom udovicom. Ne znam zašto, ali prema njoj sam osjetio neku posebnu sućut, kao da smo rodbina. Kuća je bila mala, si-va, a stajala je osamljena u poprečnoj ulici, okružena drvećem. Pokucao sam na glavna vrata i skinuo šešir.

Kad su se vrata otvorila, dočekalo me prvo iznenađenje. Kad se spomene udovica, čovjek se nekako privikao da zamisli vremešnu ženu od barem pedeset godina, odjevenu u crno, natmurenu, s očima crvenima od suza. Ovo je, međutim, bila ljepotica i nije joj moglo biti više od dvadeset pet godina. I nije nosila crninu, već neku smeđu haljinu koja joj je odlično pristajala. Nije rekla ništa, samo je čekala da objasnim razlog svog dolaska.

— Gospoda Davis? — zapitao sam, premda sam znao da je to svakako ona.

Kimnula je, i dalje bez riječi.

— Zovem se Jory — rekoh — a vama me je poslao Tom iz trgovine, jer navodno imate sobu za iznajmljivanje i jelo.

— Izvolite, udite — rekla je i pomakla se u stranu.

Nije baš bilo mnogo pokušaja, ali je sve djelovalo čisto i uredno.

— Vi ste novi u gradu? — zapitala je.

Sad sam ja kimnuo.

— I čime se bavite?

— Ja sam novi šerif — rekoh.

Promrsih u sebi kletvu kad je rukom prekrila usta, a suze joj počele puniti oči. Bilo je glupo što sam uopće došao ovamo. A što se i moglo očekivati kad joj je muž ubijen u obavljanju tog istog posla. U sebi sam se zakleo da ću pronaći ubojicu i izvesti ga pred sud.

Ipak je brzo došla k sebi i otrla suze. Onda znate moju situaciju — rekla je, sad već smirenim glasom.

– Da, gospodo – reko. – Tom je rekao da iznajmljujete sobu, a ja se negdje moram smjestiti, pa ako mislite da bih odgovarao, bit ću vam zahvalan ako me primite.

– To će vas stajati devet dolara na tjedan – rekla je.

– Molim?

– Soba i tri obroka na dan su devet dolara na tjedan.

– To je pošteno – reko i izvu. kog iz džepa osamnaest dolara.

– Dovoljan je predujam za jedan tjedan.

– Da gospodo, ali imam jednu veliku molbu, pa ne bih htio biti odbijen. Tako sam, naime, gladan da mi želudac zaviija poput šakala u pustinji.

Nasmijala se od svega srca, glasno te uzela mojih osamnaest dolara i krenula prema stražnjoj sobi.

– Dodite, šerife – rekla je. – Da vidimo čime bih vam mogla napuniti želudac.

Kraj kuhinjskog stola, na visokoj stolici, sjedio je dječak. Pred njim je bila zdjelica kaše, ali je isto toliko kaše bilo razmazano po njegovu licu i trbuhu. Nije ništa rekao, samo je buljio u mene okruglim, smeđim očima.

– To je Todd – rekla je gospoda Davis. – Todde, ovo je gospodin Jorry. On će neko vrijeme živjeti s nama. – Zatim se okrenula prema meni. – Ostala su nam samo dva jaja i gotovo cijeli kruh i to je sve. Pa, možda bih mogao smlaviti taj kruh – rekao sam – to će me održati do ručka.

Ispekla je jaja na slanini, pa sam navalio. Oboje su me gledali kako jedem.

– Odakle ste? – zapitala je gospoda Davis, gledajući me ravno u oči.

– Rođen sam u Philadelphiji, ali sam nakon toga promijenio mnogo raznih mjesta.

– Kako to da ste se stvorili ovdje i prihvatili posao šerifa?

– Prije dvije godine radio sam na Barronovu ranču, pa sam se vratio, a da zapravo ni sam ne znam zašto.

– Moj je muž bio tri mjeseca šerif u ovom gradu i jedine probleme stvarali su mu ljudi s Barronova ranča, a one noći kad je dobio metak u leđa, bio se zgrabio sa Starkom, predradnikom.

Polako sam žvakao posljednje komade kruha, odličnog kruha. Čak dok sam polako shvaćao da to ona zapravo optužuje Starka za ubojstvo nisam se mogao prestati diviti kruhu; donio sam konačnu odluku da ću ostati na hrani gospode Davis.

– Radio sam tamo dok je gospodin Barron bio gazda, a Roy predradnik – objasnio sam. – Ne poznajem ove nove ljude. Nije se otkrilo tko vam je ubio muža, je li tako? – zapitao sam, tek tako da održim razgovor.

– Ne, nije – odvratila je tako tiho da se jedva moglo čuti. – Ali stalno mislim o tome. Stalno.

– Možda bih ja nešto mogao saznati – reko, opet da ispunim tišinu. Jeste li već bili čuvar zakona? Imate li u tome iskustva?

– Pa baš i nemam – priznao sam. – Samo sam brz u potezanju revolvera.

– Herbert je tri godine bio zamjenik šerifa u Oaktownu, a onda se ovdje ukazala mogućnost da bude vlastiti gazda, pa ju je prihvatio. Bio je dobar šerif, ali nikada baš nije bio dobar u potezanju revolvera. Govorio je da je to nužno zlo. Mislite li i vi tako?

– Iskusio sam – priznao – da su itekako potrebni.

Ustala je, pokupila tanjur i odnijela ga u sudoper.

– U koje vrijeme želite da vam donosim obroke?

— Kad god vi jedete, ja ću vam se pridružiti — rekoh, ustajući i protežući se. — Sada moram pogledati kakav je zatvor, a onda ću vidjeti kako mogu unajmiti dva zamjenika.

Ni sam nisam znao što ću sa zamjenicima, ali sam pretpostavljao da se netko mora motati oko zatvora kad ja budem išao jesti ili kamo drugamo.

Okrenula se prema meni i pogledala me ravno u lice.

— Nećete dobiti ni jednog zamjenika — rekla je. — U ovom gradu nitko ne želi prihvatiti takav posao. Herbert je bio prisiljen unajmiti skitnice što su bili u prolazu, ali su i oni brzo nestali čim su shvatili situaciju.

— No dobro, u svakom slučaju moram pokušati — rekoh — a onda se u podne vraćam na ručak.

— Ne želite li najprije vidjeti sobu?

— Ne, sada ne bih, gospodo. Siguran sam da je odlična.

Prolazeći kroz prednju sobu, ugledah dječaka kako se igra s kolicima. Stao je i opet me pogledao velikim, smeđim očima. Gotovo sam mu se obratio, ali sam odlučio da još nije vrijeme. Mališan je bio zgodan, baš kao i mama. tako malen dječak ne bi smio biti bez oca.

Kad sam izašao, počela je padati kiša.

V

Gospoda Davis je zbilja bila u pravu u pogledu tih zamjenika. U zatvoru sam pronašao neke stare potjernice i na poledini napisao

TRAŽE SE ZAMJENICI

Pitati šerifa Jorya u zatvoru te ih polijepio po cijelom gradiću, ali se nitko nije pojavio cijeli tjedan.

Doduše, pet je dana padala obilna kiša, pa nitko nije ni izlazio iz

grada, ali ni dolazio. Blato je mjestimično bilo duboko do koljena, pa nitko nije bio lud za šetnjom. Samo jednom sam posredovao: kad se neki pijani kauboj razulario u Cahilovu salunu, a ovaj poslao dečka po mene. Vidio sam da kauboj nije baš neki revolveraš, premda je pucao u strop kao divlji, pa sam mu prišao, razoružao ga i potom ga pustio da se dobro naspava za jednim od stolova u salunu. Poručio sam njegovim znancima da sutra može podići revolver u zatvoru. Jadnik je imao sutradan više muke kako da smiri užasnu glavobolju nego da i dalje nastavi s glupostima.

Dani su mi postali toliko nalik jedan na drugoga da sam se gotovo razočarao kad je kiša, napokon prestala i kad je zasjalo sunce. Gospoda Davis mi je konačno dopustila da za tri dolara povisim stanarinu, a obroci su bili više nego izdašni. Svako mi je jutro pospremilo sobu, a preuzela je brigu i o pranju mog rublja. Sprijateljio sam se s njenim sinčićem, pa smo se ponekad znali i poigrati. Kad bih se vratio s noćnog obilaska, često me je na stolu znala dočekati pita ili neka druga slična neodoljiva stvarčica.

Svakog jutra obišao sam svog konja u konjušnici, proćavrljao malo s Royem poslije podne, pomeo zatvor te očistio i nauljio revolvere i korice, a zatim malo vježbao, sve dok opet nisam bio onaj stari, nekadašnji Jory.

Onoga jutra kad se sunce konačno pomotilo, došao sam oko osam sati do zatvora, te ondje zatekao tu visoku, tanku pojavu. Da, dobro ste razumjeli — to je bila ona! Međutim, bila je odjevena kao muškarac, naoružana opasnom sačmaricom. Meni je bila nalik na čuda prirode koja se prikazuju na sajmovima, kao tele s dvije glave ili krava s isprepletenim rogovima.

— Vi ste šerif Jory — rekla je. —

Ja sam Andy Colvin.

Pružila je ruku, a meni je trebalo nekoliko sekundi da shvatim kako se ona želi rukovati, pa sam također ispružio ruku. Dlan joj je bio oznojen, pa sam je malo pomnije pogledao i zaključio da se gotovo trese. Netko ju je očito gadno preplašio pa je došla šerifu potražiti pomoć.

Izvadio sam ključ, okrenuo ga u bravi, otvorio vrata i pokazao joj rukom da uđe.

— Što mogu učiniti za vas? — upitao sam kad smo ušli.

Duboko je uzdahnula, otvorila usta, zatim gutnula i napokon procijedila:

— Došla sam da se prijavim za zamjenika — rekla je. Sada je na meni bio red da duboko uzdahnem.

To je muški posao — rekao sam.
— Žene još nikad nisu bile zamjenici.

— A gdje to piše da žene ne mogu biti zamjenici? — upitala je tobože samouvjereno.

Bilo mi je jasno da ni sama nije sigurna da je to moguće. Nervozno je lupkala prstima, a ja sam se uzmućvao oko peći. Čačkao sam žar, dodavao drva i nisam znao što da joj odgovorim. Možda negdje nešto i piše. Sigurno zakon ne predviđa takvu stvar. Ne mogu zamisliti ženu kako ulijeće u salun, razdvaja dva zavađena pijanca, puca u propalice i slično.

— Ne mora baš sve pisati u zakonu. Postoji i zdrav razum — pokušavao sam se izvući.

Kad sam, naime prihvatio taj posao, nije mi na kraj pameti padalo da bi mi se ovakvo što moglo dogoditi.

— Jača sam od većine muškarca — izgovorila je — a i pucam bolje. A kako je s revolverima? — upitao sam, očajnički pokušavajući da joj nađem slabu točku.

— Ne pucam iz njih — priznala je. — Ali moja je puška ionako bolja od njih.

Uglavnom je bila u pravu, ali nisam htio o tome raspravljati. Osim toga, potpuno je drugo imati nemarno obješen par revolvera oko bokova, gdje ih nitko i ne opaža, a drugo je šepuriti se okolo s takvom pljucom u rukama. To jednostavno ne dolazi u obzir. Kako da tu djevojku izbacim iz svog ureda i iz svog života?

— Održavanje reda i zakona zna biti vrlo opasno — objašnjavao sam.

— Morali biste provoditi mnogo vremena po salunima punima pijanaca, kockara, raznih propalica i...

Nisam znao kako da pred njom nazovem takozvane prijateljice noći. Od brojnih naziva ni jedan pristojan nije mi padao na pamet, pa sam završio: — ... i svakakvih ljudi... Osim toga, muškarci bi se stidjeli da vas moraju slušati, a ženske bi vas vrijeđale i pljuvale po vama.

— Zar je samo to vaš posao? — upitala je. — Zar ne radite baš ništa drugo?

Da, nije se predavala. Nisam znao što da poduzmem.

— Naravno da ne radim samo to — priznao sam. — Moram obilaziti grad, provjeravati vrata na trgovinama, upozoravati muževe da ne mlate svoje žene, pobrinuti se da pijanci odu kućama i ne spavaju po ulicama, upozoravati ljude da vezuju pse kako ne bi grizli prolaznike. Ne možete ni zamisliti koliko imam muka sa psima. Svatko misli da je njegov pas savršen, a da neki drugi, tuđi psi grizu prolaznike. Dosada sam najviše muka imao baš sa psima.

— Eto vidite! — gotovo je uzviknula.

— Šta vidim? — iznenadio sam se.

– Mogla bih vam pomoći u obilaženju grada, pripaziti na gnjevne muževe i dobroćudnije pijanice. Mogla bih brinuti i za pse. Kako vam se sviđa da više nikad nemate muke sa psima? Ja bih sve to mogla. To su poslovi koje i žena može obavljati. Dovraga, toliko bar poznajem sebe.

Obično se zbunim kad žene psuju preda mnom, ali kod ove mi se to učinilo gotovo prirodno. Usprkos nelagodi u koju me je dovela, nešto mi se na njoj odmah svidjelo. Naravno, bila je previsoka, s ogromnim ramenima i naručjem kao stvorenim za nošenje velikih naramaka drva, na njoj nije bilo baš ničeg ženstvenog, ali iako nije bila lijepa, lice joj je bilo nekako milo i prijatno.

– Odakle dolazite? – upitao sam tek tako, nadajući se da ću tom promjenom razgovora nekako odložiti donošenje konačne odluke.

– Moj je otac imao malo imanje tamo gore na zapadu – rekla je i uperila u tom smjeru pušku, vidio sam, očito često korištenu, ali i dobro održavanu. – Tamo je dobar izvor, imali smo nešto stoke i prilično smo se dobro preživljavali.

Zastala je i zagledala se u zid. Nije mi bilo jasno što se odjednom zbiva.

– Prije tri tjedna – nastavila je – pronašla sam ga u grmlju, možda dva kilometra od kuće. Izgazili su ga do smrti.

– Vaše krave su ga pregazile? – upitao sam ja kad je zastala i ponovo se zagledala u zid.

– Nismo mi imali toliko krava – odgovorila je – zaklela bih se, iako to nisam mogla utvrditi jer je bio potpuno unakažen, da je prvo ubijen metkom. Krave su nestale i o tada ih više nisam našla.

– Mislite, sredili su ga kradljivci stoke? – upitao sam.

– Nemam pojma – odgovorila

je. Znaite, moj je otac bio pijanac, i što god kažem, svi će reći da je pao s konja i da ga je on izgazio.

– I moj je otac bio pijanac – priznao sam iako ni sam nisam znao zašto.

Učinila mi se bliskom poput neke rođake koju nisam nikada poznao. Želio sam joj ponuditi novaca ili pomoći na neki drugi način, ali je nisam mogao uzeti za pomoćnika. Još uvijek živite na svom imanju? – upitao sam.

– Za sada – rekla je. – Crutchfield je navratio prije dva dana, padala je ona velika kiša, te rekao da mu je žao zbog oca. Ponudio mi je nešto novaca za imanje i predložio mi da nakemo odem. Sve mi je to prilično čudno.

– Zašto?

– Zato što ja nisam nikome rekla da je otac mrtav. Pokopala sam ga iza brvnare, ali zbog kiše nisam napravila nikakav znak na njegovu grobu. Trava je toliko narasla da mu se grob više i ne vidi.

Crutchfield! Muž Amy Barron! Čovjek koji je otpustio Raya samo zato što je obavljao svoj posao. Koji zna da je netko mrtav iako to nitko drugi još ne zna. Rančer koji bi otkupio malo imanje zato što je na njemu dobar izvor. Moram priznati, ne bih toliko razmišljao o njemu da nije oženjen s gospođicom Amy. Ali i štošta drugo nije mi se svidjelo na njemu.

– Zaista suosjećam s vama i žao mi je što vam se to sve dogodilo, ali ne mogu vas uzeti za zamjenika. Osim toga, ni gradsko vijeće sigurno se ne bi s tim složilo.

– Jeste li vi šerif ili niste? – upitala je.

Tu me je pogodila. Da sam je slučajno htio za zamjenika, nitko mi to ne bi mogao zabraniti. No kako stvari stoje, previše je problema preda mnom i ne mogu sebi nатовariti na glavu još i brigu o djevojci.

Pravio sam se kao da nisam čuo njeno pitanje.

– Sigurno se nude i neki drugi poslovi za tako sposobnu djevojku – rekao sam. – Baš neki dan Tom mi je rekao da ima toliko posla da će morati uzeti pomoćnika. Mogao bih vas preporučiti i ...

Ja sam seosko dijete – prkosno me je prekinula – odrasla sam na ranču i nemamo namjere preuzeti takav posao. Sve meso koje smo otac i ja jeli sama sam ulovila, obarala sam stabla i sama ih cijepala, sama sam donosila vodu, pomagala dok su se krave telile, brinula se za stoku, popravljala ogradu, radila sve poslove. Nikoga se ne bojim. Prije bih umrla nego se zaposlila u nekakvom dućanu.

– Potpuno vas razumijem – složio sam se iako nisam mislio da je gradski život baš tako strašan, a osim toga, želio sam je se nekako otarasiti. – Moj je otac uvijek govorio da će već nešto iskrsnuti baš kad je čovjeku najpotrebnije.

Mojem se ocu, naravno, to nije dogodilo, ali to joj baš nisam morao priznati. Razmišljao sam da li da joj ponudim nešto novaca, ali ona bi se vjerojatno uvrijedila i naljutila.

– Slušajte – započela je – gotovo nisam ni išla u školu, nemam ni jedne haljine i užasno kuham. Kad to sve zbrojite, prije ćete me ubrojiti među muškarce nego među žene. Bila bih odličan zamjenik. Pružite mi priliku i pokazat ću vam.

Stvari su već otišle predaleko. Nisam je se nikako mogao osloboditi, morao sam je jasno i glasno odbiti.

– Gospođice Andy – započeo sam sasvim službeno – nikako vas ne mogu uzeti za taj posao. Sada imam mnogo posla i molim vas da me ispričate – duboko sam uzdahnuo. – Ako vam je potreban novac, rado bih vam...

Tako me je pogledala da sam odmah ušutio.

– Samo vi zadržite svoj novac – rekla je. – Još uvijek imam dovoljno metaka da ulovim kakvu životinju i mogu se brinuti sama o sebi. Jednog ću vam dana pokazati da ste pogriješili i bit će vam žao što me niste uzeli.

Izgovorila je to i nestala brzo poput mačke. Dopao mi se način kako se kreće. Prišao sam vratima, ali se ona već izgubila. Poželio sam da se i sam mogu kretati poput divlje mačke: Sad me vidiš, sad me ne vidiš.

Razmislio sam o svemu. Pogotovo o Crutchfieldu. Sve se nekeko vrtjelo oko njega. Pitao sam se hoću li ga ikad upoznati. I vidjeti gospođicu Amy. Nju svakako moram sresti. Ako to sudbina ne sredi, morat ću stvar preuzeti u svoje ruke.

VI

Todd je slavio četvrti rodendan i gospođa Davis je pripremila takvu gozbu da sam pomislio kako ćemo uz nju lako moći dočekati i peti Toddov rodendan. Nije mi ništa unaprijed rekla, pa mu nisam donio nikakav poklon, ali sam se snašao i gurnuo mu u ruku dva srebrna dolara. Gospođa Davis se užasno iznenadila i rekla je da ne moram činiti takve stvari, ali Todd se tako zabavljao zveckajući sjajnim kovanicama da smo se ubrzo svi veseo smijali.

Jedina dobra hrana što sam je u životu poznavao bila je ona kad sam živio s Jordanovima, nakon što mi je otac umro, no iako je, gospođa Davis bila znatno malada od gospođe Jordan, bila je jednako dobra kuharica. Čovjek je stvarno sretan kad čak dva puta u životu naiđe na tako dobru kuharicu. Pripremila je velikog pečenog pijetla s takvim punjenjem kakvo još nikad nisam kušao. Uz to je poslužila pečene krumpire i bogovski umak, grah i kruh, krastavce i salatu, a na kraju

čokoladni kolač, koji samo što se nije srušio sa stola, tako je bio visok.

Obično nismo mnogo pričali za vrijeme jela, ali je gospoda Davis ovoga puta bila dobro raspoložena zbog Toddovog rođendana, pa je cijelo vrijeme pripovijedala o tome kako je dobila pismo od muževljeve rodbine iz Ohiaa, kako su poslali nešto novaca i pozvali je da dođe živjeti kod njih, na njihovoj farmi.

— Hoćete li otići? — upitao sam, odmah pomislivši na to kako nikad više neću naći tako dobar smještaj i odličnu hranu.

— Ne znam ni sama. Nisam još odlučila — rekla je. — Sada kada ste vi s nama, sasvim se dobro snalazim, a i Teksas mi se više sviđa nego Ohio. Ako se vratim na farmu, cijeli ću život ostati udovica njihovog najstarijeg sina.

— Tu ćete nedoumicu morati sami riješiti — rekao sam.

Pogledala me, kao da mi želi nešto reći, onda se predomislila, stavila krumpirić u usta, još jednom se predomislila i progovorila.

— Jory — započela je — mogu li vas nešto pitati?

U tom sam trenu punim ustima žvakao meso, krumpiriće i grah, pa samo sam kimnuo.

— Koje ste škole završili?

— Škole? — iznenadio sam se, a ovoga je puta ona kimnula glavom, iako nije imala puna usta. — Zapravo baš i nisam mnogo išao u školu — priznao sam. — Kad smo otac i ja otišli iz Philadelphie, uglavnom smo se dosta skitali dok nismo došli u Kasas. Neko bismo vrijeme zadržali na jednom mjestu, kao kad smo živjeli u St. Louisu, pa sam tada išao u školu, ali nigdje nismo ostali duže od dva mjeseca. Uvijek sam bio krupniji od drugih, a gurnuli bi me među one najmlađe jer sam zaostajao u matematici ili nečem drugom. Djeca bi mi se smi-

jala, pa sam bio duboko nesretan. U školi sam uglavnom naučio kako da se tučem s dječacima koji su me ismijavali. A vi? Jeste li vi išli u školu?

— Oh, da — potvrdila je spremno.

— Zapravo sam bila učiteljica dok se nisam udala. Ne ljutite se što sam vas to pitala?

— Ah, ne, gospodo — rekoh. — Sigurno za to imate razloga.

— Da, nešto me je kopkalo. Po vašem rječniku moglo bi se reći da baš niste školovani, ali se ponekad znate tako izraziti da ostanem zapanjena.

— Ah, to je lako objasniti. Kamo smo god išli, uvijek smo sa sobom vukli pravničke knjige moga oca i gotovo svake večeri, nakon što me je učio čitati, tražili bi samo pojedine riječi, a on bi mi ih objašnjavao, govorio o njima. Često sam znao zaspati, ali nešto je i ostalo u glavi. Moj je otac bio pijanac i ljudi su ga izbjegavali; ja zbog toga nisam imao prijatelja, pa su mi preostali samo otac i pravničke knjige, te neke riječi koje sam prihvatio.

— Bilo bi mi drago da vas poučim u bilo čemu, ukoliko budete htjeli — rekla je.

— Uvijek mi je bilo žao što ne znam više o brojkama i povijesti — rekoh. — Svaki put kad bih se uhvatio brojki, oblio me znoj. A po onome što mi je otac pričao o starim Egipćanima i Rimljanima, znam da bih o tim stvarima htio znati više. Želite li, šerife, da vam povijest objasni kako ćete biti šerif u Barronvilleu u Teksasu?

Vidio sam po njenom osmijehu da mi se malo podsmijehuje, pa sam pomislio kako bi bilo lijepo da gospoda Davis nije tako stara. Odjednom sam shvatio da razmišljam o vjenčanju, pa sam se brzo smirio s trećim komadom kolača.

Možda sam se prejeo, jer sam nakon jela odjednom poželio da pri-

legnem i odspavam. Obično bih poslije večere još malo prošetao i popričajo s Royem, a onda se oko devet vratio i otišao spavati. Pitao sam se što bi se dogodilo kad jednom ne bih napravio taj obilazak i u tom sam razmišljanju lagano uto-
nuo u jednu od mekanih fotelja u dnevnoj sobi. Sigurno sam spavao dobrih pola sata, jer kad sam se probudio, gospoda Davis je već pospremila i očistila kuhinju, oprala posude i oplela dobar komad šala, sjedeći u stolici u drugom kutu sobe. Oho! – rekoh došavši napokon sebi. – Niste valjda u hranu stavili neka opojna sredstva?

– Da i jesam – rekla je smijući se – nakon što ste onoliko pojeli, prije biste umrli nego zaspali.

– Vrijeme je za obaveze – rekoh, ustajući i protežući se.

Dohvatio sam revolvere sa stola.

– Zašto ne uzmete jednu slobodnu večer? – zapitala je. – Čini se da će opet početi kiša, a vani je mirno. Nitko neće ni zamijetiti da vas nema.

Ja ću zamijetiti – rekoh.

Odložila je pletivo u krilo i pogledala me namršteno.

– Znate, ponekad ste tako nalik na Herberta da se prestrašim. Ne znam koliko sam ga puta zamolila neka ne izlazi, a on bi se samo nasmiješio, pripasao revolvere i otišao za poslom. A ja sam ovdje sjedila ili ležala, naćulivši uši ne bih li čula neku pucnjavu u gradu. Tek kad bi se vratio, mogla sam se potpuno opustiti. Pa čak i tada sam bila nemirna, jer sam znala da će iduće noći opet izaći. Ako i dalje ostanete šerif, Jory, nikad se nemojte ženiti. Uštedjet ćete nekoj ženi nesretan život.

– Pa zar niste bili sretni? – upitao sam je nepromišljeno.

– Da – odgovorila je nakon kraćeg razmišljanja – bila sam sretna.

Čak i da sam znala što će se dogoditi, kao što sada znam, mogu reći da sam bila sretna.

Oči su joj se napunile suzama, naglo je ustala i otišla u kuhinju. Htio sam pregristi svoj brzopleti jezik. Pomislio sam da možda odem u kuhinju i nešto kažem, ali sam znao da bi to samo sve pogoršalo, pa sam natukao šešir i izašao u noć.

Krenuo sam niz ulicu; sve je izgledalo normalno. Provjerio sam je li Tom zaključao dućan, pozdravio nekoliko usputnih prolaznika. Nisam imao namjere ulaziti u salune, jer mi baš i nije bilo do razgovora, ali kad sam se zatekao na sredini glavne ulice, odjednom su dvjesto metara dalje, u salunu »France«, odjeknula dva hica.

Bila je to najveća i najmondenija plesna dvorana i kockarnica u gradu, možda dvaput veća od Royeva saluna. Njen vlasnik, Fred Murchinson, bio je jedan od onih ljudi koji su napasni svojom pojavom i nastupom; uvijek je pušio velike cigare, lupao ljude po leđima, glasno se smijao stvarima koje baš i nisu bile tako smiješne. Svaki put kad bih navratio, ponudio bi me pićem, a jednom mi je čak ponudio deset dolara, nakon što sam izbacio nekog pijanca koji mu je slomio stolicu.

Iako sam u salun »France« ulazio kao i u svaki drugi sličan lokal, ipak mi se baš nije svidao. Imao je dva kata: gore su bili mali separei i sobice u koje bi muškarci odlazili sa salunskim ženama, a zidovi donje dvorane bili su pokriveni zrcalima i sa dvije velike slike golih, ružičastih žena. Cijeli je grad zapravo vonjao od znoja, iako su se žene obilno zalijevale mirišljavom vodicom. No dobro, tu se nije moglo ništa učiniti, jer su uglavnom svi ljudi vonjali od znoja, osim gospode Davis i još nekoliko njih, uključujući i mene koji sam se jednom na tjedan

obavezno kupao. Ali, sve u svemu, salun »France« ipak nije bilo moje omiljeno mjesto.

Tu obično nije bilo poteškoća, jer je Murchison imao dva snažna barmena koji su se bez muke obračunavali s osamljenim pijancima.

Nisam potrčao, jer sam iz iskustva znao da ništa nije dobro rješavati u zadihanom stanju, pa su me na stubama zatekla nova dva pucnja. Kad sam ušao na vrata i stao, prizor koji sam ugledao tako me zapanjio, da mi je čak mali Todd Davis mogao u tom trenutku izvući revolvere, a da to uopće ne bih zamijetio. Nasred dvorane stajala je jedna od Murchinsonovih »princeza«, potpuno razderane haljine, polugola. Pokraj nje je stajao neki visoki kauboj s izvučenim revolverom, pa je bilo očito da je on maločas pucao. Iza njih okupilo se pet ili šest kauboj, koji su umirali od smijeha i pocupkivali od užitka, očito se odlično zabavljajući.

Nekoliko sekundi mi je trebalo da shvatim što se zbiva. Visoki kauboj bio je pijan kao zemlja, vikao je:

— Nećeš ti meni govoriti gdje mogu staviti ruke. Ja mogu staviti ruke gdje god hoću. A ti ćeš sada svima pokazati i ostale dijelove svoga tijela, prijava kravo!

Svi prisutni, osim one grupe kauboj, sjedili su tiho i neupadljivo, nadajući se da nasilnicima neće zapeti za oko, ali nakon ovih posljednjih riječi čak su i blagonakloni kauboji pokušali smiriti svog prijatelja, uvjeravajući ga da je otišao predaleko, jer bi se i sami osjećali nelagodno pred potpuno golom ženom nasred saluna.

Bilo je vrijeme da se ta glupost prekine.

— Dobro, sada je dosta — stupio sam na sredinu i glasno rekao. — Pusti djevojku da se obuče.

Pijanac se okrenuo prema meni,

s revolverom još uvijek napola uperenim u strop.

— Što je to sada, đovraga? — konačno se zapitao kao i svi drugi u salunu, djelujući kao čovjek koji nije naviknut da ga netko prekida u radu. — Bogami, pa to je novi šerif! — povikao je. — Momci, napokon ćemo upoznati novog šerifa!

— Makni revolver! — rekoh mu, tiho i polako, tako da je samo on to mogao čuti. — Pusti curu na miru i makni revolver.

— Moj je revolver vani i spreman — rekao je — a tvoj je u koricama. Možda bi se mogao pridružiti zabavi, šerife! Kako bi bilo da skineš odjeću i staneš pokraj dame. Kako bi to bilo, ha, šerife?

— Ako makneš tu pljucu samo jedan centimetar, moji će revolveri iskočiti iz korica, a onda više nikada ni s koga nećeš trgati odjeću.

Zastao je i trenutak razmišljao, ne mičući revolver, a onda sam vidio da mu je nešto palo na pamet. Pažljivo sam ga promatrao da vidim što će učiniti s revolverom. Ali je on očito imao druge planove.

— Momci — rekao je — dajte se malo raširite, tako da šerif može vidjeti koliko ovdje imam prijatelja. Ljudi iza njega su se najprije pogledali, a onda su shvatili što on zapravo želi. Raširili su se, razmaknuli po dva koraka jedan od drugoga i spustili ruke na drške revolvera. Odnekud su se pojavila još trojica i pridružila im se. Bilo ih je devet. Prema tome, ukoliko izvučem revolvere, deseterica će pucati u mene. Možda bih i mogao srediti jednoga ili dvojicu, ali bi me oni, nema sumnje, probušili cijeloga.

— E, a sada, šerife, budući da nam nije do gužve, ti ćeš nam fino predati svoje revolvere, pa onda možemo nešto i popiti prije nego što se vratimo na ranč.

Naravno, nije dolazilo u obzir da tim pijancima predam revolvere.

Ako to učinim, bit ću mrtav ili će me namrtvo prebiti. Ili ću zaista stajati gol pokraj one jadrnice nasred saluna. Zbunjivalo me još nešto: djevojka je stajala baš na vatrenoj liniji, ali je bila isuviše preplašena da bi se pomakla. Kauboj je zakoraknuo prema meni, a onda je stao i pogledao me u oči. Znao je da ću, ako napravi još jedan korak, ja povući revolvere i da će me njegovi ljudi ubiti, ali je ipak postojala mogućnost da prije toga ubijem njega.

Ne znam što se događalo u njegovoj glavi, ali sam imao osjećaj da će, onako pijan, napraviti još jedan korak, ne razmišljajući previše. Međutim, prije nego što sam se u to mogao uvjeriti, salunom se prolomio zaglušan prasak i na podu, pred kaubojevim nogama, stvorila se golemu rupa. Baš kao ni svi ostali, ni ja nisam imao pojma što se zbiva, ali sam iskoristio opću zbunjenost, izvukao revolvere i napeo ih.

— U drugoj je cijevi još jedan naboj — odjeknuo je ženski glas odnekle s balkona, lijevo od mene. — Samo taj je napunjen glavama od čavala. Ako se netko samo pomakne, svi ćete švakati čavle.

Dovraga, znao sam tko je to! Bila je to luda Andy Colvin, koja me je gnjavila toga jutra. Pogledao sam rupu u podu između kaubojevih nogu. Rekla je da zna pucati iz sačmarice. Činilo se kao da sama izrađuje naboje i da točno zna za što ih upotrebljava. Pola prisutnih ljudi buljilo je u rupu, a druga je polovica zurlala u spodobu na balkonu, pokušavajući razaznati tko se to nalazi u polumraku. Kauboevi su prijatelji bili zaprepašteni. Mlitaivo su opustili ruke. Prema tome, ostali smo samo ja i kauboj s izvučenim revolverima. Spremio sam u korice lijevi revolver, a onaj drugi gurnuo kauboju pod nos. Ne znam zašto sam učinio tu ludost; možda zato što

sam još prije nekoliko sekundi mislio da mi nema pomoći, a sada sam znao da ću ostati živ. A budući da ću ostati na životu, ovaj će kurvin sin platiti što me je tako uznemirio.

— Slušajte me svi dobro — viknuo sam. — Smjesta odriješite opasače s revolverima i polako ih položite na pod.

Nitko se nije ni pokušao usprotiviti. Dapače, nekoliko njih počelo je otkopčavati opasače još prije nego što sam završio rečenicu. Kao opčinjeni buljili su u onu rupu na podu. Kauboju sam ja izvukao revolver i zatakao ga za pojas. A onda sam odjednom shvatio da ona razgolićena jadrnica još uvijek stoji nasred dvorane; suze su joj tekle niz lice i rukama je pokušavala sakriti golotinju.

— Vi, gospodice, otidite i obucite se — rekoh joj. Djevojka je pojurila kao oparena u naručje drugih dviju djevojaka koje su stajale po strani.

— Zabava je završena — okrenuh se kaubojima. — Ne znam odakle ste, ali hoću da se onamo i vratite. Ako ste usputni goniči, sutra u zatvoru možete podići revolvere i onda se možete pokupiti iz grada. A ako ste iz okolice, možete sutra doći po revolvere, pa ćemo porazgovarati možete li i kada opet doći u grad.

Maknuo sam revolver ispred kaubojeva lica, a on je zatreptao kao da će se onesvijestiti.

— A što se tebe tiče — rekoh mu — ovaj je grad za tebe zatvoren sve dok me netko ne uvjeri u suprotno. Ali taj će morati imati zbilja dobre dokaze. A sada se gubite, svi odreda, i to brzo!

Jedva su došli do vrata kad li se odnekud pojavio i stari Roy s puškom i divljim izrazom lica. Progurao se s puškom kroz gomilu i stao pokraj mene.

– Čuo sam da si upao u neku gužvu – rekao je.

– To bi se zaista tako moglo nazvati – odgovorio sam – ali već je sve gotovo.

Okrenuo sam se prema Murchisonu, koji se cijelo vrijeme nije micao od šanka. – Uzmite neku vreću – rekoh – i potrpajte u nju sve te revolvare.

Dao je mig jednom barmenu i ovaj ga je smjesta poslušao.

– Andy! – pozvao sam. – Sad možeš sići!

Svi su je promatrali dok je silazila niz stube, očigledno je smatrajući nekim čudom prirode. Kad su kauboji spustili revolvare na pod, čuo sam kako je brzo ubacila novi naboj u drugu cijev. To mi se kod nje svidalo: bila je osoba koja misli unaprijed.

Sišla je i stala pokraj mene i Roya, sve dok nam barmen nije predao vreću s revolverima. Bili su teški kao vrag, ali nisam imao kuda, pa sam uprtio vreću na leđa i krenuo iz saluna. Kad su se za nama zatvorila vrata, Roy je upro pušku u djevojku i zapitao:

– A tko ti je ovo?

Nasmijao sam se. Nasmijao sam se glasno i veselo, od sreće što sam još živ.

– Pa to je moj novi zamjenik – rekoh.

– Kako, što? Tvoj što?

– To je Andy Colvin. I ona je moj novi zamjenik.

– Colvin? – zapita Roy. – Colvin? Hej, mislim da znam tvoga oca.

VII

Naravno, sve to nije moglo proći samo tako. Još nisam ni dovršio doručak kad su me pozvala dva člana gradskog vijeća na »hitan« sastanak u stražnjoj prostoriji Tomova dućana.

Stajali su kao da očekuju da ću

se odmah dići i poći za njima, gotovo da sam to i učinio, ali je gospođa Davis toga časa skinula s peći tri pečena jaja s pristojnom količinom pečenih krumpira, uz dvije podeblje kriške tek ispečenog kruha.

– Doći ću čim ovo završim – rekao sam im, bacivši se na jelo.

Gospođa Davis je zaista znala ispeći jaja, a doručak mi je i inače bio jedan od najmilijih obroka.

Još su neko vrijeme stajali i promatrali me kako postojano žvačem, a onda su, budući da ih gospođa Davis nije ponudila ni šalicom kave, konačno rekli da me čekaju u trgovini. Gospođa Davis me iznenadila svojim hladnim odnosom i primjedbom:

– Nemojte na njih računati, bez obzira na to je li riječ o nečem dobrom ili lošem.

Pretpostavio sam da je njen muž zacijelo imao loša iskustva s njima. Ona, međutim, nije ništa više rekla, a ja više nisam htio čačkati po prošlosti.

Sva petorica čekala su me iza trgovine. Znači da su vrlo ozbiljno shvatili cijelu stvar, jer su inače teško samo tako ostavljali svoje poslove. Odmah su prešli na stvar.

– Što se to jučer dogodilo u salunu »France« – zapitao je jedan mršavi, koji se zvao Will Jenkins.

Ispričao sam im sve: od prvih pucnjeva do trenutka kad su se vrata zatvorila iza mene, Andy i Roya.

– Točno to je meni ispričao i Elmer Twilley – reče Tom Kraft, vlasnik trgovine. – Bio je tamo cijelo vrijeme i rekao da su Barronovi momci mogli nekoga i ubiti, kako su se ponašali.

Barronovi momci! Ljudi gospođice Amy! Odnosno, Crutchfieldovi ljudi! Prošle sam noći bio tako uzrujan da sam zaboravio Roya zapitati tko su bili ti ljudi. Učinilo mi se

da su kakvi prolazni goniči, međutim, sad je bilo očito da sam se namjerio na domaći ološ.

– Taj Stark je loš čovjek – rekao je Kane, koji je bio odvjetnik i neobično šutljiv za svoju struku.

– Tko je Stark? – zapitao sam, ionako sam već naslućivao odgovor.

– On je predradnik – reče Kane – i mi smo se već požalili Crutchfieldu na ponašanje njegovih ljudi u gradu, osobito na Starka, ali, koliko mi je poznato, on ništa nije poduzeo u tom pogledu. »Moji se momci moraju malo iziritirati«, rekao je Tomu kad je posljednji put bio ovdje sa svojom ženom.

Sa svojom ženom! S gospodicom Amy! S Amy Barron! Gospodom Amy Crutchfield!

– No, dobro, hvala bogu, nitko nije poginuo – reče Jenkins. – Međutim, htjeli smo s vama porazgovarati o nečem drugom. Riječ je o mladoj ženi koju ste, čini se, upetljali u vaš posao. Twilley je rekao da ste Royu Findleyu izjavili da je ona vaš novi zamjenik.

– Da, ona je baš to, moj zamjenik – rekoh.

Razjapili su usta i nakon izvjesnog vremena prvi se snašao odvjetnik Kane.

– A tko je ona? – zapitao je.

– Zove se Andy Colvin – rekoh.

– Otac joj ima ono malo imanje na zapadu od grada?

Kimnuo sam.

– Colvin? – umiješao se Jenkins. – Je li to onaj pijanac koji bi se udavio u bari da ga nije spasio šerif Herb Davis?

Na to sam pitanje dvaput kimnuo. No, dobro, to nije važno – rekao je Tom Kraft. – Sada raspravljamo o vašoj odluci da vam djevojka bude zamjenik. To ne može biti. To naprosto ne možemo dopustiti.

– Baš tako će i biti – mirno sam odgovorio.

Odjednom su svi, osim odvjetnika Kanea, počeli vikati na mene, tako da je gospođa Kraft došla iz dućana, jer su se kupci prepali. Čekao sam da oluja prođe i promatrao odvjetnika Kanea, jer on nije vikao, pa sam očekivao da će reći nešto pametno, kad se ostali smire. Konačno su ostali bez daha, pa je Kane uzeo riječ.

– Možete li nam dati neke razloge za vašu odluku? – zapitao je. – No prije toga vam moram reći da nismo samo mi koje ćete morati uvjeriti. Morat ćete natjerati cijeli grad da prihvati ženu kao zamjenika i u tome ćete imati vjerojatno više problema sa ženama nego s muškarcima. Za tako nešto ja nisam nigdje čuo, pa me zaista čudi da ste se odlučili za takav korak koji proturiječi osnovnim civilizacijskim normama. Međutim, možda ste vi u idejama daleko ispred našeg društva.

Nisam mogao reći da li me hvali ili me želi dotući tim riječima.

– Dobro, objasnit ću vam – rekoh. – Posvuda sam izvjesio plakate da tražim zamjenika i nitko mi se nije javio. Ali ništa se nije zbivalo, pa sam u jednom trenutku pomislio da bih možda mogao i bez pomoćnika. No bilo je to vjerojatno zbog lošeg vremena. Nitko se nije pojavljivao po onome nevremenu. Tek jučerašnji sukob pokazao je da stvari stoje drugačije. Razularena rulja je prvi put otkako sam ja šerif došla u grad i počela se zabavljati tako da je sramotila jednu ženu, a ugrozila sigurnost i svih drugih prisutnih ljudi. Dok sam ja šerif, nitko u ovom gradu neće moći nekažnjeno činiti takve stvari.

– Dobro, to nije sporno – upao je Kraft. – Vratimo se na zamjenika. Dobro. Da nije bilo zamjenika, ja sada ne bih bio pred vama i pričao vam ovo. Ili bih bio mrtav ili isprebijan ili osramoćen i prognan

iz ovog grada za vječna vremena. Nije bilo moguće da samo jedan čovjek svlada tu rulju. Ja sam brz u povlačenju revolvera, ali nitko nije odviše brz. Bio bih mrtav. I ta mi je djevojka spasila život. Ta se djevojka razumije u oružje i zna ga koristiti. Kad mi je prvi put pristupila, postupio sam baš kao i vi sada. Ali me uspjela uvjeriti i sada znam da baš nju želim za zamjenika.

— Što ako mi budemo protiv toga? — zapitao je Kane.

— Onda nećete imati ni mene. Nije slučajno da su vam već dva šerifa nastradala: jedan je ubijen, a drugi namrtvo pretučen.

— Želite reći da ćete dati otkaz, ukoliko ne pristanemo na tu djevojku? — zapitao je Kane.

— Baš to vam želim reći. U tom slučaju smjesta vraćam značku i odmah možete početi tražiti novog šerifa.

— I sami znate da se nitko neće prihvatiti tog posla — odvratio je Kraft, sad već malko crvenog lica.

— To nije moj problem — odvratio sam. — Samo sam vam rekao što mi treba da bih zaštitio živote građana ovoga grada, a i svoj vlastiti život. S vašim se životima uglavnom ništa nije dogodilo kad je Herb Davis ubijen. Problemi njegove žene i djeteta nisu vas vjerojatno ni dotaknuli. »Baš šteta«, možda ste rekli i to je bilo sve. Isto bi bilo da su i mene ubili. Po gradu bi opet bilo malo nereda, ali biste našli novu budalu koja bi prihvatila posao, jer joj se ne nudi ništa bolje. Vi ste sazvali ovaj sastanak, prema tome, vi ćete sada morati odlučiti. Ili djevojka ostaje ili oboje idemo.

— Gdje je ona sada? — zapitao je Kane.

— Rekao sam joj da se može smjestiti u zatvoru na podu, jer je bilo prekasno i previše mračno da jaše do kuće.

— Dobro, gospodo — rekao je Kane. — Čini mi se da više nemamo što raspravljati. Možemo pristupiti glasanju.

Nitko nije ništa rekao, pa je Kane nastavio:

— Svi koji su za to da unajmimo tu... tu Andy Colvin kao zamjenika šerifa, neka dignu desnu ruku.

Kane, Kraft i Jenkins odmah su digli ruku, a druga dvojica, Alf Landon i čovjek koji se zvao Brecht, nekoliko su trenutaka oklijevali, a onda su i oni podigli ruke.

— Znači, jednoglasno — rekao je Kane, smiješeći se. — Dobili ste zamjenika.

— Još nešto — ubacio sam se.

— Što je sad?

— Budući da će Andy obavljati posao dvojice zamjenika, hoću da dobije više nego što bi dobivao obični zamjenik.

— To ne dolazi u obzir — rekao je Landon.

— Koliko ste imali na umu, šerife? — zapitao je Kane.

— Pa mislim da bi osamdeset dolara bilo dovoljno, umjesto predviđenih pedeset.

Znao sam da ćemo se naći na sredini. Tako je i bilo. Odobrili su šezdeset pet.

— Ne zaboravite — javio se Landon kad su se već počeli razilaziti — pazit ćemo na vas. I na nju. Ako ne bude mogla obavljati posao, morat ćemo otpustiti i vas i nju.

— Dobro — složio sam se. — I ne očekujem da nam gledate kroz prste. Vi ispunjavajte svoje obaveze, a mi ćemo svoje.

Zastao sam u dućanu te kupio malo sira, dvopeka i konzervirane breskve za Andy jer sam pretpostavljao da će čučati u zatvoru dok god se ja ne pojavim.

Gospoda Kraft me je cijelo vrijeme značajno pogledavala. Pitao sam se je li već saznala što se noćas dogodilo ili je tek sada naćula.

da sam uzeo djevojku za zamjenika.

Ljudi će pomisliti da mi nedostaje nešto u glavi.

Zapravo sam se i sâm zapitao nije li to možda točno.

VIII

Možda bi netko morao osnovati školu za šerife. Ili napisati knjigu uputa. Trebalo je podučiti Andy, a ni sâm nisam znao ništa osim onoga što su mi rekli članovi gradskog vijeća i onoga što sam naučio u ovo kratko vrijeme. U velikim gradovima na Istoku imaju cijele odrede policajaca, pa mladi lako uče od starijih. No moj prethodnik, gospodin Davis, više mi nije mogao ništa reći, a kad sam pokušao posjetiti njegovog prethodnika, žena me nije htijela pustiti u kuću.

Jandy je stalno bila turobna, pa sam pomislio kako bih je prvo morao naučiti da se smije. No odlučio sam s time malo pričekati. Jadnica, čini se, nije imala baš mnogo razloga za veselje u svom životu. Uostalom, najvažnije je da zna pucati, a ne da pokazuje zube. Roy joj je pronašao stan i hranu za sedam dolara na tjedan, pa iako to nije bilo ni izdaleka tako dobro kao kod gospođe Davis, mogla je, s obzirom na cijene u hotelu, biti presretna.

Andy je pojela malo sira i dvopeka, pa smo otišli kod Newmanovih kod kojih će stanovati. Andy nije htijela breskve, pa sam ih sve ja pojeo.

Krenuli smo u službeni obilazak grada. Nitko nas nije pozdravljao, ali su svi zurili za nama. Odvjetnik je bio u pravu. Po pogledima žena shvatio sam da su bješnje od muškaraca zato što sam izabrao takvog zamjenika.

Moram iskreno priznati, čudno sam se osjećao dok sam šetao gradom s djevojkom koja je pod rukom držala onu užasnu pušku. No kad

god bih to pomislio, prisjetio bih se svega što se zbivalo prethodne večeri i bio sam joj zahvalan što sam još uopće živ. U potpunosti je zaslužila ovaj posao.

Ponašao sam se kao da se ništa nije promijenilo. Pozdravljao sam lijevo i desno i smješkao se, iako mi nitko nije odzdravljao. Andy se ukočila, zurila pred sebe, a pušku je tako čvrsto stiskala da su joj prsti potpuno poblijedjeli. Smetala me njena prljava i neuredna odjeća. Gospođa Davis je odlično održavala moju odjeću, ali sumnjam da će gospođa Newman činiti to isto i za Andy. Osim toga, teško da je Andy imala rezervnu odjeću. Odlučio sam zamoliti Toma Kraftha da dade Andy predujam, kao što su i meni dali, pa će moći kupiti što joj je najnužnije. Možda nove hlače. Da pukneš od smijeha: to žensko čeljade nije imalo ništa normalno na sebi. Uostalom, da je bila samo malo viša, posudio bih joj nešto od svoje odjeće.

Dva puta smo prošli gradom i lijepo sam joj pokazao koja vrata treba provjeravati, u koje uličice zagledati, u kojim salunima najčešće nastaju gužve. Osjetio sam se nekako odgovornim što djevojku guram u tako opasne neprilike, ali što sam drugo mogao.

Za doručkom sam sve ispričao gospođi Davis. I ona je u prvi tren bila zapanjena kao i svi ostali, ali je ipak rekla da dovedem Andy na ručak jer bi je željela upoznati.

Poslije obilaska grada vratili smo se u zatvor i zabavili se čišćenjem oružja. Andynu sačmaricu je njen otac zaradio na kartama, pa iako je bila već prilično stara, Andy se o njoj brinula kao o najdragocjenijoj stvari. Odlučio sam da poslije odeмо nekamo gdje ćemo malo pucati, jer subota se približavala i morali smo biti uvježbani. Barronovi su ljudi poslali jednog mladića po odu-

zete revolvere, pa iako sam u prvi čas pomislio kako ću mu reći da svaki kauboj dođe po svoje oružje, popustio sam, da ne bih nepotrebno zaoštravao odnose.

Želudac mi je uskoro dao znak da je vrijeme ručku, pa smo odložili stare krpe i ulje te krenuli do gospode Davis.

Serif mora znati ubijati vrijeme. Vrijeme doista sporo prolazi. Stalno sjediš ili šetaš, i tek kad nastane kakva gužva, možeš nešto stvarno raditi. Nisam još znao želim li takav posao stalno zadržati, ali zasa-da mi se svidalo. Osim toga, plaća je bila dobra, pa sam se nadao da ću nešto uštedjeti i za budućnost, ma kakva bila.

Cijela je kuća mirisala po juhi. Sjetio sam se gospode Jordan i nje-ne kuhinje. No gospođa Davis je bila još bolja. Naročito u pripremanju kolača.

Ako je Andy i do tada bila ukočena, sve to nije bilo ništa u uspored-bi s time kako se držala kad smo ušli u kuću i kad sam je upoznao s gospodom Davis. U prvi sam tren mislio kako sam u društvu dviju dama, ali sam onda shvatio da je Andy zapravo više od toga. Ona je sada predstavljala vlast, gradskog službenika zaduženog za održavanje javnog reda i mira. Tom Kraft je odmah promrmljao da se nada da ženama neće pasti na pamet ne-ke čudne misli, pa se početi natjecati za članice gradskog vijeća ili nešto slično. Pomislio sam da to i nije tako loša zamisao. Otac mi je pričao o ženama koje su bile kraljice, vodile ratove, a neke od njih bile su sposobnije od muškaraca.

Gospođa Davis je upitala Andy želi li oprati ruke, a Andy se veoma začudila; naravno, odbila je. Shvatio sam da gospođa Davis zuri u njene prljave prste, crni vrat. Morat ću je nekako uvjeriti da se opere.

Imali smo svježe ispečen kruh, a

ja sam ga tako namakao u juhu da tanjur uopće nije trebalo prati. Poslije mesa i krumpira dobili smo pitu od jabuka i crnu kavu. Andy je jela polako, ne tako mnogo kao ja. Valjda je zato bila tako mršava. Stalno je zurila u tanjur, a pogled nije dizala čak ni kad bi je gospođa Davis nešto upitala, uglavnom uobičajene stvari, o obitelji, ranču i slično. Andy je odgovarala sa »da« ili »ne«, a ponekad ne bi uopće odgovorila. Andy se ponašala poput divlje zvijeri koja jede s tanjura ostavljenog pred vratima, ali je spremna da svaki čas pobjegne ako je i najmanja sitnica uznemiri.

Na kraju se ponijela neobično pristojno, zahvalila je na ručku i prošla rukom kroz Toddovu kosu, tako da sam načas pomislio da će se možda i nasmiješiti, ali ništa od toga.

Kako sam se užasno prejeo, a vani je bilo sunčano i toplo, nisam se želio vratiti u zagušljivi zatvor. Prošetali smo gradom da vidim je li Andy zapamtila sve dužnosti. Osim toga, pomislio sam da je najbolje da se Andy što više šeće, pa će se ljudi prije navići na mojeg zamjenika.

Pred jednom trgovinom stajala su neka nepoznata kola, a kraj njih je bio neki Meksikanac. Onako omamljen ručkom, zamalo sam prošao pokraj njih.

— Gospodine Jory! — uzviknuo je Meksikanac.

Pogledao sam ga i shvatio da ga poznajem, ali se nisam mogao sjetiti odakle.

— Ja sam Valdez. Sjećate me se?

Mnogi ljudi, čak moj učitelj Jocko, ne mogu razlikovati Meksikance, ali ja nikad nisam imao s time poteškoća. I njihova se lica razlikuju, svaki čovjek drugačije hoda, drugačije gleda. Valdeza nisam prepoznao samo zato što ga nisam vidio već više od dvije godine, a ni tada baš nismo bili neki veliki prijatelji.

Radio je na Barronovom ranču i sjećam se da je bio dobar i ugodan momak. Bilo mi je drago što sam ga sreo. Upoznao sam ga s Andy i malo se raspitivao za ljude s ranča.

— Možete sve saznati od same senjore, gospodine Jory — rekao je.

Pokazao mi je Amy Barron koja je upravo izlazila iz dućana. Amy se veoma promijenila, udebljala se, nekako ostarjela, a imala je i golemu modricu ispod oka. Ipak je i dalje bila lijepa, možda još ljepša. Na njoj mi se najviše sviđalo što je uvijek izgledala tako slobodna i sretna. Svaki dan je doživljavala kao svoj rođendan. A njen se otac tako i odnosio prema njoj kao da je bio njen rođendan. Teško je bilo zamisliti da toga čovjeka više nema.

Prepoznala me je istog trenutka. Preko lica joj je preletjelo nekoliko različitih izraza prije no što je išta rekla.

— Jory — uzviknula je konačno — znala sam da ćeš se kad-tad vratiti.

Dok mi je prilazila nisam znao što će se dogoditi. Tu na ulici nismo se mogli zagrliti ili nešto slično učiniti. Sada je bila udata žena i sve što se među nama nekad događalo moralo se zaboraviti. Prišla mi je tako naglo i tako blizu da sam se prepao da će me poljubiti. Ipak je zastala.

— Tata je mrtav — zaplakala je. — A Roy je otišao u grad.

Kimnuo sam.

— Gdje si bio, Jory? — upitala je. — Tako sam se naljutila kad si pobjegao. Kako si mi to mogao učiniti?

— Bio sam posvuda i radio svašta, a sad sam se malo vratio — rekao. — Tako mi je drago što vas vidim, gospodice... oh, gospodo Amy.

— Dakle, i to znaš? — rekla je. — Ničim te ne mogu iznenaditi. Kakva je to značka?

— Privremeno sam se zaposlio

kao šerif. Prijeko im je potreban šerif, a meni je trebao posao.

— Šerif! — uzviknula je. — Ti si šerif u Barronvilleu?

— Tako je — rekao. — A ovo je moj novi zamjenik, Andy Colvin.

Amy nije gledala nikog osim mene, pa je bila zapanjena kad je pogledala Andy.

— Ali, to je djevojka! — rekla je. — Ne može ti djevojka biti zamjenik.

— Može i hoće — odvratio sam. — Sada su nova vremena.

Obje su se žene ponašale kao da one druge nema, a nisu se ni nasmiješile jedna drugoj prilikom upoznavanja. Ništa više nisam mogao učiniti za Amy, jer je ona uvijek radila ono što je htjela.

— Jory — reče Amy, okrenuvši se prema meni — htjela bih da sutra navečer dodeš k nama na večeru, tako da upoznaš moga muža i ispričaš sve što ti se događalo u životu.

— Pa sad, ne znam — odvratio sam. — Prilično sam zauzet.

— Ne dolazi u obzir da me odbiješ — rekla je na svoj stari, poznati način, već se okrećući da ode. — Svakako moraš doći, nikakve isprike ne dolaze u obzir.

Nisam znao što da kažem, pa mi je odjednom izletjelo ono što mi je cijelo vrijeme bilo na umu.

— Otkud ova modrica na obrazu? — zapitao sam.

— Pala sam s konja — rekla je. Kimnula je Juanu i ovaj je zatresao uzdama i pokrenuo kola.

Promatrao sam neko vrijeme kako se truckaju niz put, uzbuđen tim susretom, razmišljajući kako je zapravo sve naopako postavljeno. Ta djevojka nikad u svom životu nije pala s konja. Ne bi to znala čak ni kad bi je netko zamolio da padne.

IX

Bila je lagana izmaglica kad smo slijedećeg jutra krenuli u obilazak

grada i gotovo više nitko nije buljio za nama. Sinoćnja večer bila je tako mirna da smo noćni obilazak obavili za manje od petnaest minuta. Bio mi je zapravo potreban jedino za bučne i razuzdane subotnje noći, kad su kauboji s ranča dolazili na uobičajeno piće i zabavu ili kad bi neko veće stado stoke prolazilo pokraj grada. A preko tjedna, osim gradskih pijanača, kockara i nekoliko bukača, koji su zapravo bili jači na jeziku nego na djelima, grad je bio tako miran da je čovjek tu i tamo poželio neko uzbuđenje.

Andy je nekako prije večere riješila svoj prvi zadatak. Pas nekog Nicholasa ugrizao je dječaka nekog Butlera. Butler je dograbio sačmaricu i raznio Nicholasova psa na komade. Onda je Nicholas dograbio svoju sačmaricu i krenuo u potragu za Butlerom.

Do nas je došla gospoda Nicholas i izvijestila nas o tome. Rekla je da ne želi da njen muž visi zbog psa, pa nas zamolila da ga zaustavimo prije nego što stvar ode predaleko. I tako smo se ja i Andy podijelili da pretražimo grad, a ona je naišla na Nicholasa koji je vikao po ulici, kleo i prijetio da nitko neće nekažnjeno ubijati njegova psa.

Kad sam im se približio, Andy je tiho razgovarala s Nicholasom i već ga bila uvjerila da spusti pušku i izvadi naboje. Kad sam prišao bliže, čuo sam je kako govori da ni jedan pas ne može samo tako gristi djecu, jer može biti bijesan i slične stvari.

– Nije imao prava da ubije moga psa – odvratio je Nicholas. – Ako je potrebno, ja ću ga ubiti. Ne može bilo tko samo tako uzeti pušku i ubiti moga psa...

– U pravu ste – rekla je Andy.

– Trebalo je to prijaviti šerifu, a onda bi šerif poduzeo što treba. Ali pas je toga dječaka gadno ugrizao, gospodine Nicholase, a znate i sami

da bi to svakog oca teško pogodilo. Hajde da sad odemo do Butlerove kuće, pa da vi i gospodin Butler o tome malo porazgovarate. Nema smisla još više produbljivati sukob. Obojica morate živjeti u ovom gradu.

Odlično je riješila cijeli slučaj, pa se nisam htio mješati. Bio sam ugodno iznenađen vidjevši da zna i lijepo govoriti ako treba. Možda će se nakon izvjesnog vremena odvažiti i na nekoliko osmijeha.

Vratili smo se u zatvor, a poslijepodne je sporo teklo. Odlučio sam da nam jedna vježba u pucanju ne bi štetila. Kad sam zapitao Andy želi li malo izjahati sa mnom i probušiti usput koju kantu, predložila je da to učinimo kod njene kuće. Do tamo je bilo oko dva sata jahanja, ali je bilo još rano, pa sam izračunao da ću na vrijeme stići na Barronov ranč. Skupio sam vreću kantica i dosta municije, pa smo krenuli.

Putem nismo izmijenili ni jedne jedine riječi, sve dok nismo došli do neke razvaljene ograde.

– Ograda je srušena, a kolci su iščupani – rekla je.

– A gdje je kuća? – zapitao sam.

– Oko tri kilometra odavde.

– Samo naprijed – rekoh.

I ona je galopom krenula ispred mene. Imao sam u želucu onaj čudan osjećaj kad čovjek zna da je nešto pogrešno ili da će se nešto loše dogoditi. I zaista, kad smo se popeli na jedan brežuljak, vidjeli smo ostatke male kolibe; bila je spaljena do temelja. Pojam »rančerska kuća« je uvijek označavao veliko, bogato zdanje, kuću poput Barronove ili Kingmanove, gdje sam neko vrijeme bio predradnik. Međutim, za Andy i njezina oca ta je koliba, čini se, bila dovoljna, ali sada je netko i nju pretvorio u ugljen i pepeo.

Nije rekla ništa, ali sam zamijetio da joj je pogled nekako drukčiji, pa

sam spustio ruku prema revolveru, iako sam znao da ono što se u njoj zbiva nema veze sa mnom.

– Je li u kući bilo mnogo stvari?

– zapitao sam je kad su se konji sami zastavili na priličnom odstojanju, jer ne vole miris vatre, pa postanu nemirni kad joj se približe.

– Ništa bez čega ne bih mogla preživjeti – rekla je. – Ubili su mi oca, a sad su mi uništili i kuću.

– Ali nisi sigurna tko je to uradio – rekoh.

– Vi ste šerif – rekla je i okrenula se prema meni. – Zašto vi ne ustanovite tko je to uradio?

Tu me je pogodila. Dužnost šerifa nije da samo hoda po ulicama i održava red. Dužnost mu je i da pronalazi krivce raznih zlodjela. Međutim, nije mi bilo jasno kako ću to izvesti. Kako ćeš otkriti ubojicu ako ga nitko nije vidio? Kako ćeš otkriti tko je zapalio kolibu ako nema očevidaca? Ali ona je bila u pravu. Ja sam bio šerif, pa ako je netko morao nešto poduzeti u pogledu njenog oca i spaljene kuće, to sam bio ja.

U tom se trenutku pojavilo nekoliko krava. Dobro su nas pogledale prije nego što su opet zašle u guštik.

– Nisi li rekla da su vam krave nestale? – zapitao sam.

– To nisu naše krave – odvratila je.

– Nego čije?

– Možda pripadaju onima koji su ubili moga oca, spalili kolibu, razvalili ogradu i srušili ulazna vrata – rekla je, a crvenilo njenih obraza je govorilo da ni izdaleka ne pokazuje sve ono što se u njoj zbiva.

Razmišljao sam što da joj kažem, kad li su se četiri kaubojia pojavila iza zavoja i naglo zastala kad su nas zamijetila. Vodio ih je zgodan momak s plavim brkovima, a po načinu kako je sjedio u sedlu i kako je držao uzde moglo se lijepo za-

ključiti da voli biti na čelu. Konja nije ni pokušao zaustaviti sve dok nam se nije sasvim približio, na nekoliko koraka, a ostala trojica su se rasporedila odmah iza njega. Svi su bili naoružani revolverima, ali nisam vidio da imaju i puške zataknute u navlake.

Andy je stajala odmah iza mene i ja sam požalio što nije malo dalje. Čim sam ugledao te momke, pomislio sa kako bi se mogla zametnuti pucnjava, i konj mi se uznemirio: on je uvijek znao nanjušiti opasnost.

– Oho-ho! – uzviknuo je plavokosi. – Koga ja to vidim! Je li to čuveni šerif i njegov zamjenik Pljuca Annie? – nasmiješio se gotovo ljubazno. – Što radite ovdje, šerife? Pokušavamo otkriti tko je spalio kolibu, razvalio ogradu i provalio na imanje.

– Bilo tko je mogao to učiniti. Uostalom, ovo je ničija zemlja – objašnjavao je plavokosi.

– To je moja zemlja – naljutila se Andy. – Ovo je bila moja kuća, a vi sada ometate moj posjed.

– Oho-ho! Tvoja zemlja? Ovo je Barronova zemlja.

– Jeste li vi razvalili ogradu i učinili sve ostalo? – upitao sam.

– Pa što ako i jesmo? – upitao je jedan od one trojice. – U gradu možda nešto i značite, ali ovdje to možete zadjenuti za šešir.

Htio sam odmah uzvratiti, ali sam odlučio suzdržati se. Oni su međutim nastavili na isti način.

– Najbolje će biti da odete odavde – rekao je plavokosi, no sada bez ikakvog osmijeha. – Ili ćemo vas morati otjerati. Sada niste u salunu sa dvadeset ljudi koji vas štite.

Dvadeset ljudi? Glasine su se dobro napuhale dok su stigle do Barronovog ranča.

– Sada ćete vidjeti kako ćemo otići – naljutio sam se. – Svi ruke

u zrak! Otkopčajte pojaseve i bacite revolvere na zemlju! Uhapsit ću vas zbog ove paljevine, a gradsko vijeće neka odluči što će s vama.

— Jeste li ga čuli, momci? — viknuo je plavokosi. — Šerif nas hapsi! Što kažete na to?

Na riječ »to«¹ bacio sam se s konja i zapucao jer sam shvatio da će plavokosi potegnuti revolver. Tako je i bilo. Istovremeno sam čuo Andynu pušku. Ogledao sam se da ponovo zapucam, ali je Andy već onesposobila svu trojicu. Nisam znao što je ovaj put imala u sačmarici, ali je očito bilo djelotvorno. Kako je samo mogla tako brzo pucati? Onesposobila je trojicu, a ja jedva jednoga. Osjećao sam se malo glupo. Možda bi ona morala biti šerif, a ja njen zamjenik?

Pogledao sam momke. Plavokosi je imao veliku rupu na ramenu iz koje je tekla krv. Ostala trojica nisu bili ozbiljno ranjeni, ali su se tako prepali da se nisu usudili ustati sa zemlje. Svima sam im oduzeo revolvere, a plavokosi, koji je maločas bio tako grlat, sada je samo ječao.

— Slušajte! — uzviknuo sam. — Nećemo vas uhapsiti, jer niste vrijedni toga truda. Oduzet ćemo vam oružje i nadam se da se više nećemo vidjeti. Recite svome šefu da očekujem da popravi ogradu, isplatiti naknadu za kolibu i odvede svoju stoku s ovog imanja. U protivnom će imati posla sa zakonom. A sada pokupite svog prijatelja i gubite se odavde.

Kad su se bez ijedne riječi pokupili, Andy i ja smo obišli imanje i pregledali grob njena oca.

X

U grad smo se vratili oko pola tri. Rekao sam Andy da obide grad i vidi je li se što dogodilo nakon našeg odlaska, a ja sam odlučio otići kući i u kupaonicu.

Momku u štali sam rekao da dobro istrlja konja i pripremi ga za još jedno dugo jahanje toga dana. Dok sam išao prema kući, razmišljao sam o pucanju s Andy i o tome kako je još bolja u gađanju iz puške nego iz sačmarice. Sama sudbina poslala mi je takvog zamjenika. Doduše, kad smo malo vježbali u gađanju iz revolvera koje smo oteli od kauboja, tu ni izdaleka nije bila tako uspješna. Redom je promašivala, pa sam se malo bolje osjećao.

Kad sam joj pričvršćivao pojas s revolverima, morao sam joj se približiti, pa sam osjetio da iz njene odjeće izbija neugodan vonj. Morao sam biti izravan.

— Jesi li kupila neku novu odjeću s onim novcem što si dobila?

— Nije mi potrebna — rekla je. — Ova se još nije poderala.

— Nije o tome riječ — bio sam uporan. — Zamjenik šerifa mora biti čist i uredan, osim ako ga baš neka opasnost ne natjera da se baci u blato. Prema tome, tu i tamo se mora presvući. Ne samo okupati nego i obući čistu odjeću, dok se ona stara ne opere.

— Dobro — rekla je.

Već sam bio spreman za ogorčenu raspravu, ali je ona samo kimnula i to je bilo sve. Na moje iznenađenje, ona me je poslušala bez pogovora.

Kad sam došao kući, pripremio sam presvlaku i zaputio se u javno kupatilo. Gospoda Davis je nešto glačala na kuhinjskom stolu, pa me je zapitala kamo idem.

— Da se okupam — odvratih.

— Nije mi drago što tamo ostavljate toliko novaca. Zašto ne zagrijete nešto vode, donesete kadu i ne okupate se ovdje u kuhinji, potpuno besplatno?

— Ne bih htio da vas smetam — rekoh. — Nije to baš tako skupo.

Ali ona nije odustajala, pa je rekla da će jelo biti gotovao baš kada

i voda bude vruća. Napunila je sve lonce vodom i stavila ih na peć, a ja sam onda unio drvenu kadu, najmanju koju sam vidio, pa sam se zapitao hoću li uopće stati u nju. Počeo sam polako jesti, promatrao gospodu Davis kako glača i Todda koji se u dvorištu igrao. Voda je na peći počela ključati, pa sam jedan lonac za drugim izlio u drvenu kadu. Dodao sam hladne vode, te je sve bilo spremno za kupanje.

Gospoda Davis je i dalje glačala. Nisam znao što da kažem, pa sam samo glupo stajao pokraj kade.

— Oh! — napokon je digla pogled — vi ste spremni? Onda ja idem u dvorište da vidim što Todd radi.

Izašla je i za sobom zatvorila vrata, pa sam skinuo sve sa sebe i zakoračio u kadu. Bila je tako mala da mi je voda jedva dopirala do pupka. Pružio sam ruku prema stolu gdje je gospoda Davis ostavila krpu i ručnik i počeo sam se trljati, ali sam onda ustanovio da nema sapuna. Pogledao sam po cijeloj prostoriji, ali ga nije bilo. Prokletstvo! Volio sam se dobro nasapunati, a onda ležati i namakati se u sapunskoj vodi.

Stražnja su se vrata malo odškri- nula i začuo se glas gospode Davis:

— Jory, je li sve u redu?

— Da, gospodo, jest.

— Jesam li vam dala sapun?

Nisam znao što da kažem, pa sam samo sjedio u vodi.

— Jory?

— Da, gospodo?

— Je li tu sapun?

— Ne, gospodo, nije.

— Oh, gospode! — viknula je, otvorila vrata i ušla ravno u kuhinju. — Ponekad sam tako rastresena da to nije dobro.

Prišla je k ormaru i izvadila velik komad smeđeg sapuna koji je sama napravila prošlog tjedana, a zatim mi ga donijela.

— Oho — rekla je — malo ste

preveliki za ovu kadu. Prije smo imali i veću, ali sam je prodala nakon Herbertove smrti, jer sam mislila da nam neće trebati. *

— Hvala vam, gospodo — rekao sam, prihvaćajući sapun.

Sjedio sam i čekao da ode u dvorište. Osjećao sam kako mi sve više crveni lice.

— Pa vi se u ovome uopće ne možete micati — nasmijala se, gotovo zakikotala. — Dajte mi tu krpu, pa ću vam izribati gornje dijelove tijela.

— Oh, mogu ja to i sam, gospodo — rekao sam.

Podigao sam ruku da joj pokažem, ali sam to izveo prilično nespretno, pa je mnogo vode pljusnulo na pod.

— Eto, vidite — rekla je. — Samo mi dajte krpu i ja ću to brzo učiniti.

Uzela je krpu i sapun, te mi počela trljati grudi. To je bilo strašno. Znao i sami što se može dogoditi kad se žena nagne i kad joj se ispod haljine grudi počnu tresti, a ruke joj tako mekano i nježno trljaju vaše tijelo. Držao sam ruke između nogu da se pokrijem, ali mi je ona u trljanju odmicala ruke i neprestano gledala baš u tom pravcu. Ne znam koliko je sve to trajalo, ali mi se činilo da je prošla cijela vječnost. Napokon mi je prelila leđa čistom vodom i odmaknula se.

— Evo — rekla je — sada je dobro. I uštedjeli ste dolar.

Pogledao sam je kako stoji, sva ružičasta u licu od trljanja, s nekoliko pramenova kose koji su joj pali na čelo. Pomislio sam kako bi bilo lijepo zagrliti i poljubiti tu lijepu ženu, samo da joj nije toliko godina.

— Mogu li još nešto učiniti za vas? — zapitala je.

— Ne, gospodo — rekoš. — Čim izadete, ja ću ustati i opet se obući.

— Oh, dobro, ako tako želite...

Izašla je i zatvorila za sobom vrata.

Obrisao sam se, odjenuo i kantom počeo zahvaćati vodu sve dok nisam kadu tako ispraznio da sam je mogao podići i iznijeti u dvorište. Gospođa Davis je tamo sjedila i promatrala Todda kako se igra, ali nije ni jednom pogledala prema meni. Vratio sam se u kuću, obrisao pod i sve sredio kako je bilo i prije. Onda sam se opet vratio u dvorište i prišao mjestu gdje je ona sjedila. Isprva me nije gledala, ali budući da sam stajao i stajao, konačno me pogledala. Oči su joj bile vlažne, kao da je bila plakala, ali sam pomislio da se možda samo malo oznojila uslijed vruće vode.

– Večeras idem na večeru na Barronov ranč – rekoh – pa prema tome ne morate spremati jelo za mene.

– Na Barronov ranč? – upitala je malo podignutim glasom. – Zašto idete tamo?

– Jučer sam pred trgovinom nalletio na gospođu Amy – odvratio sam. – Pozvala me je da popričamo o starim danima i da upoznam njenog muža.

– Ali, Jory, imali ste ozbiljnih poteškoća s Barronovim ljudima one večeri. Ne možete ići tamo.

Stvarno! Sigurno sam zaista bio glup! Nekako nisam povezao Amy s onim što sam doživio s Barronovim ljudima u salunu, čak i nedavno na Andynom ranču. Bilo je očito da tamo baš nisam pretjerano poželjan. Nisam se mogao nadati da će ti kauboји shvatiti kako sam obavljao svoju dužnost, pa bi zaista bila glupost da odem samo tako među njih.

Ali Amy me je pozvala i valjda neće dopustiti nikakvih gluposti. Osim što vjerojatno nema pojma o onome što se zbilo u salunu, a ni za ono što se dogodilo tog dana nije mogla znati. Pa ipak, prihvatio sam njen poziv i sad bi bilo nepristojno da ne dodem. Osim toga, ako se

počne pričati da se šerif nije usudio doći na Barronov ranč, jer se sukobio s nekim njegovim kauboјima, nitko me više neće poštivati. U svakom slučaju, nije mi bilo lako.

– Nije to ništa – rekoh gospođi Davis. – Samo malo koškanja. Osim toga, gospođa Amy me je pozvala, pa me oni nitkovi sigurno neće dirati. Pozvan sam kao prijatelj obitelji.

– Ne bih ja vjerovala ni jednome od tih Barrona – odvratila je još povišenijim glasom. – Herbert je bio ubijen odmah pošto se zakvačio s tim predradnikom Starkom. Uvijek sam imala osjećaj da je on bio u to umiješan.

– Istina, on je pravi napasnik, samo ne znam koliko je hrabar kad se iza njega ne nalazi cijeli čopor njegovih ljudi.

– O tome je i riječ – nastavila je gospođa Davis. – Tamo će imati cijeli čopor iz sebe. A vi ćete se noću vraćati kući.

– Moram ići tamo – rekoh joj. – Mnogo je razloga koje ne mogu objasniti, čak ni samome sebi, ali znam da moram ići tamo.

– Ali onda povedite neke ljude sa sobom – bila je uporna. – Povedite Andy. Ili mene! Ja ću poći s vama. Samo je mene pozvala na večeru. Ako se pojavim još s nekim, pomislit će... Ne, sve će biti dobro.

– Neka bude! – rekla je. – Vidim da vas ne mogu odvratiti. Ali da znate, neću leći u krevet sve dok se ne vratite, bez obzira na to u koje vrijeme.

– Eh, zar hoćete da se tamo loše osjećam i da razmišljam cijelu večer samo o tome kako vi ovdje sjedite budni. U tom ću slučaju odmah morati otići da biste se vi mogli naspavati.

– Da, dobro – rekla je.

Bio sam pomalo uzbuđen na putu do Barronova ranča; prošle su dvije

godine otkako nisam bio tamo. Pitao sam se je li Conchita još uvijek tamo i sjetio se da je ona bila prva žena koja me je podučila onim stvarima. Snatrio sam o raznim stvarima, vjerojatno samo zato da prestanem misliti o onome što me čeka kad dodem na Barronov ranč. Želucem mi se širio poznati neugodni osjećaj. Brinula me je jedna stvar. Jesam li se ja bojao? Je li me bilo strah činjenice da se moram suočiti s ne znam koliko revolvera? Jesam li se bojao povratka kroz mrak?

Izvukao sam oba revolvera, okrenuo bubnjiće nekoliko puta, a onda ih opet vratio u korice. Dvanaest metaka! Ali, dovraga, možda ih je dvadeset protiv mene. Ne, Amy to sigurno ne bi dopustila. Nije me pozvala da me ubiju. Naravno, ako me pozove da provedem noć u svojoj staroj sobi, tada se neću vraćati po mraku. Ali gospođa Davis je rekla da će bdjeti, pa ako se ne pokažem, jadna će žena pasti od iscrpljenosti.

— Jory — rekao sam naglas samome sebi — doveo si se u zaista neugodan položaj. Ako tako nastaviš, nećeš se lako izvući.

XI

Osjećao sam se loše i nesigurno cijelo vrijeme dok sam jahao prema Barranovom ranču. Ni sam pogled na ranč s uzvisine u njegovoj blizini nije me nimalo ospokojio. Meksikanci su se razmiljeli po prašnjavim dvorištima, djeca su gacala po baricama, ali ni jednog bijelca nije bili na vidiku.

— Senjore Jory — uskliknuo je Pedro koji me je prvi ugledao.

Potrčao mi je ususret i pružio mi ruku. Zagrlili smo se kao braća.

— Ah, senjore Jory — nastavio je — toliko sam mislio na vas kad je jadan šef otišao, a gospođica Amy ostala onako sama. Tako nam je svima bilo žao što vas nema da se

pobrinemo za nju. Potpuno se bila izbezumila. I ne znajući što radi, udala se i sad je sve otišlo dovraga. Nema više sreće na ovom ranču. Naročito na za gospođicu.

Slušao sam ono što sam već dugo slutio, ali nisam želio povjerovati. Zar se takvo što doista zbiva s mojom Amy, djevojkom za koju sam zamalo poginuo, kojom sam se želio oženiti? Zar je moguće da je povezana s ubojicama Andynog oca, a najvjerojatnije i šerifa Davisa? Ne, Amy, nikada!

— Ali vi i Valdez još uvijek ste ovdje — rekao sam.

— Ah, pa mi smo samo Meksikanci. Mi smo svi ostali, ali svi vaši prijatelji su otišli. Kad su ranili gospodina Roya i kad je on otišao u grad, Crutchfield je rekao svim gringosima da mogu otići. Onda je doveo ove propalice. Ti ljudi mrze Meksikance. Ah, senjore Jory, toliko se toga promijenilo... Čuli smo i sve što se dogodilo u Barronvilleu. A upravo danas četvorica su se vratila ranjena, bez oružja; kažu da ste ih napali iz zasjede i onda pobjegli. Takvu laž još nisam čuo. Zašto ste došli ovamo?

— Amy me pozvala na večeru i da upoznam njenog muža.

— Ali on je vođa svih tih ljudi — izbezumio se Pedro. — Što će biti s vama? Ovdje ste potpuno nezaštićeni. Ne treba mi nikakva zaštita, Pedro — smirivao sam ga. — Amy me sigurno nije pozvala zato da bi me oni ubili.

— Oh, ona uopće ne zna što se tu zbiva. Ne može vam pomoći. Bježite odavde!

Upravo kad sam počeo razmišljati ne bi li možda bilo najpametnije da se povučem dok još nisam bio zamijećen, shvatio sam da je za to prekasno. Osjetio sam neobičnu tišinu, tišinu kakva nastupa kad se čovjeku sprema nešto loše. Ususret mi je dolazila šestorka naoružanih

ljudi. Svi se se smijuljili, ovaj put još zlokobnije nego toga jutro.

Odmakao sam se od Meksikanaca koji nisu bili naoružani i kojih se uostalom nisu ticale naše razmirice.

— Oho-ho, šerife — iznenadio se Stark — tko bi rekao da ćemo se tako brzo ponovo sresti.

— Tu sam — započeo sam, proklinjajući u sebi što Andy nije iza mene sa svojom čuvenom sačmaricom

— jer su me vlasnici ranča pozvali. Ne želim stvarati nikakvu gužvu, ali ja sam predstavnik zakona, pa ako itko potegne, pucat ću u njega ili ga smjestiti u zatvor.

— Zašto bi itko potezao oružje, šerife? Mi smo miroljubivi građani i nalazimo se na svom ranču. Vi ste taj koji, čini se, traži gužvu.

Stajali smo tako, promatrali se i odmjeravali, čekajući da suprotna strana poduzme prve korake. Pedro i Valdez su se izgubili i ja sam se pitao jesu li jednostavno zbrisali ili sad možda čuče iza nekog prozora s puškama uperenima u moje izazivače. Promjena odnosa snaga bi mi svakako dobro došla.

Onda mi je dosadilo čekati, pa sam preuzeo stvar u svoje ruke.

— Mislim da ćete morati prvi povući — rekao sam.

— Oh, šerife, pa nismo mi zbog toga dojahali. Došli smo vam samo reći da požurite u glavnu zgradu. Večera se već hladi i gospoda vas čekaju.

XII

Neobično sam se osjećao jašući na čelu šestorice naoružanih kauboja koji su me pratili sve do glavne zgrade. Pravio sam se da ih ne zamjećujem i ni jednom se nisam okrenuo da ne pomisle kako se bojim da će mi zapucati u leđa.

Amy me je dočekala na ulazu.

— Nisam znala da si se već sprijateljio s našim ljudima — rekla je pružajući mi ruku.

— Pa, prijateljstvo bi bila malo prejaka riječ. U svakom slučaju, već smo se upoznali.

— Baš lijepo. Tako mi je drago što si došao. Kako ti se sve čini?

Modrica na licu malo joj je splasnula, ali je još uvijek bila veoma vidljiva. Poželio sam je upitati s kojega je konja pala, ali sam se suzdržao.

— Ranč izgleda kao nekad, ali nikoga od ljudi ne poznajem.

— Mnoge ni ja ne poznajem — rekla je. — Kad se Roy ozlijedio i otišao, Jasper je odlučio dovesti potpuno nove ljude. Pozvao je momke s kojima je bio u vojsci. Rekao je da imamo previše Meksikanaca, ali ja nisam dala da ih otjera jer tata nikad ne bi to dopustio.

Zadrhtala je kad je spomenula oca, pa sam se uplašio da ne zaplače.

— Žao mi je zbog tate — rekao sam. — Bio mi je kao otac.

— I on je tebe volio. Poludio je kad si otišao. Prvo je bio ljutit, a onda se zabrinuo. Bojao se da nećeš imati novaca ili da ćeš se uvaliti u kakvu nepriliku s revolverima.

— Nije morao brinuti. Sasvim sam se dobro snašao.

— Dodji, upoznat ću te s Jasperom — rekla je i uvela me u kuću.

Osjećao sam se čudno kad sam nakon toliko vremena ugledao sve one tako dobro poznate stvari: veliko ogledalo, rogove iznad kamina, sjajno stubište i ostalo. No sve to nije bilo ništa prema onome što me potom snašlo.

Nagnut nad kaminom, stajao je čovjek za kojega su mi svi rekli da je mrtav. Da, bio je to gospodin Barron! Zar je moguće da su mi svi lagali? Vidim li ja to utvaru? Okrenuo sam se prema Amy da vidim vidi li ona isto što i ja. No ako je i vidjela, ponašala se kao da je to nešto najprirodnije.

— Jaspere — pozvala je — ovo je

moj prijatelj Jory o kome sam ti toliko pričala.

Čovjek se okrenuo i tada sam shvatio da to, naravno, nije bio gospodin Barron. Bio mu je samo veoma sličan, jednako krupan, sličnih brkova i kose, ali bar dvadesetak godina mlađi. I oči su bile sasvim drugačije. U njima nije bilo blagosti i dobrote na koju sam bio navikao. Eh, konačno da upoznam toga savršenog momka – rekao je, ispružio ruku i krenuo mi ususret. – Da mi je imati onoliko dolara koliko je puta Amy spomenula vaše ime, bio bih najbogatiji čovjek u Teksasu.

– Drago mi je što smo se sreli – lagao sam.

Toliko sam lošega o njemu čuo da mi jednostavno nije moglo biti drago, ali bio sam njegov gost i što sam mogao.

– Može li jedno piće nakon tako dugog jahanja? – upitao je Crutchfield. – Da vam natočim viski?

– Ne, hvala. Ja ne pijem, čak ni pivo. Molio bih čašu vode.

– Što? – zapanjio se Crutchfield. – Po svemu što sam o vama čuo pomislio bih da istresate litru na dan.

Očito me je ismijavao, ali sam na to već bio naviknut. I stari Barron slično je postupio kad smo se prvi put sreli. Samo tada je čovjek mogao biti siguran da nema zlih primisli. Sada nisam bio tako siguran. Za stare ljubavi! – nazdravio je Crutchfield visoko podigavši punu čašu viskija.

Amy se nekako uznemirila.

– Možemo li sad večerati? – nervozno je upitala. – Imamo pečenku i baš me zanima ima li Jory još uvijek onakav apetit.

– Oh, siguran sam da ima – uzviknuo je Crutchfield.

Amy se opet uznemirila. Nisam shvaćao zašto je smeta njegova primjedba o mojem apetitu.

U blagavaonici je već sve bilo postavljeno: bijeli stolnjak, srebrnina, kristalne čaše uz prelijepe tanjure s cvjetnim uzorcima. Meksikanke Franciska i Luisa su mi se široko osmjehnule, a ja sam bez razmišljanja, sasvim nesvjesno, krenuo prema svom nekadašnjem mjestu za stolom.

– Hej – zaustavio me je Crutchfield – zar nećete odložiti ove teške revolvere za vrijeme večere?

Našao sam se u neprilici. Stvarno je nepristojno sjediti za nečijim stolom s revolverima o pasu i šeširom na glavi, ali nisam smio dopustiti da me Stark zatekne nenaoružanog.

– Ne smijem ih skidati – snašao sam se. – Odluka gradskog vijeća.

– Pa to je smiješno! Kako su mogli donijeti takvu odluku? – iznenadio se Crutchfield.

– Nakon što su nastradala dva šerifa zaredom vijeće je odlučilo trećega zadržati što duže.

Crutchfield je s nevjericom vrtio glavom, ali ja sam odlučio da se samo mrtav odvojim od oružja.

– Oh, stiže pečenka! – uzviknula je Amy glasnije nego obično.

Osjećao sam se kao da stojimo na pozornici i svi glumimo neke nametnute nam uloge.

Neko smo vrijeme šutke sjedili, dok su djevojke unosile pečenku i krumpire, kuhani kupus i mrkve, niski meksikanski kruh i neku kašu koju nisam prije jeo, ali je bila odlična.

– Onda, niste za vino, šerife? – upitao je Crutchfield koji je već iskapio viski i sad je otvarao bocu vina.

Imao sam puna usta, pa sam odmahnuo glavom.

– Mislim da ni ja neću piti večeras – rekla je Amy, a Crutchfield ju je pogledao neobično i ni najmanje prijateljski.

— Kako vas je Amy opisala, mislio sam da će ova večera biti vatromet, a kad tamo, kao da večeramo s propovjednikom — rekao je Crutchfield, natočivši vino samo u svoju čašu.

— Jednom sam radio na ranču na kojem je propovjednik bio pijanac i mogu vam reći da večere s njim nisu bile naročito zabavne.

Amy se zanimala što sam to radio na ranču, pa sam joj ispričao da sam bio predradnik. Crutchfielda je zanimalo koliko smo imali krava.

— Oko sto tisuća — rekao sam.

— Tako mnogo.

— Pa gospodin Kingman mi je tako rekao, ali bilo ih je možda i više. Imanje je bilo veoma raštrkano, pa ih nije bilo moguće prebrojiti.

— I vi ste tamo bili predradnik?

To me je Crutchfield upitao takvim glasom kao da me želi nazvati lašcem. Ljudi su znali potezati revolver i za manje od toga, ali sam se suzdržao.

— Zašto si otišao odande? — upitala je Amy.

— Dosadilo mi je.

Prepao sam se da će me nastaviti ispitivati, pa ću morati pričati o Sapphiri, nećakinji gospodina Kingmana, o tome kako sam morao ubiti Hainesa, glavnog goniča, kako je Craggins ukrao novac, o kuharu Kinezu koji se u sve to umiješao, ali je Amy šutjela, pa mi je laknulo.

Nastavili smo jesti, a Crutchfield je stalno ispijao čašu za čašom. Amy me je stalno ispitivala sjećam li se ovoga ili onoga što se dogodilo dok sam još živio na ranču, a Crutchfield je bio sve odsutniji i konačno kao da je zaboravio da sjedi s nama za stolom. Promatrao sam ga i razmišljao koliko je sličan gospodinu Barronu, a opet potpuno drugačiji. Tako se to odvijalo od ka-

ve do kolača, kada konačno ni Amy više nije znala što bi pričala. Ja sam pojeo sve što su mi stavljali na tanjur, tako da sam cijelo vrijeme imao puna usta i samo kimao glavom.

Poslije kave prešli smo u salon gdje se vatra već sasvim fino razgorjela, te je Crutchfield sjeo u naslonjač i sada umjesto vina počeo ispijati konjak. Amy mi je pričala da je ranč onih Nijemaca što su je zamalo ubili kad sam je ja obranio još uvijek prazan i da Crutchfield i ona razmišljaju da ga kupe.

— Možda biste mogli biti predradnik ako ga kupimo — rekao je Crutchfield promatrajući me vodnjikavo kao što to pijanci obično rade.

— Ne — odgovorio sam. — Ne bih više želio biti predradnik. Ne znam što ću raditi u životu, ali predradnik sigurno više neću biti.

— Dobro — zaključio je Crutchfield odjednom — već je kasno i vi se već sigurno morate vratiti u grad. — Oh — zbunila se Amy — kasno je, pa i suviše mračno, noćas nema mjesečine. Bolje da prenočiš kod nas, Jory, pa da se ujutro vratiš u grad.

Prije nego što sam uspio išta reći, Crutchfield se umiješao.

— Siguran sam da šerif ne želi tako zanemarivati svoje dužnosti. Uostalom, Stark ga može otpratiti s momcima komad puta.

Potpuno sam zanijemio. Već sam zamislio sebe u mraku, okruženoga Starkovim momcima. Mogu netragom nestati, a oni će jednostavno reći da sam bio u dobrom stanju kad su me ostavili napola puta. Uz tako finu večeru i ugodno časkanje s Amy bio sam takva budala da sam pomislio kako je sada sve izglađeno. Dolazak ovamo bio je jedan od najglupljih poteza u mom životu i sumnjao sam da ću imati priliku da ikada to ispravim.

— Ne, to nema nikakvog smisla —
— navalila je Amy. — Neće grad propasti bez šerifa. neka se snadu za jednu noć. Ujutro ćemo ti dati fini doručak i onda možeš otići. To-liko ti toga još moram ispričati.

— Siguran sam da bi šerif radi-je... — započeo je Crutchfield, ali sam ja prekinuo.

— Zapravo bih rado ostao — re-kao sam. — Imam odličnog zamje-nika. Ujutro ću rano krenuti i neće biti nikakvih neprilika.

— Stark je vani, budan je, ne bi mu bilo teško da vas otprati — na-stavljao je Crutchfield.

— Ne, ne prekasno je — uporno je ponavljala Amy.

— Ali, mogli bismo... — ponovno je Crutchfield započeo, ali ga je ovaj put Amy prekinula.

— Onda, to smo sredili — rekla je odlučno.

Desetak minuta poslije toga na-šao sam se u svojoj staroj sobi, a na krevetu me je čekala jedna od spa-vačica gospodina Barrona. Dok me je Amy odvodila, Crutchfield ju je promatrao, ali nije ništa rekao.

Sjedeći na svom starom krevetu, sa sjetom sam se prisjećao dana provedenih u toj kući, kadli sam odjednom začuo viku Crutchfielda iz prizemlja. Prislonio sam uho na vrata, ali on je prestao. Taj mi se čovjek nikako nije svidao, ali očito ni ja njemu, čim je bio spreman prepustiti me na milost i nemilost Starku u ovako mračnoj noći.

Odložio sam šešir na noćni or-marić, ali sam zadržao na sebi i čiz-me i revolvere. Vrata sam zaklju-ćao i uz njih prislonio dva teška na-slونjača. No nakon onakve večere zaspao sam čim sam legao.

XIII

Nisam namjeravao čvrsto spava-ti, niti ostati cijelu noć na ranču, ali me preobilna večera prevarila i prespavao sam dobar dio noći.

Trgnuo sam se iz sna ne znajući ko-liko je sati, pa sam odmah odlučio krenuti.

Polako sam otvorio vrata i odšu-ljao se u prizemlje. Upravo kada sam otvarao izlazna vrata, netko je dojurio iz salona.

— Jory, jesi li to ti? — prošaptala je Amy.

— Da — tiho sam potvrdio.

— Kamo ćeš ovako rano? Još ni-su ni četiri sata. Mislila sam da ćeš ostati bar do zore. Hoćeš li doru-ćak?

— Ne.

— Čekala sam te da popričamo, Jory. Otkako je tata umro, nemam s kime porazgovarati — prošaputa-la je.

Odjednom mi se, onako u mraku, bacila u zagrljaj i zajecala tako gla-sno da ju je mogao čuti Crutchfield koji je vjerojatno spavao u sobi iz-nad nas. Pogledao sam prema stu-bištu i zapitao se što bi on učinio ako bi došao i našao nas ovako zagrljene. Htio sam pobjeći, ali Amy je bila snažna žena i nije me htjela pustiti. Priljubio sam se uz nju da utišam njen glasni plač, a ona me počela ljubiti tako strasno da više nisam mogao uzmaći. Posljednji me put tako ljubila kad smo se krili u onoj rupi dok su se Barronovi ljudi borili s Mullerovom bandom. Oboje smo mislili da ćemo u toj rupi i po-ginuti i tko zna što bi se s nama dogodilo da kola puna eksploziva nisu odletjela u zrak i odbacila me daleko od nje.

Slijedećeg mi je dana gospodin Barron rekao da se Amy želi udati za mene, a ja sam brže-bolje zbri-sao odatle. Mislio sam da je nikada niše neću vidjeti. A sada sam, eto, stajao tu u mraku, u četiri ujutro, kao šerif, te se ljubio s njom, uda-tom ženom.

Oduvijek sam volio Amy, a sada je bila zgodnija i uzbudljivija nego ikada, ali sam ipak osjećao grižnju

savjesti. Odgurnuo sam je i pitao što ćemo ako Crutchfield nađe. Amy se nasmiješila i rekla da je toliko popio da ga ni gromovi ne bi probudili.

I tako smo se nastavili ljubiti, strasno i željno. I tko zna što bi se sve dogodilo da nagli nalet vjetra nije s praskom zalupio jednim vratima, pa smo se oboje trgnuli i ja sam shvatio da se još više uvaljujem u opasnosti i da bismo oboje mogli nastradati.

— Moram sada ići. Imao sam neprilika s ljudima s vašeg ranča i bilo bi bolje da odmah odem.

— Kakvih neprilika? Nitko mi ništa nije rekao. Ni Jasper vjerojatno ne zna kad nije ništa rekao. Ostani na doručku, pa ćemo sve urediti.

— Uredit ćemo, ali ne sada. Hvala za večeru, ali sad moram ići.

— Jory, moramo razgovarati.

— Slijedeći put, kad se vidimo u gradu...

— Ne. Hitno mi je. Dodi sutra u dva sata na ono moje jezero.

— Ne znam, Amy, ja...

— Jory, molim te, veoma je važno.

— Dobro, doći ću, ali sada moram ići.

Još jednom smo se poljubili, a onda sam krenuo prema staji. Nisam uopće znao gdje mi je konj, ali sam ga morao potražiti. Nepromišljeno sam uletio u staju i stao kao ukopan kad se nečija ruka spustila na moje rame. Bio sam toliko zatečen da nisam ni posegnuo za revolverom.

— Senjore Jory? — prošaptao je glas koji sam odmah prepoznao.

— Pedro — s mukom sam izgovorio.

— Osedlao sam vam konja, senjore Jory. Nisam znao što ćete napraviti, pa sam htio da bude spreman.

— Zar si cijelu noć tu proveo? — upitao sam i zagrlio ga grčevito i

zamalo ga i izljubio. — Hvala ti. Nikad ti to neću zaboraviti.

— Sretno! — prošaptao je. — Moramo biti veoma tihi dok ne izidemo.

— Snaći ću se ja i sam.

— Ispratit ću vas. I molim vas, pomognite senjori. Njena je nesreća i naša nesreća. Pomognite joj!

Rastali smo se kao dva sudionika u nekóј zavjeri i tek pošto sam se poprilično udaljio od ranča, potjerao sam konja malo brže i stao razmišljati o svemu što sam na ranču bio doživio.

Ubrzo je počelo svitati, a prema meni se munjevitom brzinom približavao neki konjanik. Otkočio sam revolvere i pripremio se za najgore, kadli sam shvatio da je to moj zamjenik, Andy.

— Je li sve u redu? — vikala je već iz daljine.

— Naravno da jest. Zašto ne bi bilo?

— Gospođa Davis je došla k meni prije zore i rekla da se još niste vratili. Zabrinula se da vam se nešto nije dogodilo.

— I ti si odmah pojurila za mnom? — nasmijao sam se. — I što bi napravila? Osvojila cijeli ranč?

— Napravila bih ono što bi trebalo — odgovorila je.

XIV

Šutke smo jahali prema gradu. Razmišljao sam o tome kako se mogu potpuno pouzdati u svoga zamjenika. Ne priča mnogo, ali je zato djelotvoran. Istovremeno nisam znao što da napravim s Amy. Očito je bila nesretna i očito je Crutchfield uzrok njene nesreće.

Poznavao sam žene koje su pobjegle od svojih muževa, ali Amy je nije bila takva. Osim toga, kako da ostavi svoj ranč? Kako sada stvari stoje, nema tog zakona koji bi joj omogućio da se rastane i muža izbaci sa svog ranča. Volio bih biti

šerif koji će prvi donijeti takav zakon. Ovako joj ne mogu pomoći, osim da pucam na Crutchfielda.

Tu sam se zamislio. Zar baš ništa ne mogu riješiti bez revolvera? Nešto stvarno ne valja sa mnom. Kako drugi ljudi uspijevaju proživjeti svoj život bez pucnjave? To nikada neću shvatiti.

Kad smo stigli u grad, predložio sam Andy da sa mnom pođe do gospode Davis koja će nam pripremiti fini doručak.

– Ne mogu. Moram do zatvora. Imamo zatvorenika.

– Kako to misliš? – zapanjio sam se. – Nikad još nismo imali zatvorenika. Zašto si ga zatvorila?

– Ometao je red i nije me htio poslušati.

– Jesi li mu ostavila vode? Morat ćemo ga hraniti. Koliko ga dugo misliš držati unutra? Znaš da nemamo suca.

– O svemu tome treba da odluči šerif.

Nisam znao što da kažem. Andy je učinila ono što je mislila da je njena dužnost, a onda je jednostavno prestala misliti o tome.

– Je li nešto gadno napravio? – upitao sam.

– Ništa strašno – odgovorila je nakon dužeg razmišljanja. – Jedno je sigurno, užasno se napio, podivljao je i nije htio nikoga slušati.

– Kako si ga odvukla u zatvor?

– Četiri momka su mi pomogla.

Bilo mi je drago da su je ljudi prihvatili i da su joj htjeli pomoći. Većina ljudi obično samo stoji i promatra kako predstavnici reda obuzdavaju pijance i ne pada im na kraj pameti da se umiješaju.

Svratili smo u zatvor. Zatvorenik je bio ogroman, prava ljudeškara. Izgledao je opasno, s onom vrstom brade što zapravo nije brada, nego čovjek jednostavno izgleda zapušteno. Ležao je na golom podu jer u ograđenom dijelu zatvora nije bilo

ničega. Stvarno ćemo morati nešto poduzeti. Ne može se čovjeka tako ostaviti, naročito bez vode.

Zatvorenik je ustao i zapiljio se u nas. Oči su mu bile crvene, a jezik otečen i bijel.

– Mislite li me pustiti odavde ?

– upitao je promuklim glasom.

– To ovisi o vama – odgovorio sam. – Ne možemo dopustiti da se u gradu vladate poput životinje. Radite li negdje?

– Hackman me upravo isplatio – odgovorio je. – Mislio sam otići iz grada.

Na licu je imao užasnu modricu. Negdje je valjda gadno naletio na nečiju šaku.

– Dobro – započeo sam zaključivši da će biti najbolje da se što prije otarasimo tog čovjeka. – Ovaj put ću vas pustiti, ali pazite da vas više nikada ne vidim u ovom gradu.

– Andy mi je dodala ključeve, pa sam otvorio vrata. Čovjek je nije ni jednom pogledao, a mene je promatrao kao nekoga koji će ga izvući iz te nevolje. Odmakao sam se malo za slučaj da mu neke čudne misli ne padnu na pamet.

– Što je s mojim revolverom? – upitao je.

– Ne možete nositi revolver u ovom gradu – odgovorio sam. – Budite sretni ako dobijete i konja da odete odavde.

– Ne možete čovjeka ostaviti bez revolvera.

– E pa vidite, možemo. Vi ćete biti najbolji primjer. A sad se gubite!

Ljudeškara je očito shvatio, pa se izgubio čim sam ga pustio.

– Ostavimo sve otvoreno, da se izgubi taj smrad – rekao sam Andy. – Nemaju nam što ukrasti. Kad se vratimo, malo ćemo oprati i pospremiti. Idemo sad na doručak. Do gospode Davis.

Gospoda Davis je izjurila na vrata prije nego što smo uspjeli sjahati. Izgledala je zastrašeno i umorno.

— Oh, sve je u redu — uzviknula je. — Nisam znala što da radim. Mogu li vam ikako pomoći?

— Napravite nam doručak — rekao sam. — Umiremo od gladi.

Doručak je bio odličan, ali gospođa Davis je stalno ponavljala kako se zabrinula, kako nije znala što da poduzme, nije htjela ostaviti Todda samoga, pa potražiti neku pomoć, a nije ga htjela ni buditi i vući sa sobom, mislila je da će već poludjeti, sve dok se nije sjetila i otišla do Andy i sve joj rekla. Nisam shvaćao što ju je spopalo. Dosada mi je s njom bilo odlično, ali sam se sada morao upitati kako bi mi bilo da se oženim s njom, pa da se uvijek tako ponaša kad stvari krenu naopako. Dovraga, ja sam ipak odrastao čovjek, ne treba se toliko brinuti.

Neprestano sam jeo i samo kimao, a Andy je jela i nije ni dizala pogleda s tanjura. Kad bih morao birati, mislim da bih se radije odlučio za žensko čeljade kakvo je Andy, nego za gospođu Davis. Odjednom sam shvatio da o Andy inače nisam nikad dosad ni mislio kao o ženskom biću. Oh! Zar ne bi bilo odlično kad bi žene počele raditi sve one stvari što ih muškarci inače obavljaju i kad se nitko ne bi obazirao na to? Ali što bi onda bilo s muškarcima? Takvo me mozganje naglo iscrpilo, pa sam uzeo još jednu debelu krišku kruha i meda.

Andy je ustala, zahvalila gospođi Davis za doručak i rekla da mora ići jer ima posla. Sačmaricu je nosila kao da je dio njenog tijela. Promatrao sam je kroz prozor dok je odmicala ulicom. Bila je jednako zabrinuta kao i gospođa Davis, ali to nije neprestano ponavljala.

Gospođa Davis je rekla da bih morao malo odspavati, ali nisam imao vremena, a nisam ni bio pospan. U dva sata trebalo je da se sastanem s Amy, a morao sam prije toga obaviti neke stvari. Nisam dva

dana zaredom mogao ostaviti Andy potpuno samu da se o svemu brine. Rekao sam gospođi Davis da me ne čeka jer ću se kasno vratiti i da mi može bilo što ostaviti za večeru.

— Čekat ću dok se ne vratite — rekla je.

Osjetio sam kako mi crvenilo navire u lice i htio sam joj skresati da u mojim godinama ne trebam mami da se o meni brine, ali je izgledala tako jadno da sam se suzdržao. Pomislio sam da bi možda morao potražiti drugi neki stan, jer ona, jadnica, zbog svog muža ne može prestati brinuti i za mene. No kad sam pomislio na njeno kuhanje i kako mi lijepo održava odjeću, zatim kako volim sjediti s njom i Toddom za stolom, odmah sam se predomislio. Ipak, moram priznati, najviše od svega značila mi je njena kuhinja.

Roy je upravo sjedio za stolom u kutu saluna i ispunjavao listove papira krupnim, ružnim brojkama, kad sam ja ušao.

— Pazi, pazi, stiže veliki šerif! — uzviknuo je. — I to kad je sve gotovo.

— Što je to gotovo? — upitao sam.

— Zar nisi razgovarao sa zamjenikom?

— Jesam. Baš smo se maloprije rastali.

— Nije ti ništa rekla o tome što se noćas zbivalo?

— Da, imala je ptičicu u kavezu jutros — rekao sam. — Nisam znao da se to tu događalo.

— A gdje je sada ta ptičica?

— Protjerao sam ga iz grada.

— A gdje je Andy?

— Nemam pojma. Rekla je da ima posla. Valjda obilazi grad.

— Bolje bi bilo da je potražiš — uznemirio se Roy — jer muškarac kojega je tako postidjela mogao bi učiniti bilo što.

— Nemam pojma što ti pričaš. Što se zapravo dogodilo? Rekla mi

je da je stvarao gužvu i da su joj četiri momka pomogla.

– Istina je da su četiri momka odvukla tog smrdljivca do zatvora, ali to je jedina pomoć koju je dobila i jedina koja joj je bila potrebna.

– Hoćeš li mi konačno reći što se tu dogodilo? – naljutio sam se.

– Sjedni – naredio je Roy. – Smrdljivac je došao rano i kao da je bio pun para. Vjerojatno je već negdje drugdje počeo piti, ali je i tu nastavio piti. Kako je večer odmicala, sve više je pipkao djevojke, gurao im ruke pod haljine, pa sam ga morao upozoriti da prijede prijeko u salun »France« ako mu je do takve vrste zabave. Pobjesnio je i zaprijetio da će i meni zavući ruku u hlače i vrlo brzo me pretvoriti u djevojku. Ja sam se pravio da nisam shvatio, jer sam se nadao da će uskoro pasti pod šank – pripovijedao je Roy.

– Tako je i bilo? – upitao sam.

– Ne, odjednom je zgrabio jednu djevojku – nastavio je Roy – i ubrzo sam shvatio da on s njom ne pleše nego je tako stiše oko vrata da je sirota sva poplavljen. Na trenutak bi je pustio da dođe do zraka, a onda bi je ponovo stisnuo. Kad god je jadnica pokušala vrisnuti ili pozvati pomoć, on bi je još jače stisnuo. Prepao sam se da bi je mogao ubiti. Svi su zurili u njih, ali nitko nije ništa poduzimao. Dohvatio sam štap i krenuo prema njima, ali dvojica, koji su s njim prije pili, oduzeli su mi štap i zadržali me. Znaš da bez štapa ne mogu hodati, pa sam zastao i stao vikati da je pusti. Baš u tom trenutku pojavila se Andy.

– I nitko drugi nije ništa poduzeo? – upitao sam.

– Nekoliko se ljudi htjelo umiješati, ali većina se odlično zabavljala, pa ih nisu pustili.

– I što je Andy napravila?

– Prišla mu je i rekla mu da pusti Millie na miru. On ju je pogledao

kao da ne vjeruje da se to stvarno zbiva, a zatim se nasmejao i rekao joj da se gubi ili će i nju tako stisnuti. Andy mu je ponovila da pusti djevojku na miru ili će ga uhapsiti. Smrdljivac se začenio od smijeha i ispustio Millie. Izazivao je Andy da ga uhapsi i onda joj rekao: »Uzet ću ti tu igračkicu, šerifice, i nabiti je na pravo mjesto«. Krenuo je prema njoj sačmarici, no Andy ju je munjevito izmakla i tako ga kundakom opalila po licu da sam pomislio da nikad više neće ustati. Svi smo pomislili da je mrtav. Ona dvojica što su me držali pobjegli su, pa sam odmah dohvatio svoju sačmaricu i pridružio se Andy. Stajala je nad njim kao da je hrpa smeća koju ne želi ni dotaći. Kažem ti, bio bi ponosan da si je vidio.

– I ja sam takvoga gada pustio na slobodu!

– Andy je bila izvrsna – nastavio je Roy. – Sačmaricom je pokazala na četiri momka i naredila im da odnesu tijelo u zatvor. I bogme, svi su je odmah poslušali. Više se nije vraćala, pa ne znam što se dalje zbivalo. Htio sam pogledati što se zbiva, ali su mi momci rekli da ga je zaključala i otišla. Pretpostavio sam da je otišla na spavanje. Nakon svega zaista je imala pravo na odmor.

– A kako je djevojka?

– Koja djevojka?

– Pa ona koju je gušio.

– Oh, Millie! Ništa strašno! Nekoliko modrica. Ona je već na sve navikla. Ali Andy bi trebalo pokazivati u cirkusu. To još nisam doživio.

Odlučio sam potražiti Andy. Našao sam je u zatvoru. Pokušavala je malo pospremiti. Pomogao sam joj jer stvarno nije bilo pošteno da sama čisti. Pohvalio sam je za prošlu noć i ujedno naredio da mi od sada sve potanko mora pričati. Gledala

me je kamenog lica koje baš ništa nije izražavalo.

Rekao sam joj da moram otići iz grada, nešto srediti, s nekim se sastati, a ona nije ništa pitala. Imao sam osjećaj da već zna i kamo idem i s kime ću se sastati i zašto.

– Misliš li da ćeš moći... – započeo sam. Ali sam se naglo prekinuo. Ona bi meni morala postaviti to pitanje. Jer, nitko ne bi mogao pomoći onome tko nešto pokuša u ovom gradu dok ga Andy Colvin čuva svojom sačmaricom.

XV

Dok sam jahao prema jezeru, prisjećao sam se dana kad su Mulleri napali Amy. Ne znam jesam li ih ubio zbog toga što su nas napali ili zato što su je vidjeli голу. Sjetio sam se kako smo se ljubili nakon toga, a ona je mirisala na vodu i travu.

Nasmijao sam se pri pomisli na to kako sam u bezbrojnim večerima, provedenima s kakvim momcima, koji su uvijek pričali o tim stvarima kao da preokreću bar dvije ženske na dan, i ja glumio velikog ljubavnika. Zapravo je Conchita bila jedina djevojka s kojom sam ikada išta imao.

Nekako nisam ni bio nesretan zbog toga. Djevojke koje su bile dostupne po salunima i barovima, obično su bile tako ružne da ih nikad ne bih poželio, a djevojke poput Amy ili gospode Davis nikako da ušću u moj život.

Amy me je ljepša nego ikada čekala uz jezero. Pogledala je na veliki zlatni sat i pohvalila me što sam poranio.

– Željela bih ti pokloniti tatin sat, Jory – rekla je iznenada.

– Oh, to ne dolazi u obzir. Tata bi sigurno volio da sat ostane u obitelji, da ga jednoga dana predate svom sinu.

– Ne želim imati sina – prkosno je izjavila. – Ne želim imati djece s Jasperom Crutchfieldom.

Nisam znao što da kažem, pa sam jednostavno sjedio i gledao u vodu.

– Jory – započela je Amy i stavila mi ruku na koljeno – uhvatila sam se u zamku i ne znam kako da se izvučem. Ne znam mogu li se uopće izvući. Jasper je preuzeo tatin ranč i više nemam ni prijatelja ni bilo koga tko bi mi mogao pomoći. Ostali su mi samo Meksikanci.

– Imaš toliko prijatelja u okolini. Pozovi ih ili otidi k njima.

– Pokušala sam, ali mi nitko više ne dolazi. Darcy Fallon mi je čak rekla da njen otac sumnja da njihova stoka završava na Barronovom ranču. Kad sam to rekla Jasperu, poludio je i bio je ljutit cijeli dan. Nikamo me ne pušta. Kaže da sam mu potrebna. Živim kao zarobljenik, a ne znam zbog čega.

– Sve će biti dobro, Amy – pokušavao sam je utješiti. Ona me primila i za drugo koljeno. Pomislio sam da baš nije pametno da me tako drži, pošto je udata žena.

– Moraš mi pomoći, Jory – ponovila je. – Da nisi pobjegao, bili bismo se vjenčali i sve bi bilo dobro.

Dovraga, prava pravcata žena! Sada za sve okrivljuje mene koji nisam baš ništa pogrešno napravio. Sada mi je bilo žao što se nismo vjenčali jer otkako smo se jučer poljubili u mračnom predvorju, nisam više ni na što drugo mogao misliti. Stalno sam mislio na to kako bi nam život bio divan. Ne bi se prestali voljeti. Htio sam nešto reći u svoju obranu, ali se ničega nisam mogao sjetiti.

– I sve je gore i gore – nastavljala je. – Jutros je bio užasno bijesan kad se govorilo o tebi.

– Nije nas valjda vidio u predvorju? – upitao sam.

– Bio je pijan. Osim toga, tebe sam poljubila prije nego njega.

Jesam li ja prvi kojega je poljubila? Da mi je bar otac bolje objasnio neke stvari. Imam li sada zbog toga neka trajna prava na nju?

I tako smo sjedili, Amy se trudila da ne plače i stalno mi je grčevito stiskala koljena, a ja sam se trudio da je ne zagrlim i ne poljubim u slatka, naškubljena usta. I tako su nas pronašli. Nije ni čudo: u stanju u kojem smo bili ne bismo čuli ni krdo bizona.

Bila su dvojica. Jednoga sam prepoznao iz one gužve u salunu, ali drugog još nisam sreo.

– Dobar dan, gospodo – pozdravio je ovaj drugi, visoki i mršavi. – Dobro da smo stigli na vrijeme da vas spasimo od nasilnika.

– Nije to nikakav nasilnik, već moj prijatelj – prekinula ga je. – Sinoć je bio kod nas na večeri. Gospodin Crutchfield će se naljutiti kad čuje kako postupate s našim prijateljima.

– Pa ne bih baš rekao, gospodo – odgovorio je onaj niži. – Jutros su gospodin Crutchfield i Stark razgovarali o njemu i rekli su da je postao previše drzak i da bi mu trebalo dati pouku. I eto, već danas ga nalazimo tu s vama u šumi. Nikome neće biti čudno što je ubijen čovjek koji se spetljao s tuđom ženom.

Jeste li ikada imali osjećaj da ste ovako nešto jednom već proživjeli? A meni i Amy zaista se već jednom dogodilo, i to na istom mjestu. To je bilo onda kad sam ubio one Mullere zato što su navalili na nas i zato da ne pričaju kako su vidjeli golu Amy. A sada su tu ova dvojica koji me žele odvesti na ranč. Tko zna što bi mi tamo napravili, ali nije to ono što me najviše brinulo. Najgore je što bi mogli svašta napričati Crutchfieldu i brbljati okolo kako mi je Amy stiskala koljena.

Potegao sam revolver i pogodio

obojicu u desno rame. Pali su na zemlju i stali vikati i previjati se. Pazio sam da im možda ne padne na pamet da izvuku revolver zdravom rukom, ali to im očito nije padalo ni napamet. Pokupio sam im revolvere i odložio ih nešto dalje, izvan njihova domašaja.

Amy je stajala sa šakom u ustima, izbuljenih očiju, ispuštajući jedva čujne zvukove. Bila je zaprepaštena, jednako kao i ona dvojica koji su se previjali na tlu. Ponekad je teško shvatiti ljude. Trebalo je da samo malo brže povuku revolvere kad su me vidjeli da sam se mašio za svoje, pa bih ja sada ležao na zemlji umjesto njih, jecao, a možda se ne bih ni micao. Ali eto, ima ljudi kojima revolveri leže kao prirasli, kao što je Jocko rekao za mene, a ima i onih koji misle da su neki revolveraši, a zapravo nemaju s tim veze. Da budem iskren, osjećao sam se prilično dobro, iako, naravno, nisam uživao pri pogledu na dvojicu koji su se previjali i ječali na tlu. Oba su metka pogodila točno tamo gdje sam htio, a prošlo je već prilično vremena otkako su revolveri bili u upotrebi, osim ono malo vježbe s Andy. Već sam malo dvojio jesam li još uvijek u vrhunskoj formi, ali su sada te sumnje nestale.

Jedan od one dvojice, onaj mršaviji, prilično je gadno krvario, pa je Amy klekla pokraj njega, skinula rubac i povezala mu ranu, da bi zaustavila krvarenje.

– Moram ove ljude vratiti na ranč, da im tamo pruže prvu pomoć – rekla je Amy.

– Odvest ću ih u grad – rekao sam.

– Ali do ranča je samo jedan sat, a do grada ima dva sata. Juanita Mendez se vrlo dobro razumije u rane od metka.

– Moram ih odvesti u grad, Amy – rekoh joj. – I brijač zna dobro liječiti takve rane.

– Jory, to nema smisla – rekla je. – Znam da ne možeš ići na ranč, ali ako mi pomogneš da ih popnem na konje, ja ih mogu tamo odvesti.

– A ne, Amy – rekoh. – Oni su uhapšeni, jer su povukli revolvere na šerifa i ja ću ih povesti u grad i strpati u zatvor.

– Jory... – počela je, ali sam je uhvatio za ruku i povukao u stranu.

– Amy – obratio sam joj se tiho da oni ne čuju – sigurno ne bi htjela da se ova dvojica vrate na ranč i ispričaju tvome mužu kako su nas ovdje zatekli. Našla bi se u gadnoj neprilici i ne bi prošla samo s modricom na licu. Ruka joj se nespješno podigla do mjesta gdje se još jedva mogla nazrijeti mrlja podlivene krvi, pa me je tako promatrala nekoliko sekundi.

– Ali ne možemo... – počela je opet.

– Da, možemo – rekoh. – Pobrinut ću se da stignu u grad, da im se zaliječe rane, a onda ću se pobrinuti i da što prije napuste grad, čim budu mogli. U međuvremenu ću pokušati riješiti i tvoj problem, jer zasaada nemam ni najmanje zamisli kako bi se sve to moglo riješiti. Trebamo vremena. A sada operi ruke u jezercu i vrati se odmah na ranč da se ne pitaju gdje si. Što prije to učiniš, to ću ja ovu dvojicu moći prije dovesti do brijača.

Uputila mi je još jedan dugački pogled, a onda kroz grmlje krenula prema jezercu. Brzo se vratila, opet me pogledala, a onda je odjahala bez riječi. Sve se zbilja gadno zamršilo.

Trebalo mi je prilično vremena da onu dvojicu popnem na konje i učvrstim ih da ne padnu, a zatim sam im strpao revolvere u bisage i krenuo prema gradu. Trebalo nam je do tamo tri sata, jer svaki put kad bih malo ubrzao, jedan od njih

pao bi s konja, premda sam ih dobro učvrstio.

Odveo sam ih ravno u brijačku radnju i rekao Crumpetu da ih izliječi najbolje što može. Rekao je da će sve pokušati.

Potom sam otišao do zatvora, gdje je na jednoj stolici sjedila Andy. Naredio sam joj da ode do trgovine, donese par pokrivača, lonac za vodu, par tanjura i žlica, te da sve to kupi na račun grada.

Nije prošlo ni pet minuta kad li je dojurio Kraft, uzrujan, zahtijevajući da mu se objasni što se to, dovruga, zbiva.

Rekoh mu da imam dva ranjena zatvorenika, pa će morati spavati i jesti sve dok se toliko ne oporave da mogu napustiti grad. Htio je znati otkud mi ta dva ranjena zatvorenika, pa mu rekoh da sam išao provjeriti i pronaći neku navodno izgubljenu stoku, a ta su me dvojica presrela i povukla na mene revolvere.

– To su Baronovi ljudi, zar ne? – zapitao je.

Rekoh mu da nismo o tome raspravljali, ali da mislim da jesu, jer sam prepoznao jednoga iz onog sukoba u salunu.

– Ponekad mi se čini da samo pogoršavate situaciju, umjesto da je smirujete – rekao je na odlasku, ali je dao Andy sve što sam naručio.

I tako smo se te večeri našli sa dva ranjena zatvorenika koja su ležala na zatvorskom podu iza rešetaka. Stenjali su kao da im je cijelo tijelo izbušeno. Donio sam lonac pun juhe što ju je napravila gospođa Fraker, pa smo ih nahranili najbolje što smo mogli, ali oni baš nisu bili raspoloženi za jelo. To se nije moglo reći za mene, jer sam bio propustio podnevni obrok, pa sam oko osam navečer već bio gladan kao vuk. Napokon smo zaključali vrata i Andy je krenula u obilazak grada da vidi je li sve u redu.

Gospođa Davis me je čekala s je-lom što ga je držala na toplom šted-njaku. Smazao sam sve što je pri-premila.

Gospođa Davis je opet izgledala normalno, čista i uredna, s licem koje je sjalo kao da je dobro izriba-no, a kosu je podigla uvis, tako da joj je vrat djelovao duži i ljepši, a oči bile krupnije. Nije nimalo bila nalik na Amy, ali je na svoj način također bila ljepotica. Dok mi je do-nosila hranu i dok sam jeo, ona je uglavnom šutjela, ali sam vidio po njenom ponašanju da nešto smišlja; nisam mogao otići u krevet, a da joj ne odgovorim barem na jedno pita-nje.

— Jeste li se danas lijepo proveli?

— zapitala je.

— Pa, podnošljivo — odgovorio sam. — Sasvim podnošljivo.

XVI

Ujutro sam odmah krenuo pre-ma zatvoru i već izdaleka spazio Andy kako sjedi na trijemu ispred zatvora s jednom od svojih sačma-rica u krilu. Mahnuo sam joj, pribli-žavajući se, a ona mi je nehaljno odvatila pozdrav puščanom cijevi.

Odjednom mi u oči upadne naj-tužniji konj kojega sam vidio u svo-me životu, bio je privezan ispred zatvora. Ne mislim da je izgledao bolesno ili tako nešto. Naprosto je djelovao tužno: žalosno je podigao glavu i pogledao me u prolazu, na-lik na biće što je u svom životu vi-djelo stvari koje bi slomile i najo-krutnije srce na svijetu, koje bi mo-glo ispričati priče od kojih bi i okorjeli zločinac zaplakao. Znam da vam se to čini pretjerano, ali ne bih nikome poželio da se zagleda u oči takve životinje. Odmahnuo sam glavom od čuđenja ulazeći u za-tvor.

Ali me je unutra čekalo novo ču-do: sjedilo je na stolici za stolom s očima na zatvorenicima koji su se

sklupčali na podu iza rešetaka, na-slونjeni na zid. Zamijetio sam da je u loncu bila svježa voda, a u tanjuru komad kruha namazan maslacem, pa sam zaključio da se Andy već od ranog jutra pobrinula za zatvoreni-ke.

Čovjek na stolici bio je izuzetno malen, možda malo viši od stotinu pedeset centimetara, a izgledao je poput pedesetogodišnjaka. Lice mu je bilo tamno, gotovo spaljeno od sunca, a bore oko očiju tako dubo-ke da im se u dnu mogla gotovo vi-djeti bijela koža. S gornje usne pu-štali su mu se veliki, sivi brkovi, pa iako me je čuo kako dolazim, buljio je i dalje u zatvorenika kao da po-kušava prozreti njegove misli.

No najveće iznenađenje čekalo me je kada se okrenuo prema meni i kada sam na njegovoj košulji vi-dio značku na kojoj je pisalo SA-VEZNI ŠERIF. Itekako nam je bilo poznato da takvu značku ne može nositi bilo tko. Takve je ljude po-stavljao sam predsjednik Sjedinje-nih Država. Ja sam bio šerif jednog okruga, ali nikada nisam ni vidio nekoga od gradskih šerifa, onih iz gradova koji su bili oko stotinjak kilometara udaljeni od Barronvil-lea; meni je gradsko vijeće naložilo da se brinem samo za Barronvil-le.

I sada se ovdje odjednom stvorio savezni šerif, koji je pokrivao cijeli teritorij i koji je, po potrebi, mogao zatražiti pomoć vojske Sjedinjenih Država. Jednom mi je neki čovjek u salunu u Dodge Cityu rekao da sa-vezni šerifi i nisu baš nešto, da taj posao dobivaju iz političkih razlo-ga, a ne zbog nekih izuzetnih kvali-teta, ali nikako nisam mogao povje-rovati da bi predsjednik Sjedinje-nih Država na to mjesto postavio nekog nesposobnog čovjeka koji ni-je mogao držati stvari pod kontro-lom.

A sada je taj mali čovjek sjedio ovdje i promatrao me kao da sam

kakav čudak, a budući da je izgledao da bi tako mogao buljiti u mene cijeli dan, odlučio sam da nešto poduzmem.

– Kako ste? – rekao sam.

Razmišljao je o tome neko vrijeme, a onda je ustao, prišao mi i ispružio ruku. Zapravo ju je pogodio, jer sam bio mnogo viši od njega. Prihvatio sam ruku, pa smo ih dva puta potresli, prije no što je olabavio stisak. Nosio je jedan revolver s lijepo ukrašenim drškom, a u kutu je na zid bila naslonjena vinčesterka za koju sam pretpostavio da je njegova.

– Zovem se Tyrone Guthrie – rekao je. – Šerif Tyrone Guthrie.

– Ja sam Jory – rekoh.

– Prošao sam cijeli teritorij – rekao je. Neka mjesta čak dvaput, ali jutros sam bio svjedok nečeg najčudnijeg što jedan smrtnik može doživjeti za svoga života.

Guthrie je govorio kao da pjevuka. Niste mu mogli upadati u riječ, jer bi to bilo kao da prekidate neku zgodnu pjesmicu. koliko god bila loša, čekali ste da je otpjeva do kraja.

– Upoznao sam mladu damu koja me je izvijestila da je zamjenik šerifa okruga. Mladiću, tako nešto ne postoji. Zna se za što se žene mogu koristiti – ponekad je to dobro, ponekad loše – ali ne može biti da žena čuva zakon, bude zamjenik šerifa ili tome slično. Ako se to pročuje, početak će ovamo hrliti ljudi iz cijele okolice, prevaljivat će stotine kilometara samo da vide to čudo i uvjere se hoće li se usuditi da ih uhapse, pa će krv poteći ulicama. Ne znam tko je odgovoran za tu budalaštinu, ali to se mora prekinuti i spriječiti istoga trena.

– U ovom gradu ja sam šerif i ne možete mi govoriti kako da obavljam svoj posao. Djevojka je bolja od bilo kojeg muškarca. Rado ću

vam pomoći ako nešto trebate, ali u naše poslove se ne miješajte.

– Dobro, kako želite. Ali zapamtite, jednog ćete dana skupo platiti svoju nepromišljenost.

Izašao sam na trijem jer nisam više želio slušati njegove savjete. Odmah je krenuo za mnom.

– Došao sam uhapsiti izvjesnog Jasperra L. Crutchfielda – otpjevao je.

Zastao sam. Pomislio sam da nisam dobro čuo. Ili da sam pogrešno razumio.

– Što ste to rekli?

– Došao sam uhapsiti Jasperra L. Crutchfielda – ponovio je čovječuljak jednako pjevušeći.

– Zbog čega?

– Optužen je da je s grupom nepoznatih počinilaca otuđio petnaest tisuća dolara od vojske Sjedinjenih Država.

– Kako? Na koji način? – zapalnio sam se.

– Izdavanjem krivotvorenih narudžbi za stoku.

– Crutchfield je to učinio?

– Javni tužilac tvrdi da ima neoborive dokaze da je Crutchfield izdao krivotvorene narudžbe i tako ošteti i vojsku i vladu Sjedinjenih Država.

Neoborivi dokazi! To mi se dopalo i odlučio sam zapamtiti. Mogao bih to jednom i ja upotrijebiti. Recimo: imam neoborive dokaze da ste pijanac i propalica, imam neoborive dokaze da niste platili porez. Ne zvuči loše! A sada su tu neoborivi dokazi da je Jasper L. Crutchfield, muž Amy Barron, lopov i da će izvršiti u zatvoru. Eto načina da spasim Amy.

– Gospodin Crutchfield je vlasnik najbogatijeg imanja u okolici. Zašto bi on potkradao državu?

– Krađa se dogodila dok je kapetan Crutchfield još bio nabavljač za vojsku – objašnjavao je Guthrie – a uz njega su umiješana još dva voj-

na službenika, koji su sve priznali, te zasada još nepoznati počinioci.

— Kakvi to nepoznati počinioci?

— upitao sam jer mi nije bilo jasno.

— Osim što je ispunjavao lažne narudžbenice, kapetan i nepoznati počinioci su odvajali cijela krda stoke i prodavali ih na tržištu. No jedino što možemo dokazati jesu narudžbenice, pa moramo preslušati Crutchfielda da utvrdimo tko je sve bio umiješan.

Preslušati! Od sada više neću ispitivati zatvorenike, nego ću ih preslušavati.

— Imate li kakav plan kako ćete uhapsiti Crutchfielda?

— Otići ću na njegov ranč — odlučno je izjavio ispršivši se. — Zamolit ću vas kao šerifa da me otpratite i pružite mi pomoć ako bude potrebna.

— Moram vas upozoriti da za njega radi bar dvadesetak okorjelih propalica i ne bih se čudio da su neki od njih vaši nepoznati počinioci. No, naša je dužnost da vam pomognemo i nas dvoje rado ćemo poći s vama.

— Vas dvoje? Koje dvoje?

— Ja i Andy — odgovorio sam i pokazao prema svojem zamjeniku.

— Ne dolazi u obzir da savezni šerif krene uhapsiti nekoga u pratnji djevojke. Mogu zamisliti što bi se pričalo po Austinu kad bi se to proćulo. Morao bih dati ostavku i vratiti se u trgovinu namještajem.

Trgovina namještajem? Zar je to preduvjet za saveznog šerifa? Čini se da i na razini države teško nalaze šerifa. Kao i u Barronvilleu.

— Uopće me se ne tiče što će pričati u Austinu — odlučno sam odgovorio. — Na ranču su revolveraši i ne mislim im se približavati bez njene zaštite.

— Ja ću biti s vama — ispršio se ponovo. — Ili točnije, vi ćete bit sa mnom.

— Slušajte, ja poznajem Andy, znam što može i imam povjerenja u nju. O vama ne znam baš ništa. Ako ona ne ide, ne idem ni ja.

— Ja naređujem tko će ići, a vaša je dužnost da me zaštitite.

— Moja je dužnost da ostanem živ. Gradsko je vijeće na mojoj strani i vi me ništa ne možete narediti.

— Dobro — složio se nakon što je dobro razmislio i valjda zaključio da ne može mnogo birati — ali ne želim da ona izjaše s nama. Ni da se s nama vraća.

Pogledao sam Andy koja se nezainteresirano poigravala sa sačmaricom i zaključio da to nije važno.

— Dobro, ali može vas biti stid. Sada je 1871....

Čovječuljak je zgrabio pušku i bodro krenuo. Pitao sam se kako će se ponijeti ako kod Barrona postane vruće.

Rekao sam mu da malo pričeka i odjurio do Emily Morgan gdje sam Roya zamolio da se pobrine za zatvorenike dok se ne vratimo. Poželio sam mu ispričati novosti, ali sam se suzdržao jer bi on sigurno htio poći s nama, a s onom njegovom nogom nisam ga mogao u takvo što uvaliti. Trebalo je, uostalom, ostaviti nekog zamjenika u gradu, ali ni u koga se nisam mogao pouzdati.

Iako mi se svidala zamisao da ću osloboditi Amy od mrskog joj muža, nisam se veselio odlasku na ranč. I tako, poslao sam Andy da odjaše prema putu za Barronov ranč, a ja sam pojahao sa saveznim šerifom.

On i njegov konj ne bi mogli zaplašiti ni Todda Davisa i mogao sam se samo nadati da je bolji nego što izgleda. Prisjetio sam se da nisam rekao gospodi Davis da neće doći na ručak i ona će se sad sigurno brinuti. Pomislio sam kako bi bilo lijepo da sam opet slobodan i da to-

liki ljudi ne ovise o meni. Opet ta odgovornost, i to sada kad mi se već činilo da ja s tim nemam veze.

Pet kilometara izvan grada sreli smo se s Andy. Guthrie se silno obazirao oko sebe kao da se boji da bi njegovi prijatelji iz Austina mogli viriti iz grmlja. Dovraga, kad bi netko i gledao, zaključio bi da smo izveli starog oca u malu šetnjicu. Tko zna kako je to biti star. Pomislio sam na Crutchfielda i Starka, na ostatak tih divljaka, te zaključio da možda nikada neću ni biti star.

XVII

Jahali smo više od jedan sat bez riječi. Konačno sam prekinuo šetnju.

— Što imate u planu? — upitao sam.

Pogledao me blijedo kao da govorim indijanski.

— Kakav plan? — upitao je.

— Plan kako ćete izvući Crutchfielda s ranča — rekao sam. — On je ogroman čovjek i neće samo tako htjeti krenuti. Osim toga, ima dvadesetak propalica koji se mnogo ne brinu za zakone, red i mir.

— Zar ih je samo toliko? — upitao je kao da je dvadeset revolveraša maćji kašalj.

— Ima i stotinjak Meksikanaca — odgovorio sam. — Četvrtina su muškarci, a ostalo žene i djeca, ali oni su svi na strani Amy i siguran sam da se neće uplitati ako se stvori kakva gužva.

— Tko je ta Amy? — htio je znati. — Bio je to ranč njezina oca — rekoh mu. — Udala se za Crutchfielda kad je Barron umro.

— No onda je ona već siturno okrenula leđa tim Meksikancima — rekao je Guthrie. — Žena uvijek u tim stvarima sluša muža.

Čini se da ga uopće nije zabrinuo podatak o brojnosti protivnika. Po-

čeo sam se pitati nije li možda taj čovječuljak neki ludak, a ja sam još ljudi što sam krenuo s njim. Pa ipak, znao sam svoju računicu u svemu tome: zanemarivao sam tu glupu situaciju samo zato da na bilo koji način izvučem Amy iz njenog nezavidnog položaja. Nisam znao koliko ću dugo moći držati one dvije ranjene propalice u zatvoru; prije ili poslije, gradsko će vijeće htjeti znati što se to zbiva, pa ako ih i ispratim daleko iz grada, uvijek će se moći vratiti i ispričati Crutchfieldu što su vidjeli kod jezerca. Taj sam problem mogao riješiti samo tako da ih ubijem, ali sam, naravno, znao da to ne mogu učiniti. Nekada, još donedavno, zauvijek bih smirio svakoga tko bi na mene povukao revolver, ali su ti dani prošli. Šerif ne smije nikoga ubiti, osim ako je na to baš prisiljen. Zapravo, nitko ne bi smio nikoga ubiti, osim ako na to nije prisiljen.

— No, dakle, kakav vam je plan?

— ponovo sam zapitao.

— Pa eto — rekao je — prići ću mu i reći da imam nalog za hapšenje, a zatim ga odvesti u zatvor u Austin.

— Samo tako? — Kako to mislite, samo tako?

— Mislite li da će jedan odrastao čovjek kojemu prijeti robija, a daleko je od bilo kakvog pravog zakona, ima dovoljno revolveraša da digne cijeli grad u zrak i pobije sve njegove stanovnike, a ne samo tri predstavnika zakona, mislite li, dakle, da će taj čovjek samo tako poći sa vama, kad mu to naredite? Mnogo je vjerojatnije da će nas pokušati ubiti i pričekati da dođe slijedeći šerif, a to može biti tek za nekoliko mjeseci. A mogao bi odlučiti i da nekamo ode i povede svoje ljude, recimo u Meksiko. Naprosto mislim da vam plan nije baš nešto posebno dobar. Zapravo, mislim da to

uopće nije plan. Jeste li već obavili nešto slično u životu?

– Pa da budem iskren – počeo je nakon dužeg razmišljanja – taj posao obavljam samo dva mjeseca i uglavnom sam ljudima iz grada podnosio rješenja, ali sam spreman obavljati svoju dužnost, pa tako i ovaj slučaj. Imate li možda neki bolji plan?

Bilo je to prvi put da je postavio neko razborito pitanje, i na trenutak sam gotovo osjetio suosjećanje prema tom čovjeku. Našao se tu, bogu iza leđa, prešao je tko zna koliko kilometara, a lako se može dogoditi da ga čovjek po kojega je došao, Crutchfield, jednostavno zatuče. A Amy nećemo ništa pomoći ako pri tom pokušaju da uhapsimo Crutchfielda svi budemo ubijeni. Nakon toga može je odvesti sa sobom bilo kuda i sigurno će joj biti još gore nego do sada.

Međutim, stvar je bila u tome da ni ja nisam imao pojma kako da Crutchfielda izvučem iz njena skloništa. Naprosto, u tim situacijama nisam znao biti dovoljno „pokvaren“, kako je to znao reći moj otac, te iskoristiti one niske udarce koji se mogu nanijeti protivniku. Po tome sam, izdaleka, pretpostavljao da sam valjda ipak pošten čovjek u svojoj biti. Naravno, bilo je pokatkad raznih iskušenja, ali nikada nisam prekoračivao onu važnu granicu.

Ali sada sam se suočio sa situacijom koja je nudila, čak zahtijevala mnoge niske udarce. Bilo mi je jasno: ako ne smislimo nešto tako, odnijet ćemo gaće na štapu. Mogli bismo se šuljati oko ranča u nadi da ćemo ga ščepati na spavanju, ali sam sumnjao da ikada jaše sam.

– Imaš li ti možda kakav plan, Andy? – zapitao sam je.

Pogledao sam je, no ona je odmahнула glavom. Osim toga, jednom mi je rekla da sam ja šerif i

da je moja dužnost da smislim plan. Mislio sam da je čovječuljak već sve isplanirao i da ga mi moramo samo malo podržati, ali je sada ispalo da njega treba držati na oku. Naime, postojala je velika mogućnost da svi dobijemo po glavi.

Sjahali smo i malo prohodali pokraj konja. Popeli smo se na brežuljak s kojega se pružao pogleda na ranč. Zatim smo na trenutak sjeli da se odmorimo i pokušamo nešto smisliti. Nisam se mogao dosjetiti ničeg posebnog, pa sam odlučio da nam ne preostaje ništa drugo nego da bika uhvatimo za rogove.

– Možda je onaj vaš plan dobar za početak – rekoh Guthrieu. – Zašto ne bismo nas troje odjahali dolje kao da smo se slučajno našli u blizini? Vi samo držite nalog za hapšenje u džepu i čekajte pravi trenutak. Možda budemo imali sreću, pa ćemo naići na samog Crutchfielda i nekako ga izmamiti s ranča. Ako ne, možemo ga pozdraviti i produžiti dalje kao da smo samo tako navratili.

– To ne dolazi u obzir – rekao je Guthrie.

– Zašto?

– Djevojka ne može jahati s nama. Ne možemo s djevojkom doći i uhapsiti ga. To je protuzakonito.

– Prvo – naljutio sam se – to nije bilo koja djevojka, nego moj zamjenik. Drugo, pokažite mi zakon u kome to piše.

– Ne nosim ja zakone sa sobom – zapjenio se Guthrie. – Ali uvjeren sam da je to protuzakonito. Sudac bi mogao odbaciti cijeli slučaj zbog toga.

Čitao sam tatine pravne knjige i nikad u njima nisam naišao na tako nešto. No tatine knjige nisu bile baš najnovije i možda su u međuvremenu doneseni neki novi zakoni koji određuju te stvari. Jednom bih se mogao upisati u školu i postati

odvjetnik pa bih znao takve stvari. U svakom slučaju, nisam želio da neki sudac odbaci optužbe protiv Crutchfielda samo zbog toga što bi Andy išla s nama, pa sam se morao složiti sa saveznim šerifom.

— Andy — rekao sam — možda bi ipak bilo najbolje da ostanesh s puškom tu gore na brdu i zaštitish nas ako budemo morali bježati.

Pogledala me je onako kako je samo ona znala, pogledom što govori više od tisuću riječi, te kimnula kao da sve razumije. Morao sam još nešto saznati.

— Koliko ste brzi s revolverom?

— pitao sam saveznog šerifa.

— Kako?

— Koristite li ga ikada? Koliko vam treba da ga potegnete?

— Ne znam.

— Pokažite mi.

— To neću.

— Ili ćete mi pokazati ili se Andy i ja vraćamo u grad.

— Morali biste mi pružiti svaku pomoć koja mi je potrebna — naljutio se Guthrie. — Ako ne, mogu vas oboje prijaviti.

— Nećete vi nikoga prijaviti ako budete mrtvi — naljutio sam se i ja.

— Morate nam pokazati koliko ste brzi da znamo možemo li uopće računati na vas. Nije ovo trgovina namještajem.

— Dobro — nevoljko se složio. — Što da radim?

— Kad viknem sad — uzviknuo sam — izvucite revolver najbrže što možete. Nemojte ciljati prema meni, nego prema onom tamo stablu. Ne želim da nam se sada nešto dogodi.

Ljutito me pogledao, uzdahnulo i okrenuo se prema stablu.

— Sad! — kriknuo sam.

Prisustvovao sam najžalosnijem prizoru. Prvo, nije uopće rukom pogodio korice, nego ih je prstima napipavao. Drugo, jedva je izvukao revolver jer su se korice potpuno ra-

sušile i revolver je zapinjao. Treće, kad je konačno naciljao prema stablu, ruka mu se tako tresla da nije bilo sigurno da bi mogao pogoditi i ogromnu stijenu iza drveta, a kamoli samo drvo.

— Eto — rekao je i okrenuo se tako da mu je sada revolver bio uperen u mene — jeste li sad zadovoljni?

— Samo polako — rekao sam mu najmirnije što sam mogao. — Naciljali ste ravno u mene, a prst vam je na okidaču. Skinite prst s okidača, malo odmaknite revolver i polako ga spustite u korice.

Neko je vrijeme zurio u mene, kao da ne razumije što sam mu rekao, a onda je učinio točno kao što sam mu rekao. Pogledao sam Andy koja je stajala sa sačmaricom, spremna da puca u čovječuljka, ako mu ruka malo zadrhti. Tko zna u kakvu bismo se gužvu uvalili kad bismo ubili saveznog šerifa. Poželio sam uzjahati i s Andy se vratiti u grad, tako da nikad više ne vidim tog smiješnog čovječuljka. Ako ga ostavim da sam ode na ranč, Crutchfield bi ga sredio i nitko mu više nikada ne bi ušao u trag. »Kakav savezni šerif?«, iznenadio bi se ako bi itko došao i upitati za njega. »Nikad nismo vidjeli saveznog šerifa.« Uostalom, prošle bi mnoge godine dok bi ga netko potražio, a cijeli slučaj već bi bio zaboravljen. A Amy bi ostala i dalje u Crutchfieldovim rukama i ja joj nikako ne bih mogao pomoći.

Prema tome, moramo ostati i to uraditi na bilo koji način, jer sada sve ovisi o meni i Andy. Ne samo da nam čovječuljak neće biti ni od kakve pomoći nego ćemo još morati paziti i na njega ako dode do gužve. Lijepo sam se ponadao kako će Guthrie riješiti sve moje probleme, a on ih je samo zamrsio. Osim toga, propustit ćemo ručak. Ne znam je li se onaj nemir u mom želucu po-

javio zbog toga ili zbog nekog lošeg predosjećaja. No ma što bilo, morali smo požuriti i što prije sve riješiti.

Uzjahali smo i popeli se opet na vrh brežuljka s kojeg smo ugledali ranč. Opet su se samo Meksikanci kretali po dvorištima. U koralima je bilo malo konja, pa sam se ponađao da je većina bijelaca nekamo odjahala. Nikad nisam razmišljao o tome da oni često nešto rade, osim što nose revolvare i prave neprilike po gradu subotom navečer. Crutchfield je možda s njima. Ili sjedi kod kuće i sređuje kakve papire.

Andy – rekao sam – smjesti se iza ovog stabla i izvadi pušku. Mi ćemo se spustiti i pogledati što se zbiva u glavnoj zgradi. Ako pronađemo Crutchfielda, Guthrie će ga uhapsiti i vratiti u grad. Dok smo mi dolje, ti promatraj okolicu pa ako ugledaš gomilu kauboja, ispali jedan metak. Mi ćemo dojuriti najbrže što možemo. Ako sve bude u redu, ti samo tu sjedi i štiti nas dok se ne vratimo.

Kimnula je dva puta što je bilo mnogo više od onoga koliko je inače govorila.

– Dobro – kimnuo sam Guthrieu da vidimo što se dolje zbiva.

XVIII

Spuštanje s vrha brežuljka do kuće bilo je za mene najduži put što sam ga u životu prevalio. Ne mislim na stvarnu udaljenost, jer bih se gotovo mogao kamenom nabaciti s vrha brda na trijem glavne zgrade. Toliko mi se misli vrzmalo po glavi da mi se učinilo kako smo dani jahali tim putem. U svakom slučaju, satima.

Prvo moram priznati da sam se malo bojao. Bar mislim da je onaj čudni osjećaj u želucu potjecao od straha. Ne mogu ništa tvrditi jer mi je taj osjećaj bio potpuno nov i nepoznat. Kad čovjek počne starjeti,

odjednom mu na pamet padaju sve mogućnosti kako će stvari poći lošim putem, umjesto da razmišlja što bi sve mogao dobro smisliti i poboljšati. I prije sam imao taj čudan osjećaj i želucu, ali je vjerojatno bila riječ o tome da sam previše ili premalo pojeo. No ovo sada ipak je bilo nešto drugo, pa sam osjetio kako mi se znoj cijedi ispod pazuha, iako dan nije bio nipošto tako vruć.

Pokušao sam razmisliti što se to zapravo sa mnom zbiva, pa su mi mnoge stvari padale na pamet. Prije svega, bilo je glupo što sam se vratio na Barronov ranč. Tu je bilo toliko ljudi koji su jedva čekali da obračunaju sa mnom. Tko je ikada mogao i pomisliti da će to mjesto za mene predstavljati takvu opasnost? Prisjećao sam se starih dana kad je taj ranč bio najdraže mjesto moga života, čak ni dani kad su njemački doseljenici držali mene i Amy kao zarobljenike nisu se mogli usporediti s ovim sadašnjim nasiljem. Ali, sada je došlo vrijeme da se to konačno riješi.

Međutim, moj najveći problem bio je čovječuljak koji je jahao pokraj mene. Da sam morao brinuti samo o vlastitoj koži, siguran sam da se taj čudan osjećaj u mom želucu ne bi javio. Znao bih što mogu učiniti i kako ću to postići, ali sada nisam imao pojma što će taj šerif učiniti; lakše bih pretpostavio slijedeće poteze neke životinje. Stvari postaju drukčije kad morate još o nekome voditi brigu. Nema sumnje, u predstojećem okršaju bilo bi mnogo lakše da je Guthrie na protivničkoj, a ne na mojoj i Andynoj strani. A ovako, morao sam brinuti kako da ga ne ubiju ili rane, a to je slabo bilo moju pažnju. Kad stvari krenu naopako, morate znati sve što se zbiva u svim pravcima i sa svim ljudima oko vas, i onima ispred i onima iza vas. U revolveraškom ob-

računu nije važno samo ono što vam vide oči. Cijelo tijelo sudjeluje u općem doživljaju. Možda je to nalik na ono što pričaju o šišmišima i njihovom letu po mrklom mraku. Imaju nešto u glavi što im govori kako se moraju kretati, okrenuti, letjeti. Kad god sam se suočio s ljudima koji su izvlačili revolvare, uvijek se negdje u mozgu javljala ta mala slutnja koja mi je govorila kako se u određenom trenutku moram pomaknuti i kada moram zadržati dah i zapucati. Taj sam osjećaj mogao gotovo vidjeti, čuti, nanjušiti.

Ali briga o Guthrieu bila je nešto sasvim drugo: kao da vam je netko začepio nos i zavezao oči. Gotovo sam ga zamolio da mi da papire i vrati se s Andy na brežuljak, ali sam onda shvatio da jedino savezni šerif može obaviti to hapšenje. Toliko sam želio vidjeti Crutchfielda s one strane brave da sam bio voljan reskirati čak vlastiti život. Bilo je to više od običnog vršenja dužnosti; ja sam se sada uzdignuo iznad zakona.

Kad smo se našli ispred kuće, spuznuo sam s konja i pogledao u svim pravcima. Sve je bilo mirno, previše mirno. Meksička djeca bila su vjerojatno u školi koju je Barron osnovao na ranču, a žene su prale rublje ne rijeci ili kuhale. Na ranču nije bilo nikakvog znaka života.

Nisam privezao konja, nego sam ga pustio sa slobodno hoda. Osim ako ga netko baš ne potjera, ostat će ovdje i čekati me sve dok ga opet ne zajašem ili povedem kući. Ni Guthrie nije privezao konja, ali je zapravo bilo pitanje treba li uopće vezati jedno tako jadno stvorenje.

Krenuo sam prema stubama na trijemu i ponovo osluškivao, ali se u kući nije ništa čulo. Bilo je prekasno da bi još bili u krevetu, a prerano za popodnevni odmor. Kao da sam došao u jedan od onih mrtvih,

napuštenih gradova kroz koje sam znao goniti stoku. Je li to Crutchfield čuo da dolazi Guthrie, pa je uhvatio maglu, ispraznivši cijeli ranč?

Popeo sam se po stubama, najtiše što sam mogao, ali se savezni šerif spotakao već o prvu stubu i uz priličnu buku pao na koljena. Sigurno je dobrano udario o rub stube, jer je zamjetno zašepao. Ali ni ja se nisam ništa bolje osjećao. Stajao sam zbunjeno na trijemu, promatajući Guthrica, umjesto da napeto osluškujem i dočekam spremno svakog tko se pojavi.

Nisam znao da li da pokucam na vrata ili ne, ali sam zaključio da bi bilo glupo lupati i tako im davati na znanje da smo ovdje. Zato sam okrenuo kvaku i uz laganu škripu otvorio vrata. Hodnik je bio prazan, ali sam pričekao vani još trenutak, da vidim hoće li se tko pojaviti na zvuk otvaranja vrata. Nije bilo nikoga. Već su me pomalo počeli podilaziti žmarci.

Guthrie je ušao i počeo se osvrta-
ti na jedan poseban, čudan način. Odjednom mi je postalo jasno da on to zapravo nesvjesno razgledava namještaj. Bilo bi to smiješno da se nismo nalazili u situaciji koja nas je mogla stajati života. Iako sam osjetio kako u meni raste bijes, pustio sam ga da radi što hoće. Možda bi bilo bolje da je ostao u tom poslu u nego što se uhvatio zakona.

Krenuo sam prema kuhinji, zastao i izvukao revolver iz desnih korica. Bio sam nervozan, ali i ljutit na sebe. Zašto vadim revolver u kući u kojoj očito nikoga nema? Vratio sam ga natrag u korice.

Stao sam pred kuhinjskim vratima i pritisnuo uho na njih. Čuo sam neke glasove, ali nisam mogao razaznati što govore. A onda sam po mekanim glasovima zaključio da je riječ o Meksikankama. Spustio sam desnu ruku na držak re-

volvera, a lijevom polako okretao kvaku na vratima. Luisa i Francisca sjedile su za velikim kuhinjskim stolom i rezale neko povrće, bacajući ga u posude. Nisu me čule kako im prilazim, pa su poskočile od straha, sve dok me nisu prepoznale.

— Gospodine Jory! — rekla je Luisa mekanim glasom koji mi se uvijek činio vrlo ženstvenim.

Znam da možda zvuži ludom ali me nešto u glasovima tih žena uvijek uzbuđivalo. Muškarci izgovaraju engleske riječi nešto oštrije, iako i oni govore umekšano.

— Senjora nije u kući — rekla je Luisa. — Ona i senjor su vrlo rano odjahali. Rekla je da neće ništa jesti sve do večere.

Jesti? Čim sam čuo tu riječ, odmah mi je pogled odlutao prema peći, gdje je nešto krčkalo i mirisalo u dva lonca. Luisa je uhvatila moj pogled; poznavala me još iz davnih dana.

— Jeste li jeli, senjore Jory? — zapitala je. — Mogli bismo vam nešto brzo prirediti.

— Nisam sam. Još je dvoje ljudi sa mnom.

— Oh, to ništa ne smeta — odvrtila je. — Imamo toliko toga da vas možemo sve nahraniti, a pogotovu vas.

Ona i Francisca su mislile da je to tako smiješno da su se okrenule jedna prema drugoj, uhvatile se za trbuhe i počele smijati. Nikad neću shvatiti kako se to meksičke žene smiju, a da ne daju ni glasa od sebe.

Sjeo sam za stol, a Luisa je uzela tanjur i krenula prema peći. Francisca je odnekuda izvukla veliku drvenu posudu i počela oblikovati tortille. Čim se tanjur našao pred mnom na stolu, odmah sam se bacio na posao. Gospoda Davis je sjajno kuhala, ali ovo je možda bilo još bolje. U grahu je bilo neko meso ko-

je se raspadalo u ustima, a jelo je bilo izuzetno ukusno i slatko, valjda od nekog posebnog povrća ili pak osobitog mesa.

Smazao sam već pola tanjura kad sam se sjetio Guthriea i Andy, koji su valjda bili jednako gladni kao i ja. Ustao sam i otišao u hodnik. Tamo je Guthrie sjedio u jednoj od velikih naslonjača, spustivši glavu. Pomislio sam da možda spava, ali je podigao pogled čim je čuo korake mojih čizama.

— U kuhinji ima dobrog jela — rekao sam — kakvo nećete nigdje naći.

— Nisam gladan — rekao je.

— Već je prošlo podne — reko — i morate nešto ubaciti u želudac.

— Ne želim ništa jesti — odvratio je.

Djelovao je nekako blijedo i bolešno, pa sam se pitao je li mu se nešto dogodilo. Napokon, bio je dosta star, pa ga je moglo iznenada nešto pogoditi. Pitao sam se kako je to kad si star, kad se tako umoriš i stalno si bolestan. Nitko nije izgledao jači i zdraviji od Barrona, a Roy je rekao kako je odjednom pocrvenio i srušio se. To je vjerojatno također bilo od starosti. Sigurno mu je bilo preko pedeset, kao i Guthrieu. No dobro, neću ga siliti, ako baš nije gladan.

Vratio sam se u kuhinju i zamolio Franciscu da mi napuni tanjur za jednog prijatelja vani. Napunila ga je do vrha i pridodala još nekoliko tortilla. Pažljivo sam ga iznio na trijem, zastao i zagledao se prema brežuljku i malom šumarku na vrhu; ništa nisam mogao vidjeti, ali sam znao da je Andy tamo, jer sam joj rekao da tamo bude, pa se toga sigurno i držala. Htio sam viknuti da je dozovem, ali nisam htio da se Guthrie ponovo uzruja, osobito kad je tako loše izgledao.

Zato sam se popeo na konja, što nije baš bilo lako s punim tanjurom

graha, te odjahao prema brežuljku. Kad sam tamo stigao, zatekao sam Andy kako stoji iza kamena s nape-
tom puškom.

— Donio sam ti nešto za jelo —
rekoh.

Kimnula je i uzela tanjur iz moje
ruke. — Imaš li čaturicu s vodom?
— zapitao sam je.

Odmahnula je glavom. Uzeo sam
svoju sa sedla i pružio joj.

— Već i prije sam ti rekao kako
je voda važna — rekoh. — Da više
nikada nisi izjahala bez pune čutu-
rice, je li ti jasno?

Opet je kimnula.

— Je li ti ovdje dobro?

Kimnula je.

— Ne znam koliko ćemo još mo-
rati biti dolje — rekoh. — Crutch-
field i Amy odjahali su rano ujutro
nekamo i kuharice ne znaju kada
će se vratiti. Prema tome, ti samo
tu sjedi, budi mirna, ali ne skidaj
oka s ranča.

Opet je kimnula. Okrenuo sam
konja i ostavio Andy s tanjurom
graha u jednoj i čaturicom u drugoj
ruci, dok je pušku čvrsto stisnula
među nogama. Pitao sam se ne spa-
va li ona s tim svojim puškama. Vi-
dio sam je da s njima odlazi i u za-
hod, prema tome, možda je s njima
dijelila i krevet.

Odjahao sam natrag. Napojili
smo konje u nekoj bari s druge
strane brda prije no što smo došli
do ranča, ali mi se nije svidjelo da
konji cijeli dan stoje na suncu, pa
sam ih poveo u hladovinu jednog
velikog drveta, lijevo od upravne
zgrade, te tamo ih privezao.

Guthrie je i dalje sjedio tamo gdje
sam ga ostavio, ali sada nije čak ni
podigao glavu, pa sam samo prošao
pokraj njega na putu za kuhinju.
Srce mi je zastalo kad sam vidio da
je moj tanjur nestao sa stola, ali mi
je Luisa istoga časa donijela s peći
novi tanjur, napunjen do vrha. Jeo
sam sve dok nisam osjetio da mi

pojas s revolverima smeta, a onda
sam odmahnuo Luisi kad je zapita-
la želim li još jedan tanjur jela.

— Krasno je ponovo uživati u tvo-
joj kuhinji — rekoh joj, a ona mi
uzvratila širokim, toplim osmije-
hom.

Polako sam se digao i teško odge-
gao u hodnik. Guthrie je sada bio
gologlav, ali sam spazio da mu je
lice potpuno oznojeno, iako je soba
bila hladna zbog debelih zidova. Si-
gurno ga je nešto spopalo, pa sam
se pitao ne bismo li ga morali od-
vesti natrag u grad, gdje bi ga bri-
jač mogao pregledati i reći što mu
je. Ali, svi ćemo ionako nekako za-
vršiti, a on je, s obzirom na svoje
godine, svakako više bolestan nego
zdrav. Stoga nisam poduzeo ništa.

Zapravo sam više razmišljao o
tome da odem u veliku sobu i zava-
lim se u jednu od mekanih fotelja,
ali sam se brinuo da bi mi moglo
biti isuviše udobno, pa bih mogao
zaspiti. No dok sam tako razmi-
šljao što da radim sam sa sobom,
izvana se čuo topot konjskih kopita,
što je značilo da ćemo uskoro dobi-
ti društvo. Budući da Andy nije is-
palila hitac, očito je da nije stiglo
cijelo društvo, ali ih je u svakom
slučaju bilo nekoliko.

Prišao sam pokrajnom prozoru i
pogledao. Bilo ih je četvoro: Amy,
Crutchfield i dva revolveraša. Osta-
li su valjda bili kod obora, u štala-
ma ili kaubojskim nastambama. Ali
to je tek trebalo ustanoviti.

Guthrie je opet stavio šešir na
glavu, ali se nije pomaknuo sa sto-
lice.

— Idemo, stari — rekoh. — Sad će
biti posla za nas.

Dok sam otvarao vrata, pomislih
kako nije dobro što sam ga nazvao
»stari«, ali to mi je izletjelo samo od
sebe, jer sam tako o njemu i mislio.
No njega to očito nije pogodilo, jer
je ustao sa stolice i stao iza me-
ne.

– Stanite iza mene i nemojte se veoma otkrivati – rekoh mu dok sam otvarao vrata.

Sve je bilo naopako: ja sam otvarao njihova ulazna vrata i dočekivao njih, umjesto da oni dočekuju nas, osim toga, savezni šerif je morao voditi akciju, a ne ja. U svakom slučaju sve je bilo obrnuto, pa je trebalo postaviti na pravo mjesto.

XIX

Amy je već dodala vodice jednome od dvojice revolveraša, pa se okrenula i bila prva koja nas je spazila. Nije ništa rekla, već nas je samo promatrala, kao da je spazila utvare. Crutchfield je razgovarao s onim drugim o nečemu, pa sam već gotovo sišao niz stube kad me je zamijetio.

– Što se to, dovraga, ovdje zbiva?
– povikao je.

Zapitao sam se služi li se on takvim klevetama cijelo vrijeme u prisutnosti svoje žene Amy. Lice mu je pocrvenjelo, pa sam se ponadao da bi mogao pasti pogoden od kapi kao pokojni Barron. To bi, sasvim sigurno, riješilo mnoge probleme. Međutim, on ipak nije bio tako star, pa je njegovo crveno lice značilo da je ljutit kao ris. Ona njegova dva revolveraša nisu znala što se zbiva, pa su samo stajala, s vodicama u rukama, što je značilo da moraju učiniti dvije kretnje da bi izvukli revolvere. Crutchfield, čini se, nije nosio revolver; barem ga nisam vidio.

– Gospodine Crutchfelde – rekoh – ovo je savezni šerif Tyrone Guthrie, koji vas nešto treba.

Guthrie je još uvijek bio negdje iza mene, vjerojatno na trijemu, jer nisam bio čuo odzvuk njegovih čizama po stubama. Pa ipak, nisam se okrenuo da vidim gdje je, jer sam pred sobom imao trojicu koji su možda jedva čekali da to učinim. Amy je stajala između mene i jed-

noga od onih revolveraša, pa sam je nekako htio upozoriti da se skloni na stranu, ali nisam znao kako.

– Što on to, dovraga, ima sa mnom? – sijevnuo je Crutchfield napetim glasom.

Čekao sam Guthriea da se javi ili da barem siđe niz stube i stane pokraj mene, ali iza mojih leđa i dalje se nije ništa čulo. Itekako sam se htio okrenuti i vidjeti što se zbiva, ali sam znao: iste sekunde kad ona dvojica ispuste vodice iz ruku, ja ću morati povući revolvere.

– Ima nalog za vaše hapšenje – rekoh mu. – Nalog što ga je izdala sama vlada Sjedinjenih Država. Šerife Guthrie, hoćete li, molim, doći ovamo i reći gospodinu Crutchfieldu o čemu je riječ?

Napokon se na stubama začuo bat čizama, usporen, korak po korak. Osjećao sam kako se čovječuljak kreće iza mene i nadao sam se da neće doći preblizu mojoj desnoj ruci, jer se nisam želio premještati s mjesta, a nisam mogao dopustiti ni da mi smeta kad zagusti. Naime, u tom trenu kao da sam se našao pred čegrtušom: dok mirujem sve će biti dobro, čim se pomaknem, zmija će napasti. Ona dva revolveraša bili su doista poput čegrtuša. Vjerojatno će biti mirni dok god budemo razgovarali i dok ne shvate što treba raditi. Ali čim Crutchfield vrisne da nešto poduzmu, ili ako ja poduzmem bilo što s revolverima, oni će stupiti u akciju. Nisam znao koliko su dobri, ali svakome se može posrećiti i nikad ne znate kakav vas slab revolveraš može pogoditi.

– Vi ste Jasper L. Crutchfield? – važno je upitao Guthrie. Dovraga! Jasno mi je da se savezni šerif mora držati nekih propisa, ali ovo mi se činilo sasvim glupo. Već sam ga nazvao Crutchfieldom i svakome je bilo jasno da je to Amyn muž i vlasnik ovoga imanja.

– Što i ako jesam? – upitao je Crutchfield malo tiše nego inače.

– Ovdje imam nalog za vaše hapšenje – rekao je Guthrie i izvuкао papir iz džepa, te ga pružio Crutchfieldu.

Pitao sam se koliko bi Crutchfield mogao biti visok. Ja imam stotinu osamdeset pet centimetara, a uz njega se osjećam kao patuljak. Ruke su mu bile ogromne, a izgledao je visok kao i konj pokraj koga je stajao.

Amy je ispustila neki glas, nisam shvatio kakav, a nisam je mogao pogledati jer sam pažljivo motrio Crutchfielda i njegove ljude. Pitao sam se kako se osjeća i što misli o tome da sam baš ja došao uhapsiti njenog muža. Rekla je da ga više ne voli i da ga se želi osloboditi, ali već sam čuo dosta takvih priča od nezadovoljnih žena koje su kasnije sasvim drugačije postupile kad bi se nešto nepredviđeno dogodilo. Uostalom, muž je muž, a žena je žena, oni se na Bibliju zaklinju da će ostatu zajedno što im se god dogodi. I što će biti ako se Amy predomisli la otkako smo posljednji put razgovarali? Poželio sam biti negdje, a ne tu.

– Kako to, dovraga, mislite da imate nalog za moje hapšenje? – zapjenio se Crutchfield. – Zbog čega biste vi to mene uhapsili?

Pogledao je revolveraše koji su još uvijek stajali s vodicama u rukama i očito razmišljali što bi trebali napraviti.

– U nalogu stoji da ste kao kapetan američke vojske pronevjerili vladin novac i otuđili stoku koja je bila vlasništvo Sjedinjenih Država.

Glas saveznog šerifa bio je sve snažniji i odlučniji. Zapravo, Guthrie je sada zaista zvučao kao savezni šerif. Barem onako kako sam ga ja zamišljao.

– To je besmislica – odvratio je Crutchfield. – Nikad nisam pro-

nevjerio ničiji novac, niti sam otuđivao nečiju stoku. Zašto bih to uopće učinio? Ovdje imamo na tisuće grla, više stoke no što možemo paziti. Brojne kolege oficiri svjedočit će u moju korist i potvrditi da sam pošten i ispravan. Uostalom, kako da znam da ste vi uopće savezni šerif? Tko zna tko je izmislio te lažne optužbe?

– Ja sam savezni šerif, a postavio me je predsjednik Ulysses S. Grant osobno – odgovorio je Guthrie, sada još odlučnijim glasom – a optužnicu su potpisali tužiocu vojske Sjedinjenih Država i vlada Sjedinjenih Država. Sve će vam to biti objašnjeno čim stignemo u Austin, ali sada vam savjetujem da prekinete to izmotavanje i učinite što vam se kaže.

Guthrie je skinuo lisice sa svog pojasa i krenuo prema Crutchfieldu. Lisice su izgledale teške, ali me najviše brinulo što ih je nosio u desnoj ruci. Može li itko izvući revolver ako su mu ruke zauzete nečim sasvim drugim?

Moram priznati da mi se u jednom trenu učinilo kao da će sve lako proći. No to, naravno, nije dolazilo u obzir. Svi smo promatrali kako se Guthrie primiće Crutchfieldu i pretpostavljam da smo svi mislili na isto: kako će to sitan Guthrie staviti golemom Crutchfieldu lisice na ruke?

– Ne dolazi u obzir da podem s vama – viknuo je Crutchfield – i maknite se od mene!

No savezni je šerif išao i išao kao da ništa nije čuo i samo zveckao lisicama. Kad je stigao do Crutchfielda, ja sam već bio uvjeren da će mi ih doista smjestiti na ruke i povesti ga sa sobom.

Upravo kad je Guthrie ispružio ruke s lisicama kao da očekuje da će Crutchfield sam gurnuti ruke u njih, ovaj se sagnuo, zgrabio ga oko pasa i digao u zrak. Izvukao je re-

volver iz šerifovih korica i uperio ga u mene. U istom je trenu viknuo na revolveraše.

– Pucajte! Pucajte!

Onaj koji mi je stajao s desne strane ispustio je vodice i mašio se revolvera, ali sam ga pogodio rame prije nego što je uspio bilo što učiniti, tako da je pao na tlo, pa samo vikao i kleo. Čini se, nije bio loš, ali je morao napraviti čak dvije radnje, što je očito bilo previše. Pokušao sam onesposobiti i drugoga, ali nisam mogao, jer mi je Amy stajala na putu. Uostalom, taj je još uvijek držao vodice u rukama. Pomakao se tek kad je vidio što se zbiva. Ispustio je uzde i digao ruke. Očito nije htio sudjelovati u okršaju.

Upravo dok sam razmišljao kako sam dobro prošao, metak mi je prošao pokraj uha, dovoljno blizu da osjetim strujanje zraka što ga je izazvao. Bacio sam se udesno da ne pogodim Amy i htio uzvratiti na pucnjavu, ali je Crutchfield tako držao šerifa da sam morao odustati.

– Baci revolver! – viknuo je Crutchfield. – Ili ću te ubiti i tebe i ovoga starčića.

Pretpostavljam da bi sve bilo veoma smiješno da nam nisu bili ugroženi životi. Crutchfield je držao saveznog šerifa ispred sebe, tako da ga nisam mogao pogoditi, osim da možda reskiram te pogodim i samoga šerifa. Ako bacim revolver, još uvijek će mi ostati onaj u lijevim koricama, a Crutchfield možda i ne sluti koliko bih ga brzo mogao izvući. Jedino što mi je trebalo jest da Crutchfield ispusti šerifa ili da ga bar malo na trenutak pomakne, pa bih mogao upotrijebiti lijevi revolver. Razmišljao sam o tome, jer smo stajali veoma blizu, a Crutchfield me je već jednom promašio. Dobro, metak je prozujao prilično blizu, ali da je bio neki strijelac, sada bih već bio mrtav.

– Barnese! – povikao je Crutchfield – Skači na konja i reci Starku da dode sa svim ljudima.

– Ne bih se htio petljati u to, gospodine Crutchfelde – upao je Barnes. – Napali ste saveznog šerifa, a to su dulje vode od onih u kojima bih ja htio plivati.

– Učini što ti kažem! – prasnuo je Crutchfield. – Inače si otpušten!

– Dobro, znači ne moram davati otkaz – odvratio je ovaj. – Idem po svoje stvari u nastambu i kupim se odavde. Ne želim imati nikakvih problema sa saveznim šerifom.

Ispustio je vodice Amynog konja, uskočio u sedlo i zaprašio niz put. Ranjeni revolveraš još uvijek je ležao na zemlji, cvileći.

– Amy – okrenuo se Crutchfield – skači na konja i dovedi Starka. Više sigurno nisu daleko.

– Što si to ukrao? – zapitala je. – Zašto te vlada Sjedinjenih Država želi strpati u zatvor?

– To je obična zabuna – odgovorio je Crutchfield. – Netko je pogriješio. Sve se to može raščistiti. Samo ti dovedi Starka!

– Ako se može raščistiti – nastavila je – zašto onda ne kreneš sa šerifima. Ne znam zašto se ovako ponašaš ako si nevin?

– Samo ti učini kako ti kažem – povikao je – ili ću ti ubiti dragoga, a možda i tebe, zajedno s njim!

Jeste li ikad čuli da ne netko tako ponaša? Pa taj je čovjek rekao da će ubiti vlastitu ženu! U cijelom svom životu nisam čuo slično. Tako sam se razbjesnio da sam zamalo opalio u tu propalicu. Kad bih pogodio na pravo mjesto, možda bi metak prošao kroz Guthriea i još bio dovoljno jak da obori Crutchfielda. Ali, nisam mogao pucati u saveznog šerifa, bez obzira na to što je tako loše obavljao posao. Osim toga, možda metak ne bi bio dovoljno jak da nanese neku veću štetu Crutchfieldu. Od svega je naj-

bolje bilo da položim desni revolver na zemlju, u nadi da neće tražiti i lijevi.

– Spusti taj revolver, šerife – rekao je Crutchfield, poklanjajući mi sada punu pažnju – ili ću te istoga časa ustrijeliti.

Sagnuo sam se i položio revolver na tlo. Nije dolazilo u obzir da samo tako bacim revolver i možda ga oštetim. Crutchfield mi se počeo približavati, ali je stalno ispred sebe gurao saveznog šerifa, kako moj lijevi revolver ne bi bio ni od kakve koristi. Toliko mi se bio približio da mi je već ispruženom rukom mogao zabiti cijev revolvera u lice. Dok smo tako stajali jedan nasuprot drugoga, vidio sam izraz na njegovom licu i osjetio kako polako počinje povlačiti obarač. U tom trenutku bilo mi je jasno da će mi zapucati ravno u glavu, a onda se možda obračunati i sa saveznim šerifom.

Upravo sam se namjeravao baciti postrance u nadi da će me tako promašiti, iako bi me iz te blizine pogodio bez pola muke. Razbjesnila me spoznaja da će me ubiti jedan takav nitkov koji nema pojma o revolverima, a koji će i dalje ostati Amyn muž. Znao sam da mi preostaje samo nekoliko sekundi, pa sam se odlučio baciti prema njemu, umjesto na stranu, premda su na taj način moji izgledi bili još manji.

No, upravo kada sam htio skočiti, odnekud je zazviždao metak i Crutchfield je pao na zemlju, ispuštajući iz ruku i revolver i šerifa. Uhvatio se za desnu nogu objema rukama i počeo vikati da je to ubojstvo, dok mu je krv tekla između prstiju. Nisam znao otkuda je došao metak, pa sam u početku pomislio da je možda sam sebe pogodio, nehotice, ali to, naravno, nije bilo moguće.

A onda mi je sinulo. Tamo gore na brdu, u šumarku, nalazio se moj

zamjenik, Andy Colvin. Još jednom mi je ta čudna djevojka spasila život u najodsudnijem trenutku. To je zaista bio pogodak! S te udaljenosti i iz puške teško je bilo tako nešto pogoditi. Pogodila je nitkova u jedino mjesto koje mu je bilo otkriveno. Meni to ne bi pošlo za rukom nikada, a nisam siguran da postoji i jedan muškarac koji bi to bolje obavio.

Zgrabio sam saveznog šerifa i pokušao ga osoviti na noge. Naravno, nije mu bilo lako; Crutchfield ga je tako stisnuo da mu je trebalo izvjesno vrijeme da dođe do daha. No čim je došao k sebi, nagnuo se nad Crutchfieldom, točnije nad mjestom gdje se ovaj objema rukama držao za ranu, te mu u povoljnom trenutku stavio lisice na ruke.

Amy je pritrčala k svome supruhu, odvezala rubac i povezala mu ranu na nozi koliko je najbolje mogla. Srce mi je zamrlo dok sam je promatrao kako to čini. Ali onda se okrenula i to isto napravila i onom ranjenom revolverašu. Taj joj zaista nije bio ništa, prema tome radila je ono što bi učinila svaka žena. Ili sam barem želio vjerovati u to.

– Šerife! – povikala je Andy odozgo. – Želite li da sidem?

– Ne – odvratio sam. – Ostani tamo gdje si i pazi da nas ne iznenadi Stark s ostatkom bande. Moramo zbrisati odavde što prije možemo... Morat ćemo posuditi kola – okrenuo sam se Amy, a zatim sam prišao ranjenom revolverašu. – Htio si ubiti šerifa okruga Barron – rekoh mu – a možda čak saveznog šerifa. Vodimo te u zatvor!

Nakon desetak minuta Amy je uz pomoć Meksikanaca dovezla kola, ali se u isti čas s brežuljka oglasila i Andy:

– Šerife, s juga se približava oblak prašine.

– Odmah sidi ovamo – odvratio

sam. – Vraćamo se u grad. U međuvremenu sam ubacio Crutchfielda i ranjenog revolveraša u kola, a svoga konja privezao za stražnji dio.

– Možete li jahati? – zapitao sam Guthriea – Ili želite voziti kola?

– Jahat ću – rekao je i popeo se na svoga jadnog konja.

Potjerao sam konje, a onda sam se, već na izlasku s ranča, okrenuo da vidim Amy. Učinilo mi se da plače, ali sam imao čudan osjećaj da zapravo ne znam koga ona žali.

Odjednom sam se sjetio da nisam zahvalio Andy što mi je spasila glavu. Pogledao sam je kako galopira pokraj kola, no ona je samo gledala preda se, kao i obično, a lice joj nije odavalo nikakav poseban izraz.

XX

Čim smo došli do zatvora, poslao sam Andy da pronade brijača koji će zaliječiti rane ranjenicima. Taj je bio tako uzbuđen da su mu se ruke tresle i jedva je čekao da obavi posao, kako bi po gradu mogao rastrubiti novosti. Svaki put se ispričavao Crutchfieldu kad bi mu nanio bol, no Crutchfieldovo je lice bilo nepomično, poput kamena.

Ljudi su vjerojatno već zapazili da je savezni šerif u gradu i sigurno su naslućivali o čemu je riječ kad su vidjeli da dovozimo dva ranjenika u kolima. Znate već kakvi su ljudi: vjerojatno su smišljali različite priče koje nisu imale nikakve veze s onim što se stvarno dogodilo.

Ograđeni dio zatvora nije bio dovoljan za četiri zatvorenika i nisam znao što da radim sve dok Andy nije smislila rješenje.

– Zašto ne bismo ovu dvojicu poslali kolima natrag na ranč? – upitala je pokazujući na onu dvojicu o kojima smo se brinuli već tjedan dana.

– Zašto ne bismo i trećega poslali s njima, a zadržali samo Crutchfielda?

Jedan od one prve dvojice rekao je da bi on mogao voziti. Svi su bili tako veseli što ih izbacujemo iz zatvora da bi se vratili kući čak pješice da je trebalo. Dok smo ih ukricali u kola, pred zatvorom se već okupila skupina ljudi. Svi su zurili u nas i glasno nagađali što se zbiva. Promatrali su kako stalno ulazimo i izlazimo iz zatvora i kako se ona trojica smještaju u kola. Istina je da u takvom gradiću ljudi nemaju baš previše posla, ali pretpostavili biste da stanovnici ipak imaju pametnijeg posla nego da neprestano zure u vrata gradskog zatvora.

Kako se brijač pobrinuo da rastrubi vijesti, nije dugo trebalo da i posljednji čovjek u gradu sazna što se zbiva. U roku od pola sata posjetili su me gradski vijećnici koji su željeli da im podnesem službeni izvještaj. Tom Kraft je, kao i obično, vodio glavnu riječ.

– Što ste to učinili? – upitao je nervozno lomeći ožnojene prste. – Ranili ste, uhapsili i u zatvor strpali najvećeg rančera našeg kraja. Znate li vi uopće koliko novaca Barrovi ljudi donose u grad svaki tjedan? Svaki dan? Pa to je ludost! Čista ludost! Možete li to objasniti?

U tako skućenom zatvoru cijeli se razgovor odvijao pred Crutchfieldom koji se, onako ozlijeđen, nagnuo na dekama obložene rešetke. I dalje nije ništa govorio, samo me je promatrao poput lešinara. Njegova rana nije bila ozbiljna, jer ga je Andy pogodila u bedro, i to u meso, pa se metak nije zaustavio. Stajao je, promatrao i slušao dok su se Kraft, Brecht i Jenkins zauzimali za njega.

U jednom trenutku Kraft se odmakao od nas i okrenuo prema Crutchfieldu.

– Jasno nam je da je sve ovo

krupna pogreška, gospodine Crutchfielde – rekao je – i da će se sve ispraviti najbrže što je moguće. U međuvremenu, ako postoji nešto što želite da vam olakšamo boravak u zatvoru, vi samo recite. Želite li još koju deku ili jastuk? Želite li nešto posebno za jelo? Samo recite. Recite što god želite?

Kraf se zatim obratio k meni i upitao možemo li ga možda smjestiti na neko udobnije mjesto dok se sve ne razjasni.

– Slušajte – rekao sam – sve to nema nikakve veze ni sa mnom ni s gradom. Ovo je savezni šerif i on ima nalog za Crutchfielddovo hapšenje. Ako vas bilo što zanima, obratite se njemu, a ne meni.

Svi su se okrenuli prema Guthrieu koji je sjedio na stolici i zurio u Crutchfieldda kao da ga sada prvi put vidi. Starčić je djelovao umorno, a lice mu je već sasvim posivjelo. Danas je imao gadan dan, prvo jahanje na ranč i s ranča, stisak u Crutchfielddovim šakama, te, konačno, oteli su mu revolver. Jedna od omiljenih riječi moga oca bila je »ponižavanje«. Uvijek je mislio da ga netko pokušava poniziti, i kad razmišljam unatrag, mislim da je to bilo točno. Teško je zamisliti nešto što bi vas više ponizilo od situacije kad vam oduzmu revolver. Zadržtao sam kad sam se sjetio kako me Crutchfield primorao da bacim revolver u prašinu. Kad god sam prisustvovao kroćenju konja, nisam mogao ostati ravnodušan jer mi se činilo da mu oduzimaju dio njegove ličnosti, da rade s njim nešto što će ga jednom zauvijek promijeniti. Tako mi je sada djelovao i savezni šerif. Naravno, nije bio neki revolveraš, ali je ipak čovjek od zakona, muškarac. Sada je očito premetao tmurne misli o prošlosti, a vjerojatno i budućnosti.

Možda je razmišljao i o tome kako će Crutchfieldda prebaciti u Au-

stin. Zaključio sam da se o tome moramo dogovoriti čim se ljudi malo razidu. Teško će se to izvesti na konjima, jer je Crutchfield bio ranjen. Smatrao sam da će biti najbolje prevesti ga kočijom koja stiže slijedećeg dana. Crutchfield će biti svezan, a vozač je naoružan puškom. Mogao bih im reći da Crutchfieldda posjednu tako da ne može ponovo oteti šerifu revolver. Naravno, ni drugima u kočiji.

Kraft je pitao Guthriea kakva je optužba, a ovaj je odgovorio da je riječ o krađi novca i stoke od vojske Sjedinjenih Država.

– Ako vas još nešto zanima – rekao je – obratite se vladinim pravnicima. Ja sam samo šerif i obavljam svoj posao koji mi je dodijeljen.

Više se nitko nije zanimao zbog čega je Crutchfield uhapšen i smješten u zatvor. Da, svi odmah utihnu kad se spomene vlada Sjedinjenih Država! Lako bi oni dovraga poslali i šerifa i gradonačelnika, ali kad se spomenu Sjedinjene Države, ljudi pomisle da je to iznad njihove moći i prepuste sve razvoju događaja. A savezna vlada uvijek zna što čini.

– Pa – utješio se Kraft – očito ćemo morati pričekati da vidimo što se zbiva. Siguran sam da gospodin Crutchfield nije ništa ukrao, ali to je u nadležnosti saveznog šerifa i gradsko se vijeće tu ne može miješati.

Gradsko je vijeće opralo ruke. Dali su Crutchfieldu na znanje kako ne misle da je on kriv, za slučaj da se izvuče i ponovo dode na Barronov ranč. A nama su rekli da je sve u našim rukama i da ćemo snositi krivicu ako je bude. Bilo mi je svejedno. Ja sam, kao i svi drugi, smatrao da je vlada Sjedinjenih Država uvijek u pravu i da ne bi optužila čovjeka ako on zaista nije kriv.

Kad su vijećnici otišli, porazgovarao sam sa saveznom šerifom kako bi mogao prevesti Crutchfielda u Austin. Objašnjavao mi je kako je došao na konju i da će se na konju i vratiti. No, trebalo mu je devet dana da stigne do Barronvillea. Kako će sada natrag na put bez kreveta, tople vode i sličnog?

Rekao sam mu da će slijedećeg dana stići kočija u koju može smjestiti zatvorenika, a svoga konja uz nju privezati i bez ikakve brige stići u Austin. Bio je neodlučan jer nije imao dovoljno novaca, ali sam ga uvjeravao da će vozači vjerovati čovjeku koji predstavlja vladu Sjedinjenih Država i da će im lako kasnije platiti. Nisam baš bio siguran da je to tako, ali sam silno želio da i on i Crutchfield sigurno stignu u Austin, pa čak ako to i nije bilo tako, moglo je možda tako ispasti.

— Tko god što pita, vi samo pokažite svoju značku i papire — objašnjavao sam — i svi će vam izlaziti u susret.

Pitao sam ga gdje namjerava prenoćiti, a on je odgovorio da će ostati u zatvoru, zajedno sa zatvorenikom. Poslao sam Andy po hranu za dvojicu i rekao sam joj da i sama usput nešto pojede. Kad se vratila, rekao sam joj da ja idem na večeru kod gospođe Davis i da ću se kasnije vratiti.

— Ako šerif namjerava tu ostati cijelu noć — rekao sam — onda ću i ja ostati s njim.

Moram priznati da mi je bilo neobično drago nazivati Crutchfielda zatvorenikom. Stalno sam mislio na to kako spava s Amy u istom krevetu, kako je udara po licu, kako gospodari cijelim Barronovim rančom koji je mogao biti moj samo da sam to htio, pa sam zbog svega bio i bijesan i tužan istovremeno. Ne znam na koga i zbog čega, ali nisam mogao sebi pomoći.

— Ja sad idem na večeru — konačno sam rekao — i čim na brzinu obidem grad, vraćam se ovamo. Vi nikome ne otvarajte. Ako bude kakve gužve, pucajte kroz krov, pa ću ja odmah doći.

Andy je samo kimnula. Svima nam je bilo jasno da bi Stark s ljudima mogao pokušati osloboditi svoga gazdu. Izašao sam i pričekao da se uvjerim je li Andy zaključala vrata, a zatim odjurio kući.

— Je li sve u redu? — upitala je gospođa Davis donoseći večeru što me je čekala na rubu peći.

— Pa — započeo sam — Crutchfield je u zatvoru i sad...

— Čula sam već — rekla je. — Baš sam se pitala hoće li možda njegovi ljudi navaliti na grad.

Dovraga! Te žene baš na sve misle. Ostat ću u zatvoru cijelu noć i ako nemate ništa protiv toga, ponio bih koju deku — rekao sam.

— Sami ćete biti tamo? — upitala je.

— Ne. Savezni šerif i Andy bit će sa mnom.

— Ta će djevojka ostati sama s muškarcima cijelu noć? — upitala je tako neobičnim glasom da sam se morao trgnuti.

— Ta djevojka je zamjenik šerifa — rekao sam i s time je razgovor bio završen.

S dekama ispod ruke obišao sam grad. Samo sam s vrata zavirivao u salune i nigdje nisam ulazio. Noć je bila mirna i tiha i činilo se kao da svi spokojno spavaju u krevetima. Vratio sam se u zatvor i pokušao.

— Tko je? — upitala je Andy.

— Jory — rekao sam i pomislio kako sigurno s uperenom puškom stoji iza vrata.

Otključala je i otkračunala vrata i ponovo ih zaključala i zakračunala. Pušku nije ispuštala. Šerif je sjedio na istom mjestu i zurio u zatvorenika. Gotovo ništa nije pojeo od onoga što mu je Andy donijela, a ni zatvorenik također. Njihov me mir polako počinjao uznemiravati. Pitao sam se o čemu razmišlja Crutchfield. Možda je mislio o tome kako će mu biti u zatvoru ili kako

bi mogao pobjeći. Ili se možda nadao da će ga Stark i momci osloboditi. Možemo se smjenjivati na straži – rekao sam. – Andy, zašto malo ne legneš na deke u kutu?

– Nisam pospana – odgovorila je, pa skliznuvši niz zid, sjela na pod. – Ja ću tu sjediti.

– Ni vi se ne želite malo odmoriti? – upitao sam Guthriea.

– Ne, ovako mi je dobro – odgovorio je.

– Dobro – složio sam se – ja ću onda sjesti tu uza zid.

Tako sam i učinio, a najboljom namjerom da udem budan i pazim na zatvorenika u slučaju da ovo dvoje zaspi. Međutim, ubrzo sam prvi utonuo u san.

XXI

Popio sam četiri šalice kave uz večeru jer mi je netko jednom rekao da to pomaže čovjeku da ostane budan. Kako sam spavao čvršće od Todda Davisa cijelu noć, očito su me još jednom prevarili. Ljudi zaista znaju pričati najobičnije laži kao da su najveće istine.

Kad sam ustao, zamijetio sam da se i Andy diže. Pitao sam se je li i ona prespavala cijelu noć. Šerif je izgledao kao da je bio budan cijelo vrijeme. Zurio je Crutchfielda kao i ovaj u njega. Šteta što šerif nije bio toliko dobar u rukovanju revolverom kao u zurenju.

– Mogla bi nam nabaviti kakav doručak – rekao sam – a možda dovesti i briača da pogleda zatvorenikovu nogu.

Čim je otišla, pitao sam Crutchfielda želi li što, ali me on nije ni pogledao, već je cijelo vrijeme netremice zurio u šerifa. Pitao sam se ne bih li možda morao poći s njima do Austina, ali bi onda grad ostao bez šerifa, a ne plaćaju me ovdje zato da obavljam poslove za saveznu vladu.

– Šerife! – viknuo je netko izvana. Odmah mi je bilo jasno da se nešto gadno sprema.

– Šerife! – viknuo je netko ponovo. – Izlazi da te vidimo.

– Tko je to? – viknuo sam iza zatvorenih vrata. – Što hoćete?

– Hoćemo tebe, šerife! Došli smo po gospodina Crutchfielda i vodimo ga natrag na ranč. Ako ga ne izvedeš, srušit ćemo ti zatvor.

– Srušite ga, pa ću vam izvesti mrtvoga Crutchfielda.

Pogledao sam oko sebe. Nismo imali prozora. Danju smo otvarali vrata, a noću bismo upalili svjetiljku. Zidovi su bili tako tanki da bi jedva zadržali malo veći kamen, a metak bi ih s lakoćom probio. Mogli bismo leći na pod, ali ako budu gadali s konja, nećemo se izvući. Ponovo se javio jedan glas, sigurno Starkov, a tko zna koliko je bilo njegovih ljudi.

– Izvedite ga ili ćemo zapucati – viknuo je.

Šerif je ustao i izvukao revolver iz korica. To je, doduše, potrajalo. Okrenuo se prema vratima.

– Ako ispalite i jedan metak, prvi će nastradati zatvorenik – viknuo je Guthrie.

Dobro im je odgovorio. Nitko nikada neće moći dokazati da metak koji je ubio Crutchfielda nije stigao izvana. Tko zna hoće li šerif stvarno moći tako hladnokrvno zapucati u zatvorenika. Crutchfield je, čini se, razmišljao o istoj stvari.

– Stark! – viknuo je – Pripazi malo! Nemoj srljati!

– Ne brinite, gospodine Crutchfelde – odgovorio je Stark. – Izvući ćemo vas bez ikakve gužve.

Sjetio sam se kako ljudi ne vole imati posla sa saveznom vlastima.

– Pripazi što radiš, Stark – viknuo sam. – Savezni šerif je tu sa mnom. Ako nam se bilo što dogodi, progonit će te do smrti.

– Neće vam se ništa dogoditi ako izvedete gospodina Crutchfielda – vikao je Stark. – Nije ništa napravio i ne možete ga tu duže zadržavati. Njegova žena zahtijeva da ga vratite na ranč.

– Je li Amy tu s vama? – upitao sam.

– Nije, zasad nije. No ako ga ne vratimo kući, rekla je da će sama doći po njega. Ali imamo mi ovdje jednu drugu gospodicu.

– Što si rekao?

– Imamo mi tu gospodicu koja se voli šepiriti u muškoj odjeći. No

mi mislimo da je zaista gospodica, pa ćemo to odmah i provjeriti, ako brzo ne izađeš.

Koljena su mi zaklecala i morao sam sjesti na trenutak. Uхватili su Andy! Andy koja ih je one noći natjerala da puze po salunu.

— Možda ćemo morati i više puta provjeravati — viknuo je Stark, a zatim se prolomio urnebesnim smijehom oko njega.

— Ne popuštajte, šerife! — viknula je. — Držite zatvorenika, ne predajte se.

Čak kroz zatvorena vrata čuo sam pljusk kakvu može odvaliti samo muškarac, i to iz sve snage. Andy nije ni pisnula. Ili je pala u nesvijest ili se, kao i obično, hrabro držala. Tu djevojku ne mogu natjerati da se vlada kao žensko biće. No prijetili su da će provjeravati je li zaista žensko, a toj rulji treba vjerovati kad kažu takve stvari.

— Izlazimo! — viknuo sam.

— Ne, ne izlazimo! — rekao je Guthrie. — Savezni šerif ne predaje svog zatvorenika samo tako!

— Vi radite što hoćete — rekao sam — ali ja neću dopustiti da se toj djevojci išta dogodi. Ostanite ovdje ako želite, ali ja izlazim.

— Oslobodite me — umiješao se Crutchfield. — Oni samo to žele. Pustite me i mi ćemo odmah odjahati na ranč. Samo me oslobodite!

Mogao sam zamisliti kako bi održao riječ. Kad bi jednom izašao, sravnili bi nas sa zemljom.

— Vi možete izaći ako hoćete — rekao je savezni šerif — ali ja ću svoga zatvorenika živog ili mrtvog odvesti u Austin.

Ponovno se okrenuo prema zatvoreniku, neprestano mašući otkočenim revolverom. Bio je u pravu. Obavljao je svoju dužnost.

Ali šerif mora zaštititi i svoje službenike. Nisam mogao napustiti zamjenika sada kad mi je trebao. Ponovno se pojavila riječ »odgovornost«. I gospodin Barron ju je upotrijebio kad mi je predlagao vjenčanje s Amy. No tada sam jednostavno zbrisao. Sada sam shvatio da čovjek ne može neprestano bježati

od odgovornosti.

Otvorio sam vrata, lagano ih odškrinuo, samo toliko da se priviknem na svjetlo. Onda sam ih još malo otvorio i naglo izašao. Nisam htio da vide što se unutra zbiva sa šerifom i Crutchfieldom.

Bilo ih je jedanaest, svi na konjima, jedino je Stark stajao ispred svoga konja. Svi su u mene uperili ili puške ili revolvare, jedino je Stark držao ruke na mršavom Andynom tijelu, prljavom od prašine. Izvedite gospodina Crutchfielda — rekao je — i odmah se mićemo odavde.

— Savezni je šerif rekao da ga neće predati. Rekao je da će ga prvo ubiti.

— Znači da ćemo morati reskirati — odvratio je Stark. — Ti ćeš prvi stradati, a onda ćemo srediti i šerifa, malo se pozabaviti s djevojkom, pa odjahati s Crutchfieldom ili bez njega. No ako nam ga odmah predate, lijepo ćemo zahvaliti i otići.

— Slušaj, Stark — rekoh — ovdje nitko nije brži u potezanju revolve-ra od mene. Prije no što izdahnem, vjeruj mi, svi ćete biti mrtvi.

— Oho, to bismo htjeli vidjeti! — dobacio je netko.

— Gledaj, šerife — pokušao je tobože pomirljivo Stark — ti si sam samcat, a nas je dvanaest. Dovoljno je da samo podignem ruku i tijelo će ti biti probušeno sa svih strana. Mislim da nećeš uspjeti ispaliti ni jedan metak, bez obzira na to koliko si brz. Osim toga, sumnjam da bi onaj stari bio kadar bilo što učiniti s gospodinom Crutchfieldom. Ostao si sasvim sam.

— Ne, nije — odjeknuo je neki glas s desne strane.

Pogledao sam i spazio Roya kako šepa s puškom uperenom ravno u Starka.

— Jory! — začuo se ženski glas s lijeve strane.

Tamo je stajala gospoda Davis u nečemu poput spavaćice; jednom je rukom zagrlila Todda, a u drugoj je držala pušku, uperenu na jahače.

Upravo sam htio povikati neka smjesta ode kući, kadli se iza nje pojaviše Kraft i odvjetnik Kane,

obojica s puškama. A onda je prispio i Jenkins s jednom od prastarih pušaka za lov na bizone. Iza njega se pojavila neka napadno odjevena žena s damskim, pozlaćenim pištoljčićem, kakvoga nisam u životu vidio. Bila je to Millie, djevojka iz saluna, koju je Stark bio razgolitio pa je sada taj svoj pištoljčić i ona uperila ravno u njega.

Ne znam što bi se dogodilo da u jednom trenutku nismo opazili kako se približava veliki oblak prašine i čuli tutnjavu poput stampeda. Kad se oblak malo približio, nisam mogao vjerovati vlastitim očima. Bila je to Amy na čelu dvadesetorice dobro naoružanih Meksikanaca; oni su odmah opkolili Crutchfieldove ljude. Amy je odmah prišla k Starku.

— Što se to ovdje zbiva? — zapitala je.

— Upravo pokušavam odvesti kapetana Crutchfielda kući — odvratio je Stark.

— Zašto to činite? — zapitala je.

— Zato što nije ništa učinio, gospodo, pa mu pokušavamo pomoći. Gospodin Crutchfield je optužen da je krao vlasništvo vlade Sjedinjenih Država — rekla je Amy. — Sigurna sam da je nevin i da će se te optužbe razjasniti. Ali jedini način da se to učini jest da on ode u Austin i da se utvrdi istina. Ako ga sada na ovaj način izvučete iz zatvora, ostatak svog života provest će u bijegu. Prema tome, on mora u Austin. Pedro!

Činilo se da je Pedro, predvodnik Meksikanaca, uživao veliki ugled, jer su svi Meksikanci na njegovu zapovijest, uperili puške u Starkove jahače. Ovi u početku nisu znali što da rade, ali su onda jedan po jedan spustili puške i revolvere. Gospoda Davis je predala Todda djevojci Millie iz saluna i potrčala do Andy, koja je, onemoćala od udaraca, ležala na tlu.

— Trebalo bi pozvati gospodu Dawkins da se pobrine za nju — rekla je.

— Tko ju je udarao? — zapitao sam jahače preda mnom.

Nitko nije odgovorio. Prišao sam Starku.

— Ti si je udarao — nisam pitao, nego jednostavno ustvrdio.

Uhvatio sam ga za ruku i povukao na sredinu ulice. Mnogo je ljudi izašlo iz kuća, ali kad su nas vidjeli da odlazimo nasred ulice, sklonili su se ustranu. Grad vrlo dobro zna kad će se nešto ozbiljno dogoditi.

— Stark! — rekoh. — Udaljit ću se četrdesetak koraka, a onda krećem prema tebi. Ti imaš revolver i nitko nam neće stati na put. Udarao si zamjenika šerifa, a to se u ovom gradu ne može činiti nekažnjeno.

Okrenuo sam se prema velikoj grupi ljudi ispred zatvora i rekao:

— Ovo će biti poštena borba. Ako Stark pobijedi, nemojte mu učiniti ništa nažao. Pustite ga da ode.

A onda sam krenuo sredinom ulice. Znao sam da neće ništa pokušavati zbog svih tih ljudi koji su ga promatrali, a ako mi bude htio pucati u leđa, oni će ga sigurno ustrijeliti. Ali sam za svaki slučaj koračao natraške. Ipak se nitko o vama neće toliko brinuti kao vi sami. Zapravo i nije bilo pošteno to što sam radio. Ispalo je da je jedan čovjek protiv cijelog grada. Bilo mi je jasno da ga ne bi pustili da odjaše ako me ubije, ali ono što je učinio Andy, tako me je razbjesnilo da sam morao s njime nešto učiniti. Kada sam se udaljio oko četrdeset koraka, viknuo sam:

— Dobro, Stark. Dolazim!

Bilo je to prvi put u mom životu da sam zaista želio nekoga ubiti. Više sam se puta sukobljavao s ljudima, ali ovo je sada bilo nešto sasvim drugo. On je udarao moju Andy, udarao je tako snažno da je pala u nesvijest. I zbog toga će platiti.

Sa svakim novim korakom promatrao sam ga očekujući da on potegne prvi, usredotočivši svu pažnju na to da uspijem izvući i opaliti iz oba revolvera tako sigurno da više nikoga neće udariti u svom životu. No on je samo stajao s malo pogrbljenim ramenima. Prsti desne ruke u jednom su mu trenutku malo zaigrali, pa je već bio krenuo, ali je

opet stao i nije učinio baš ništa.

Ispružio sam desnu ruku i pljusnuo ga što sam jače mogao. Pljuska je odjeknula ulicom. Malo se zaljuljao, ali je ostao stajati. A onda sam posegnuo lijevom rukom i izvadio mu revolver iz korica.

– Uhapšen si – rekoh. – Otidi u zatvor i tamo me pričekaj.

Okrenuo sam mu leđa i otišao.

– Hoću tog čovjeka! – povikao je savezni šerif s dovratka. – Vodim ga u Austin pod optužbom da je pokušao osloboditi vladinog zatvorenika. Hoću tog čovjeka!

– A što ćemo s ostalima? – zapitao sam.

– Ne mogu ja izaći na kraj sa svima – rekao je. – Oni pripadaju vama.

Okrenuh se prema Amy.

– Želite li da vam oni i dalje rade na ranču?

– Pustit ćemo ih samo da uzmu svoje stvari, a onda se mogu gubiti s ranča.

– Sretno ste prošli, momci – rekao sam im. – Međutim, hoću da ovdje položite sve svoje revolvare i puške. I ako imate imalo pameti, klonite se do kraja života ovoga okruga. Zapamtit ću vam lica, i ako se ikada sretnemo, platit ćete dvostruko.

Ni jedan se nije ni pomaknuo, niti bilo što rekao. A onda su sjahali i položili oružje na tlo.

– Opet ću se uhvatiti tog ranča – rekla je Amy dovoljno tiho da sam je jedino ja mogao čuti. – Ovo-ga puta neću se toga bojati.

– Ako vam muž uspije dokazati svoju nevinost, može se vratiti – rekoh.

– O tome ćemo razgovarati poslije – rekla je. – Dodi me posjetiti. Moramo porazgovarati o mnogim stvarima.

Nakon toga je okrenula konja, podviknula nešto Meksikancima, a oni su potjerali razoružane revolvare kao da gone stoku. Zbilja je bila prava žena – ta Amy.

Okrenuo sam se prema gospodi Davis.

– Nikada neću zaboraviti ovo što ste jutros učinili. To je bilo nešto

najhrabrije što sam vidio.

– Hoćete li doći kući na ručak?

– mirno me je upitala.

– Naravno, nisam ni doručkovao.

XXII

Poštanska kočija je kasnila, ali kad je napokon kasno poslije podne stigla, ukrcali smo u nju Crutchfielda, Starka i saveznog šerifa. Porazgovarao sam s vozačem i pratiocem, pa su obećali da će dvojicu zatvorenika držati na oku najbolje što budu mogli. Sa svoje strane opremili smo ih lisicama. Svatko je još imao nešto reći prije odlaska.

– Vratit ću se – rekao je Crutchfield.

– Čekat ću – odvratio sam.

– Ovo ti neću nikada zaboraviti – rekao je Stark.

– Drago mi je kad čovjek nauči pouku – rekao sam.

– Hvala vam na pomoći – izjavio je šerif Guthrie. – Stavit ću u izvještaj koliko ste mi pomogli, a zatim ću vam poslati stolicu i stol za vaš ured.

– Jeste li bili sretni dok ste radili u trgovini namještaja? – zapitao sam.

– Jesam.

– Razmislite onda malo o tome – rekoh.

I tako su otišli.

Andy je upravo pokušavala dovesti zatvor u red kad sam se vratio. Lice joj je još uvijek bilo otečeno, ali sam znao da je uzalud zamoliti je da uzme slobodan dan ili tako nešto.

– Otići ću kupiti haljinu – iznenada je rekla.

Naslonila se na metlu i promotri-la me.

– To je lijepo – rekoh. – Gospodin Kraft ima neke zbilja lijepe haljine u dućanu.

Oh, neće valjda obući haljinu dok obavlja dužnost moga zamjenika. Ljudi to ipak ne bi podnijeli. Osim toga, navikao sam se već da nosi mušku odjeću.

– Moje pravo ime je Andrea – rekla je.

– Lijepo ime – rekoh.

– Mislite li se ženiti? – bilo je

slijedeće neočekivano pitanje.

— Oho, a zašto bih to mislio?

— Kad čovjek dođe u određene godine, počinje pomišljati na ženidbu — rekla je.

— Pa možda će to biti jednoga dana — odvratio sam. — Ali još mi je preostalo nekoliko dobrih godina.

— Ne možete se oženiti gospodom Crutchfied — reče Andy. — Ona je i dalje udata.

Pogledao sam je, pomislivši da bi je možda mogao odvesti brijaču, ali ovaj put na psihički pregled.

— A ne možete se oženiti ni gospodom Davis — rekla je — budući da je previše stara.

— No dobro — rekoh — znači da se nemam s kime oženiti.

— Imate mene — rekla je.

Bilo je to žensko čeljade koje nikad dosad nije uspjelo sastaviti više od dvije riječi, a sada se šalila, zbija duhovito šalila. Počeo sam se smijati. Smijao sam se tako snažno da sam se morao za nešto pridržati. Suze su mi potekle iz očiju i sve mi

se nekako zamaglilo, pa sam ih morao dva puta obrisati prije nego što sam opet jasno mogao vidjeti Andy.

Ali ona se nije smijala. Lice joj je bilo ozbiljno, kao kad bi u nekoga uperila pušku. A onda se i ona počela smijati. Ne baš onako jako kao ja, jer njen smijeh, baš kao ni govor, nije bio prirodan. Ali se vidjelo da se trudi. Ako neko vrijeme ostane sa mnom, znao sam da će se početi smijati i pričati kao i sve druge žene.

Zaista sam bio sretan što sam našao takvog zamjenika

KRAJ

U PRIPREMI:

John Gray

NOĆNA STRAŽA

IZ MONTANE

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 37.440 d, a za šest mjeseci 18.720 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 — LASO).

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00. SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00, (avionom £ 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

Ne propustite idući broj LASA
— najboljih western romana!

Svakog petka
na svim kioscima!

